

CRNA GORA

NATO

U MEDIJIMA

JUN, 2014.

M

N A T O

E

Sigurna budućnost

mr Marijana Zečević

CRNA GORNA: NATO U MEDIJIMA

Izdavač: INSTITUT ZA JAVNU POLITIKU U PODGORICI
www.publicpolicyinstitute.eu
Svetlane Kane Radević 3, 81110 Podgorica
Tel/Fax: +382 20 220 393
E-mail: office@publicpolicyinstitute.eu

Koordinatorica projekta: SELENA TASIĆ
METODOLOŠKINJA I PROJEKT MENADŽERKA

Eksperti: PROF DR STEVAN LILIĆ
PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA INSTITUTA,
EKSPERT NA PROJEKTU

Mr MARIJANA ZEČEVIĆ
ISTRAŽIVAČICA

Saradnica: MINA MUKOVIĆ
ASISTENTKINJA NA PROJEKTU

Tehnički urednik: ANDRIJA PERIĆ
ASISTENT NA PROJEKTU

Grafička obrada: STUDIO BRANKO – Podgorica

OVA PUBLIKACIJA NASTALA JE KAO REZULTAT PROJEKTA «NATO REACH OUT». PROJEKAT SU FINANSIJSKI PODRŽALI NATO DIVIZIJA ZA JAVNU DIPLOMATIJU I SLOVENAČKA AMBASADA U PODOGORICI. SADRŽAJ OVE PUBLIKACIJE PREDSTAVLJA ISKLJUČIVU ODGOVORNOST AUTORA.

mr Marijana Zečević

CRNA GORA

NATO

U MEDIJIMA

Podgorica, jun 2014. god.

NATO U MEDIJIMA 1

1. Metodologija monitoringa	str. 8
2. Vaspitno-obrazovni sistem u Crnoj Gori, Evropska unija i NATO	str. 12
3. NATO, mediji i civilni sektor u procesu integracija	str. 16
4. NATO kao strategija antropološkog istraživanja društva	str. 17
5. Vrijednosni sud i NATO	str. 19
6. Procesi i sporazumi Crne Gore po pitanju članstva u NATO	str. 23
7. Aktivnosti vlade u procesu evroatlanskih integracija između dva monitoring perioda	str. 31
8. Civilne institucije u procesu evroatlanskih integracija Crne Gore	str. 33
9. Pravilno informisanje građana	str. 36
10. Pojedinac i NATO	str. 40
11. Motivacioni mehanizmi negacije i NATO	str. 40
12. Političke partije i NATO	str. 48
13. NATO u percepciji kao evolutivni faktor crnogorskog društva	str. 56

NATO U MEDIJIMA 2

14. Geopolitika i NATO	str. 60
15. U fokusu	str. 69
16. Elektronski mediji-televizije	str. 71
• TVCG1	str. 72

• TVCG2	str. 74
• TV Pink	str. 75
• TV Vijesti	str. 76
• TV Prva	str. 77
• TV MBC	str. 78
• TV Atlas	str. 79
• TV Montena	str. 80
17. Dnevne novine	str. 81
• Dan	str. 82
• Vijesti	str. 85
• Pobjeda	str. 87
• Dnevne novine	str. 89
• Blic Crna Gora	str. 91
• Informer	str. 93
• Nedeljnik Monitor	str. 94
18. Portali	str. 95
• Portal Analitika	str. 96
• Portal Café del Montenegro	str. 97
• Portal Vijesti	str. 99
• Portal RTCG	str. 101
19. Vrijednost entropije	str. 103
20. Zaključak	str. 105
21. Literatura	str. 109

1

NATO u medijima

METODOLOGIJA MONITORINGA

Monitoring crnogorskih elektronskih, štampanih i onlajn medija sproveden je tokom juna 2014. godine. Na sagledanom uzorku od 21 dan, od 01-21.06. 2014. godine. Monitoringom su obuhvaćeni 6 dnevnih novina i jedan nedeljnik, 4 onlajn portala i 7 televizijskih stanica. Monitorovani dnevni listovi su: POBJEDA, VIJESTI, DAN, DNEVNE NOVINE, BLIC CRNA GORA, INFORMER I NEDELJNIK MONITOR. Kada su televizijske stanice u pitanju, praćene su sledeće informativne emisije:

- RTCG1: Dnevnik 2, „U centar” sa Andrijom Nikolićem, „Okvir” sa Zoranom Lekovićem i „Izazov”, autor Isidora Sekulić Šoć
- RTCG2: „VOA: „Glas Amerike”, informativni program iz studija u Vašingtonu
- TV PINK: „Infomonte”
- TV MBC: „AJ: Vijesti”
- TV VIJESTI: „Vijesti” u 18.30, „Načisto” sa Petrom Komnenićem
- TV PRVA: „Vijesti Prve”
- TV ATLAS: „Forum”, „Bugajski šou”, „Živa Istina”
- TV MONTENA: „Info”

Među onlajn portalima analizom su obuhvaćeni PORTAL ANALITIKA, PORTAL CAFÉ DEL MONTENEGRO, PORTAL VIJESTI I PORTAL RTCG.

Predmet ovog rada je NATO kao stimulans odnosno supstrat u procesu evroatlanskih integracija. U skladu sa korpusom koji čine tekstovi i prilozi o NATO integracijama Crne Gore, kao eksplicacija pozitivnih ili negativnih vrijednosnih stavova, predmet je njegovo denotativno značenje u pomenutim medijima; kao i izvedeno značenje u tekstovima kroz poruke, pamtljive fraze, ličnog značenja neke riječi ili izraza kao konotacija datog procesa.

Nijedan predmet sam po sebi ne dobija puno značenje, tek u procesu simbioze sa akterima dobija na punom značaju. U toj varijabli leži rezultat objektivnih shvatanja efikasnosti datog procesa, ili predrasuda koje se isto tako mjere ukrštanjem određenih varijabli kojima se traži predikcija.

Uopšteno, cilj ovog rada je da ukaže na razvoj datog evroatlanskog procesa u intervalu od 2006. godine, odnosno od Referenduma u Crnoj Gori, do 2014. godine - zaključno sa ovim monitoring periodom. Da objektivno upozna javnost sa nizom progresivnih aktivnosti Crne Gore, a između ostalog i

ovim radom doprinese evroatlanskom procesu. Posebno, da sagleda na datom monitoring uzorku koliko mediji idu u korak sa datim procesom. Ima li osim izvještavanja kao faktografske forme praćenja datih aktivnosti i medijske inicijative?

Tema EFEKATA komuniciranja na aktuelnoj političkoj sceni tiče se prvenstveno masovnih medija, kao medijuma koji reflektuju stavove političkih subjekata, koji upravo determinišu dati evroatlanski proces kroz pozitivne ili negativne vrijednosne stavove. U skladu sa tim, mediji reflektuju profiliranje, kao i sociološku fizionomiju političkih grupa, pojedinica i grupacija u odnosu na dati evroatlanski process Crne Gore. Refleksije se odražavaju kroz potencijalne ideološke, sociološke, psihološke i ontološke komponente, kao varijable koje bi bile srž i eventualnih predrasuda, ometajući faktori u komunikacionom procesu evroatlanskih nastojanja crnogorskog društva.

Materijal je kodiran na kodeksu **Instituta za javnu politiku**, koji obuhvata sledeće kategorije:

ELEKTRONSKI MEDIJI (televizije)

1. Medij
2. Naziv emisije
3. Redni broj priloga - kako bi se ustanovila uređivačka politika medija prilikom slaganja vijesti, po redosledu prioriternih tema
4. Dužina priloga - kako bi se ustanovila posvećenost i opseg pažnje posvećen datoj temi
5. Žanr
6. Audio/vizuelna prezentacija - da li je u pitanju voditelj/autor i personalizacija sa gledaoceom, slajd, mapa, grafikon, korišćenje arhivskog snimka, aktuelnog snimka ili tonskog zapisa
7. Povod izvještavanja - kako bi se stekao uvid u to da li se izvještava o aktuelnom događaju, pseudo događaju ili je u pitanju medijska inicijativa
8. Lokacija - da li se vijest odnosi na međunarodni nivo (svijet), glavni grad Crne Gore, Cijelu Crnu Goru ili region.

9. Tema - cilj je ispitati za koje se teme najčešće vezuje NATO. Da li su u pitanju događanja u svijetu (Sirija, Avganistan, Ukrajina), NATO integracije Crne Gore, pregovori sa Evropskom Unijom, politički i ekonomski odnosi Crne Gore sa međunarodnom zajednicom, regionalna saradnja, tema Kosova, aktivnosti institucija, ekonomija, socijalne teme itd.
10. Subjekt - kako bi se identifikovali oni društveni akteri koji u medijima najčešće govore o toj temi. Ovo je uistinu najveća oblast slobode medija, jer i kada teme imaju po određenim kriterijumima posebnu važnost (objektivnu važnost), medij ima moć da izabere subjekte koji će o toj temi govoriti, odnosno biti izvor informacija ili mišljenja
11. Povod izvještavanja, koji je posebno značajan jer ukazuje na to kako se ova tema pozicionira u društvenoj, političkoj i medijskoj agendi, ali i koliko je zastupljena inicijativama novinara da izvještavaju o tim temama
12. Personalizacija subjekta - ime i prezime, funkcija
13. Audio-vizuelno predstavljanje subjekta
14. Akter - objekt o kome govori subjekt, onaj koji se vrednuje. To mogu biti međunarodni ili strani politički subjekti, subjekti u regionu, državni organi ili funkcioneri, pripadnici vojske i policije, političke partije, eksperti, organizacije civilnog društva, građani, novinari itd.
15. Vrijednosni kontekst - identifikacija konstrukcija bilo iznijetih od subjekata bilo od autora priloga, gdje je posebno praćen ton medijskog proizvoda – da li je pozitivan, negativan ili neutralan
16. Okvir izvještavanja - ukoliko je vrijednosni stav vidljiv - da li je informativan, evaluativan, vrijednosni, ili ukazuje na problematizaciju teme
17. Provociranje predrasuda ili stereotipa u prilogu - da li postoji
18. Ostale napomene

ŠTAMPANI I ONLAJN MEDIJI

1. Medij
2. Dužina teksta
3. Žanr
4. Autorstvo teksta - cilj je da se vidi da li je novinar potpisan ili ne, da li je u pitanju samo prenos agencijske vijesti, drugog medija, da li je redakcija, spoljni autor ili nešto drugo
5. Povod izvještavanja - koji je posebno značajan jer ukazuje na to kako se ova tema pozicionira u društvenoj, političkoj i medijskoj agendi, ali i koliko je zastupljena inicijativama novinara da izvještavaju o tim temama

6. Vizuelna prezentacija
7. Lokacija - da li se vijest odnosi na međunarodni nivo (svijet), glavni grad Crne Gore, Cijelu Crnu Goru ili region
8. Tema - cilj je ispitati za koje se teme najčešće vezuje NATO. Da li su u pitanju događanja u svijetu (Sirija, Avganistan, Ukrajina), NATO integracije Crne Gore, pregovori sa Evropskom Unijom, politički i ekonomski odnosi Crne Gore sa međunarodnom zajednicom, regionalna saradnja, tema Kosova, aktivnosti institucija, ekonomija, socijalne teme itd.
9. Subjekt - kao bi se identifikovali oni društveni akteri koji u medijima najčešće govore o toj temi. Ovo je uistinu najveća oblast slobode medija, jer i kada teme imaju po određenim kriterijumima posebnu važnost (objektivnu važnost), medij ima moć da izabere subjekte koji će o toj temi govoriti, odnosno biti izvor informacija ili mišljenja
10. Personalizacija subjekta - ime i prezime, funkcija
11. Akter - objekt o kome govori subjekt, onaj koji se vrednuje. To mogu biti međunarodni ili strani politički subjekti, subjekti u regionu, državni organi ili funkcioneri, pripadnici vojske i policije, političke partije, eksperti, organizacije civilnog društva, građani, novinari itd.
12. Personalizacija aktera
13. Vrijednosni kontekst u koji je postavljen akter
14. Tip naslova - da li je naslov realan ili metaforički
15. Sekuritizacija u tekstu - da li postoji ili ne
16. Sekuritizacija u fotografiji (karikatura) - da li postoji ili ne
17. Sekuritizacija u naslovu - da li postoji ili ne
18. Komentari čitalaca na tekst - osuda/saglasnost/neutralnost/jezik mržnje
19. Napomene

VASPITNO-OBRAZOVNI SISTEM U CRNOJ GORI, EVROPSKA UNIJA I NATO

U okviru vaspitno-obrazovnog sistema Crne Gore, uključivanje mladih u proces evropskih integracija vrši se i uvođenjem novih predmeta u osnovni i srednjoškolski sistem: izborni predmeti, Evropska unija i Evropske integracije, kao i obavezni predmet na određenim odsjecima visokoškolskog obrazovanja.

Položaj, priroda i namjena predmetnog programa:

„Jedan od važnih, usvojenih ciljeva tekuće reforme obrazovanja u Crnoj Gori jeste, da mlade ljude pripremi za svijet rada i život u multikulturnoj Evropi. Drugim riječima, Crna Gora treba da uhvati korak sa Evropskom unijom i to može učiniti samo znanjem. U skladu sa navedenim opredjeljenjem, izučavanje tema vezanih za Evropsku uniju i proces evropskih integracija u okviru redovnog obrazovnog programa u Crnoj Gori, u značajnoj mjeri će doprinijeti upoznavanju i usvajanju vrijednosti Evropske unije i olakšati uključivanje njenih građana u Zajednicu.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je Crna Gora potpisala sa EU 15. oktobra 2007. godine, predstavlja novu generaciju evropskih, odnosno međunarodnih sporazuma, specijalno osmišljenih za potrebe država Jugoistočne Evrope. Za razliku od međunarodnih sporazuma koji su bili ponuđeni državama Centralne i Istočne Evrope, sadrži jedan bitno drugačiji element – element stabilizacije. Stabilizacija u okviru pridruživanja znači uređivanje odnosa unu-

tar same države, putem reforme i jačanja institucija, vladavine prava, dalje demokratizacije društva i jačanja osnovnih principa funkcionisanja tržišne ekonomije. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) prvi put uvodi države regiona u ugovorni odnos sa EU, tačnije Evropskim zajednicama i njihovim državama članicama. Crna Gora je, kao nezavisna i međunarodno priznata država, potpisivanjem SSP, institucionalizovala svoj odnos sa EU i učinila izvjesnim svoju evropsku perspektivu.

Važan dio SSP je i oblast obrazovanja. U posebnom poglavlju SSP (Obrazovanje i obuka), predviđeno je da će Crna Gora i države članice EU saradivati na podizanju nivoa opšteg obrazovanja i stručnog obrazovanja i obuke u našoj zemlji, kao i u politici mladih i njihovom zapošljavanju, uključujući neformalno obrazovanje. Prioritet sistema visokog obrazovanja biće ostvarivanje ciljeva Bolonjske deklaracije u okviru međudržavnog Bolonjskog procesa... Potpisivanjem SSP i stupanjem na snagu Privremenog sporazuma o trgovini i srodnim pitanjima, Crna Gora se, ne samo formalno, već i suštinski, uključila u proces stabilizacije i pridruživanja Uniji, preuzimajući u potpunosti odgovornost za svoju evropsku budućnost.

Pored značajnih koristi koje sa sobom nosi članstvo u Zajednici, proces pristupanja EU je u mnogo čemu regulisan proces, koji sa sobom nosi i brojne obaveze za zemlje potencijalne kandidate i kandidate za EU. S obzirom na činjenicu da je Crna Gora uspostavila obligatorni odnos o pridruživanju EU, to postoji potreba odnosno obaveza države Crne Gore da svoje građane, posebno mlade, pripremi i upozna sa osnovnim znanjima o Evropskoj uniji, njenim institucijama i tekućim procesom evropskih integracija, kao i obavezama zemlje koje proizilaze iz članstva, imajući u vidu da je krajnji cilj integracija da državljanin Crne Gore bude državljanin Evrope.

Ispunjavajući postavljeni strateški cilj pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, uvažavajući vrijednosti evropskog multikulturnog društva, vođeni ciljevima i poštujući dostignuti nivo tekuće reforme obrazovanja u Crnoj Gori, smatrajući da je najbolji način da se znanja o Evropskoj uniji i procesu evropskih integracija prenose kroz školski sistem, koncipirani su predmetni programi izbornih predmeta Evropska unija u osnovnoj školi i Evropske integracije u srednjoj školi.

Izborni predmeti Evropska unija i Evropske integracije imaju važnu ulogu u osposobljavanju mladih za aktivno i odgovorno učešće u demokratskom društvu. Polazeći od toga, urađeni programi obuhvataju raznovrsne aktivnosti u nastavi, i van nje, kojima je cilj da mladim ljudima pruži potrebna znanja o Evropskoj uniji, njenim institucijama i koristima koje ima zemlja i njeni građani od pristupanja.

Izučavanje tema o Evropskoj uniji ima za cilj da učenicima omogući usvajanje potrebnih znanja o ovoj važnoj supranacionalnoj organizaciji, njenim državama članicama, stanovništvu i zajedničkim evropskim vrijednostima koje baštini. Usvojena znanja o Evropskoj uniji učenicima će pomoći da: razumiju tekući proces evropskih integracija, izgrade viziju evropskog demokratskog društva i olakšaju svoje uključivanje i komunikaciju sa vršnjacima i školama unutar Zajednice. Informisanje mladih o Evropskoj uniji i procesu EU integracija, omogućiće im da razumiju funkcionisanje jedne značajne međunarodne organizacije kakva je Evropska unija i spoznaju vrijednosti evropskog demokratskog multikulturalnog društva.

OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Izučavanje predmeta Evropske integracije u srednjoj školi (kao kontinuitet nakon izučavanja predmeta Evropska unija u osnovnoj školi), kao konačan ishod imaju kompetentne i odgovorne mlade ljude, koji će imati aktivnu ulogu u društvenom životu Crne Gore na putu evropskih integracija. U skladu sa tim utvrđena su tri opšta cilja učenja predmeta Evropske integracije:

- obezbijediti usvajanje znanja i informacija o Evropskoj uniji koje će mladima omogućiti da steknu neophodna znanja, razviju autonomne odgovore na aktuelna društvena pitanja, i obezbijediti im da prošire vidike i samostalnu participaciju u društvenom životu zajednice;
- kroz dijalog, raspravu, istraživanje i slično, izgraditi svijest o evropskim vrijednostima i potrebi za evropskim integracijama;
- izgraditi svijest o pravima i obavezama koje nosi sa sobom pristupanje zemlje u EU kako bi mladi kritički sagledavali i usmjeravali svoju aktivnost u zajednici.

Izučavanje izbornih predmeta Evropska unija u osnovnoj i Evropske integracije u srednjoj školi, treba da utiče na tri osnovne dimenzije ličnosti:

- kognitivnu (saznajnu),
- afektivnu (vrijednosnu) i
- socijalnu (akcionu) komponentu ličnosti učenika/ce.

Cilj učenja obaveznog izbornog predmeta Evropska unija je da učenici/e:

- usvoje potrebna znanja o Evropskoj uniji,
- razumiju ideju Evropske unije i evropskog ujedinjenja,
- razumiju proces globalizacije, regionalizacije i konkurentnosti velikih tržišta,
- razumiju značaj industrijalizacije, razvoja novih tehnologija i jedinstvenog tržišta,
- upoznaju istorijat nastanka i širenja Evropske unije,

- poznaju i prepoznaju simbole Evropske unije,
- razumiju osnovne nadležnosti i funkcionisanje Evropske unije,
- usvoje znanja o ključnim institucijama Evropske unije,
- upoznaju funkcionisanje jedinstvenog tržišta Evropske unije,
- razumiju šta Evropska unija znači na svjetskoj sceni,
- usvoje vrijednosti evropskog multikulturalnog društva,
- razvijaju sposobnost za prepoznavanje i prihvatanje razlika multikulturalnog društva,
- izgrade vrijednosni sistem i razvijaju sposobnost za učestvovanje u dijalogu različitih kultura, naroda i etničkih grupa,
- upoznaju uslove koje je neohodno da svaka zemlja ispuni prije stupanja u članstvo,
- razumiju prednosti i nedostatke ulaska u Evropsku uniju,
- usvoje ključne pojmove o procesu evropskih integracija.”¹

Prvi oblik neposredne saradnje između jedne vaspitno-obrazovne ustanove i elemenata sistema bezbjednosti u Crnoj Gori, potpisan je Sporazumom o saradnji Ministarstva odbrane i Univerziteta Donja Gorica u Podgorici 5. decembra 2008. godine. Sporazum podrazumijeva različite oblike edukacije kadrova, kao što je školovanje kadrova na Humanističkim studijima i Pravnom fakultetu, poslijediplomsko usavršavanje, određene kurseve, seminare, konferencije i radionice.

Na bazi ovog sporazuma održan je i seminar „Iskustva susjednih zemalja u mirovnim operacijama i misijama”.

U svojstvu visokoobrazovnih institucija, pored privatnog Univerziteta Donja Gorica, koji u okviru Humanističkih studija razvija plan i program studija bezbjednosti, i Univerzitet Mediteran ima Odsjek za Bezbjednosni menadžment u Baru.

Da je u strukturi vaspitno-obrazovnog sistema Crnde Gore NATO itekako prisutno pitanje pokazuje i mjesečnik PROSVJETNI RAD, mart, 2014. godine, list crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika, što ukazuje na strukturu tog pitanja i sa kulturnog aspekta, kao veoma važan činilac za daljii razvoj crnogorske antropologije na putu ka evropskoj i evroatlanskoj integraciji. List prenosi izvještaj sa predavanja potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministra pravde Duška Markovića od 28. februara 2014. god. studentima Fakulteta za državne i evropske studije, u okviru javnog dijaloga na temu “Snagom činjenica i argumenata do stava o članstvu u NATO”.

¹ Predmetni program, Evropska unija, izborni predmet za VIII I IX razred, Zavod za školstvo, Podgorica 2009.god.

Javnost mora biti svjesne važnosti i činjenice da je preduslov ulaska u Evropsku uniju i legitimno članstvo u NATO alijansu. Da bi razumjeli ideju Evropske unije i evropskog ujedinjenja, kao uslov u procesu globalizacije, regionalizacije, konkurentnosti velikih tržišta, značaj industrijalizacije, razvoj novih tehnologija i jedinstvenog tržišta ide ne samo uslovom, već i prečicom, ulaskom u NATO, na putu ka Evropskoj uniji.

MEDIJI I CIVILNI SEKTOR U PROCESU INTEGRACIJA

U svojstvu unapređenja procesa evropskih i evroatlanskih integracija, uključivanja mladih i građana u aktivno učešće kroz proces obrazovanja i sudjelovanja, 5. februara 2014. godine potpisan je Memorandum o realizaciji projekta “Spremni za Evropu”.

Memorandum o saradnji i realizaciji projekta “Spremni za Evropu” potpisan je između **Radio Televizije Crne Gore (RTCG)**, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva prosvjete Crne Gore, Centra za građansko obrazovanje (CGO) i Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).

Ciljna grupa su gimnazijalci iz svih gradova Crne Gore, čije razumijevanje i aktivna podrška procesu integracija u EU su od izuzetne važnosti za uspjeh i adekvatnu percepciju ovog procesa. Time će učenici, aktivnim učešćem, dati doprinos evropskom i evroatlanskom procesu; kako ličnim obrazovanjem, tako i vaspitno-obrazovnom ustanovom koju predstavlja u svojim opštinama. Tako se standardizovanim obrazovanjem vrši proces unapređenja i jačanja kapaciteta u svim segmentima društva. Projekat je jako koristan jer je baziran na obrazovanju, a ne pukom informisanju pri čemu percepcija objektivne stvarnosti ne rijetko biva iskrivljena nedovoljnim obrazovnim kapacitetima.

Kviz „Spremni za Evropu” emituje se na TVCG srijedom u 21 h i nedjeljom u repriznom terminu u 14 i 05 h.

Obrazovni cilj projekta sastoji se u sticanju znanja kroz takmičarski duh i igru, uključujući i nagradu kao produktivan oblik podsticanja. Obrazovnim ciljevima iz ove oblasti stižu se vrline i pozitivna načela, razvijanje valjanih integracionih shvatanja i usvajanje kulturnog ponašanja. Uključivanjem mladih u proces integracija, obrazovnim ciljevima utiče se na voljnu aktivnost učenika, snaže se vrline usmjeravanjem ka društvenokorisnim djelatnostima, humanizovanju i socijalizovanju ličnosti.

Kako je navedeno na Portalu RTVCG, od 05. februara 2014. godine „Projektom “Getting ready for Europe” su planirane posjete i edukativne radionice u srednjim školama širom Crne Gore, promovisanje važnih segmenata procesa

EU putem štampanih brošura i literature, emisije na RTCG kojima će se gledaoci edukovati i bolje upoznati s ciljem i suštinom projekta, ali i kompletne misije institucija, koje se bave promovisanjem evropskih integracija. Kriterijum selekcije su najbolji i najinformisaniji đaci sa znanjem o Evropskoj uniji, koje će predložiti njihovi profesori, a svaka škola će imati po tri predstavnika koji će se takmičiti u kvizu "Sremni za Evropu" na RTCG. Pobjednički tim osvaja putovanje u Brisel gdje će posjetiti sve važne institucije. Cilj projekta je podizanje svijesti u domenu informisanja, spoznaje i edukacije srednjoškolske populacije o evropskim integracijama u 21 opštini Crne Gore... Iz Centra za razvoj nevladinih organizacija kazano je da je projekat samo početak saradnje sa Javnim servisom u radu na evropskim reformama, koji će biti djelotvorniji kada u njemu učestvuju NVO, mediji i javni sektor.

NATO KAO STRATEGIJA ANTROPOLOŠKOG ISTRAŽIVANJA DRUŠTVA

NATO u savremenim oblicima društva koja teže evropskim i evroatlanskim integracijama igra važnu ulogu i u samom formiranju pojedinca. U zavisnosti od stepena usvojenosti znanja utiče na kognitivnu (saznajnu), afektivnu (vrijednosnu) i socijalnu (akcionu) komponentu prevashodno mladih ličnosti. U poglavlju MOTIVACIONI MEHANIZMI I NATO vidjećemo afektivnu, odnosno vrijednosnu komponentu, u zavisnosti od emocionalnog praga i mogućnosti predrasude, a u ovom poglavlju biće riječi o kognitivnoj i socijalnoj komponenti u odnosu na fenomen NATO, kao kategoriju društvene i socijalne integracije kroz taj proces državne afirmacije.

Određeni sistemi i aspekti u proučavanju pojedinca, proučavanju društva i svih vidova socijalnih integracija i ustanova, uzima se kao najvažnija strategija u antropološkim istraživanjima. NATO kao sistem u proučavanju integracije pojedinca u odnosu na paralelu manifestacije društvene navike i procesa integracije, otvorenosti ka novim institucionalnim oblicima je i paradigma za ispitivanje zrelosti jednog društva, spremnog da se odupre neznanju i predrasudama.

Za razliku od političko-ideoloških shvatanja članica osnivača NATO-a, koji je prirodni proces permanentnog razvoja zemalja osnivača Sjeverno atlanskog saveza ujedinio 4. aprila 1949. godine, NATO integracija pojedinih aspiranata i crnogorskog društva je nov proces ne samo kao vojnobezbjedonosna strategija, već i fenomen koji se integriše kao faktor u kulturnom determinizmu. Tradicionalno mišljenje nekada je okosnica utilitarnom djelovanju u skladu sa kojim ciljevi i interesi određuju ljudsko mišljenje i ponašanje. Stoga, glavna načela

za razumijevanje važnosti NATO-a za dalji razvoj Crne Gore su: fleksibilnost, informisanost, i obrazovanje, u svrsi evolutivnog razvoja društva prevashodno u ekonomskom domenu. Napredna svijest, da društvo evoluira u skladu sa kontekstom, pri čemu se društvo razvija modernim tokovima u svojstvu jednog šireg kulturnog sistema, ne gubeći svoje svojstvo, već integrišući se sa svojim urođenim kulturnim nasleđem, prihvata norme i standarde modernog društva. Stoga, u skladu sa ciljevima društva i racionalnim procjenama, NATO treba razumjeti kao bezbjedonosni, politički i ekonomski razvoj crnogorskog društva, kao funkcionalnu potrebu savremenog razvoja.

Integracija ustanova Crne Gore pokazalo se da ide znatno brže u korak sa procesom NATO pridruživanja, nego što svijest javnosti može permanentno ići u korak sa tim. Proces ide svojim uzlaznim tokom, što institucije Crne Gore i Vlada krajnje profesionalno i uspješno realizuju. Međutim, javnost u korak sa tim ostaje nedovoljno teorijski nadahnuta, što bi trebalo ispitati kvalitet i opseg samog medijskog angažmana u tom domenu. Stoga, ovaj monitoring svakako će donijeti i kompletan uvid. Javnosti nije dovoljno puko prenošenje informacija iz domena aktivnosti u procesu NATO pridruživanja, već metodičko približavanje materiji, što je domen teorijskog, a ne praktičnog saznanja. Jer na polju praktične političke i praktične socijalizacije, od Referenduma, VLADA je upravo dosta učinila u saradnji sa međunarodnim organizacijama. Neki od tih programa su sledeći:

- Američki program međunarodne edukacije i obuke – IMET
- Ugovor sa američkom korporacijom MPRI o obuci crnogorskog kontingenta za mirovne operacije
- Sporazum sa Univerzitetom Donja Gorica iz Podgorice o edukaciji kadrova Ministarstva odbrane
- 28. septembra 2007. god. Vlada Crne Gore i Norveške potpisuju Sporazum o norveškom projektu Reforma odbrambenog i bezbjedonosnog sistema –DSSR
- U saradnji sa SAD realizacija kurseva i školovanja po IMET program, finansiran od strane SAD u oblasti:
 - BOLC – osnovni kurs za oficire
 - IMOC- međunarodni kurs za pomorske oficire
 - Školovanje na komandno-štabnom koledžu
- Ministarstvo odbrane 2009. godine zaključuje 18 ugovora o školovanju kadeta na vojnim akademijama u inostranstvu
- Tokom 2009. godine, pripadnici vojske Crne Gore pohađali su 50 kurseva, realizovanih u inostranstvu
- NATO škola u Oberamergau u Njemačkoj, gdje je obuku završio određen broj polaznika iz Crne Gore

- Maršal centar u Germiš-Partenkirhenu u Njemačkoj, gdje je određeni broj Vladinih predstavnika završilo različite oblike usavršavanja iz oblasti bezbjednosti
- Centar za učenje stranih jezika, Budimpešta, Mađarska
- Centar za učenje stranih jezika, Ajševica, Slovenija
- Centar za borbu protiv terorizma, Ankara, Turska
- Poslijediplomska akademija, Monterey, SAD
- Instut za strane jezike Podgorica idr.

Nivoe interoperativnosti Crna Gora postiže naročito učestvovanjem u zajedničkim vježbama sa strukturama NATO-a u obuci. Kad su u pitanju domaće bezbjedonosne institucije za obuku i obrazovanje, osim Policijske akademije, koja je formirana 2005. god. formirane su još i Centar za obuku vojske Crne Gore i Regionalni centar za obuku pilota helikoptera u Golubovcima u Podgorici.

VRIJEDNOSNI SUD I NATO

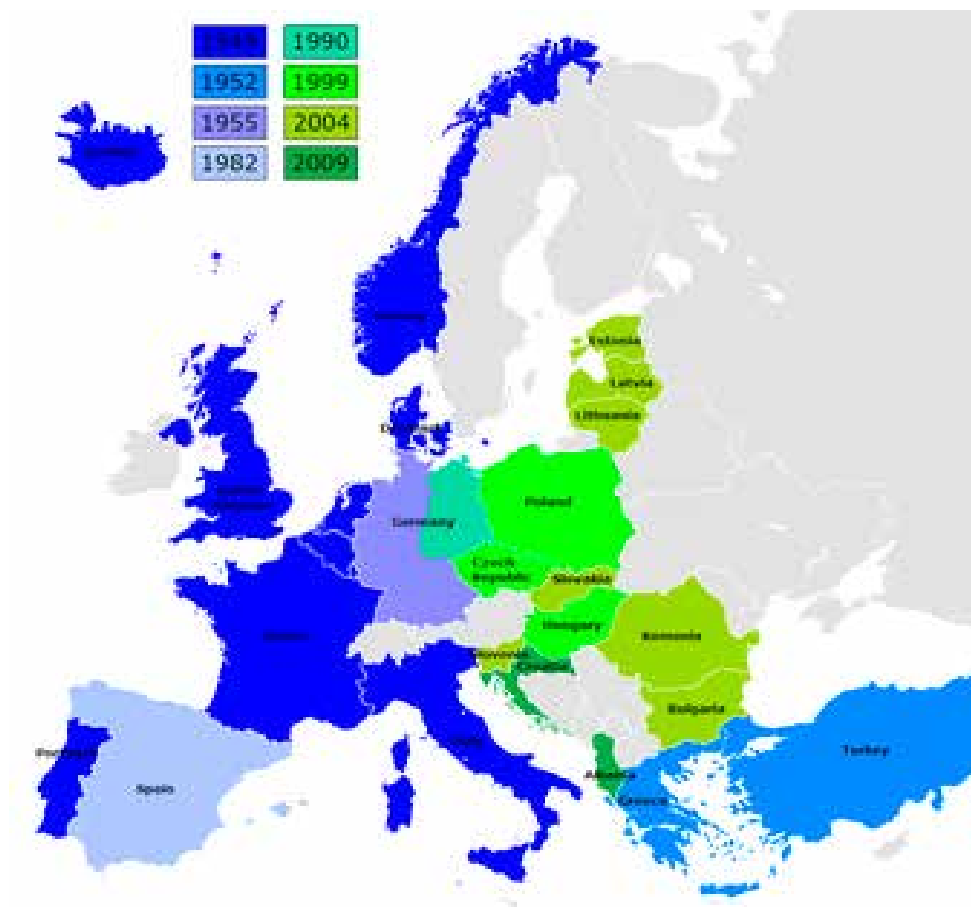
Postavlja se pitanje koliko je u odnosu na privilegiju obrazovanja i ponuđeni program svijest javnosti koja stasava zrelija, sigurnija, sa vizijom, ciljem i progresivnim načelima, bez predrasuda, neznanja, doučenosti i stavova političkih partija upravljana?

Uprkos obrazovanju mladih ljudi u oblasti evropskih institucija u osnovnim, srednjim i visokoobrazovnim ustanovama, obrazujući kompetentne i odgovorne mlade ljude, koji će imati aktivnu ulogu u društvenom životu Crne Gore, na putu evropskih i evroatlanskih integracija, i političke strukture u tom svojstvu imaju snažno dejstvo na oblikovanje svijesti. Na osnovu refleksa djelovanja mladih ljudi kroz proces obrazovanja, prateći njihovu aktivnost u tom svojstvu, očigledno je da uprkos objektivnosti, političko opredjeljenje i uticaj političkih partija uslovljava i njihovu ulogu u tom svojstvu aktivnog djelovanja.

Svijest građana po pitanju međunarodne i nacionalne bezbjednosti trebala bi biti jasna i da su se opšte prilike promijenile prevashodno na nacionalnom planu. Vojnobezbjedonosna formacija nije više JNA - vojska Jugoslovenske narodne armije, kao u vrijeme Jugoslavije. Novi koncept je tzv. sinarhija koju čine zemlje članice Evropske unije, a kako je Crna Gora od sticanja nezavisnosti i uspješnom politikom koju vodi na tom planu pretendent, nova vojnobezbjedonosna formacija za Crnu Goru sasvim prirodno biće NATO, kao njen ne samo bezbjedonosni nego i odbrambeni stub. Sporazumom od 12. decembra

2008. godine, Partnerstvo za mir - Sporazum o statusu oružanih snaga, pruža se odgovarajuća zaštita crnogorskim oružanim snagama u ostalim državama NATO-a i Partnerstva za mir, a obaveza Crne Gore je da istu zaštitu pruži i pripadnicima oružanih snaga država NATO-a i PZM.

Zemlje članice NATO-a

Europska unija od 1. juna 2013. godine ima 28 zemalja članica.

Države članice

 Austrija	 Belgija
 Bugarska	 Cipar
 Češka	 Danska
 Estonija	 Finska
 Francuska	 Grčka
 Hrvatska	 Irska
 Italija	 Litva
 Latvija	 Luksemburg
 Mađarska	 Malta
 Nizozemska	 Njemačka
 Poljska	 Portugal
 Rumunjska	 Slovačka
 Slovenija	 Španjolska
 Švedska	 Ujedinjeno Kraljevstvo

Države kandidati

 Crna Gora
 Makedonija
 Srbija
 Turska
 Island (zamrznuti pregovori)

Države potencijalni kandidati

 Albanija (predan zahtjev za članstvo)
 Bosna i Hercegovina
 Kosovo [1]

Zemlje članice NATO-a

Danas Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora ima 28 država članica.

Države osnivačice su dvanaest država koje su 4. aprila 1949. godine u Washingtonu potpisale Sjevernoatlantski ugovor:

 Belgija

 Luksemburg

 Kanada

 Nizozemska

 Danska

 Norveška

 Francuska

 Portugal

 Island

 UK

 Italija

 SAD

Savezu je naknadno pristupilo još šesnaest država, i to u šest krugova proširenja :

 Grčka (1952.)

 Turska (1952.)

 Njemačka (1955.)

 Španjolska (1982.)

 Češka (1999.)

 Poljska (1999.)

 Mađarska (1999.)

 Bugarska (29. ožujka 2004.)

 Estonija (29. ožujka 2004.)

 Latvija (29. ožujka 2004.)

 Litva (29. ožujka 2004.)

 Rumunjska (29. ožujka 2004.)

 Slovačka (29. ožujka 2004.)

 Slovenija (29. ožujka 2004.)

 Hrvatska (2009.)

 Albanija (2009.)

Država bez svoje bezbjedonosne temeljnosti i sigurnog sredstva i oslonca od svih eventualnih mogućnosti ugrožavanja njenog bezbjedonosnog integriteta nema čvrst oslonac. Novi državni koncept podrazumijeva i novu vojnu formaciju. Stoga, paradoks je kako pojedine političke partije u svom programskom konceptu ili negiraju važnost članstva, ili se pozivaju na referendum kao oblik skidanja odgovornosti sa svojih učinaka. U odnosu na ogroman opseg aktivnosti koje je Vlada učinila po tom pitanju i ideološki i politički ispoljavaju veliko zaostajanje. Kako navodi Portal RTCG, od 22.02.2014. godine, „Članstvo donijelo milijarde Rumuniji. Pet godina nakon pristupanja NATO savezu Rumunija je privukla strane investicije u iznosu oko 28 milijardi eura, što je u prosjeku 5,6 milijardi godišnje. To je samo jedna od koristi koju je ta zemlja osjetila nakon članstva u Alijansi.”

Formiranjem nove Vlade u nezavisnoj Crnoj Gori, i izborom Željka Šturanovića za premijera, u novembru 2006. godine, crnogorsko društvo započinje novi proces razvoja, kroz integracije usmjeren ka NATO-u i EU. Stoga, sasvim je prirodno da je integracija u EU novi društveni poredak, a NATO novi vojnobezbjedonosni poredak. U okviru reforme sektora bezbjednosti, Vlada se obavezala na posebnu posvećenost bezbjedonosnoj i odbrambenoj politici EU, razvijanju političke i vojne saradnje s NATO-om, bilateralnoj saradnji s članicama NATO-a i državama regiona, kao i saradnju sa globalnim i regionalnim organizacijama, prvenstveno sa UN i OEBS-om.

PROCESI I SPORAZUMI CRNE GORE PO PITANJU ČLANSTVA U NATO

Skupština je još u junu 2005. god. usvojila Deklaraciju o Evropskim integracijama Crne Gore u kojoj se jedan segment odnosi i na **bezbjedonosne** integracije. NATO kao nagradu za doprinos stabilizaciji i jačanju mira i stabilnosti u regionu, na Samitu u Rigi, 29. novembra 2006. godine uručio je Crnoj Gori poziv za pristup NATO-vom programu **Partnerstva za mir**. Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović, 14. decembra 2006. godine, u sjedištu NATO-a u Briselu potpisao je **Okvirni sporazum Partnerstvo za mir**. Interresorna Vladina komisija za aktivnosti Crne Gore u Partnerstvu za mir uspostavljena je 28. decembra 2006. godine. Potom, 24. januara, 2007. godine, Vlada je donijela odluku o formiranju Savjeta za mir, kojim predsjedava predsjednik Vlade. Sporazum između Crne Gore i NATO-a o bezbjednosti informacija potpisan je u Briselu 25. aprila 2007. godine. Crnogorski ambasador u SAD, Miodrag Vlahović, potpisao je na ceremoniji održanoj u Stejt departmentu NATO-ov Partnerstvo za mir - *Sporazum o statusu oružanih snaga* 12. decembra 2008. god. Memorandum o razumijevanju sa NATO-m potpisan je 13. oktobra 2009. godine.

Od momenta pristupanja Partnerstvu za mir, Crna Gora sa NATO-om realizuje četiri mehaizma saradnje: Individualni program partnerstva - IPP, Proces planiranja i revizije -PARP, Individualni partnerski akcioni plan - IPPAP i **Intenzivirani dijalog** - ID. Nakon zvanične otvorenosti Crne Gore za otpočinjanje procesa Intenzivnog dijaloga sa NATO-m, 11. januara 2008. godine, na Samitu NATO-a Crna Gora je zvanično pozvana da otpočne proces ID-a. U Briselu 9. marta 2009. godine, na sastanku Sjevernoatlantskog savjeta NATO-a zaključeno je da je NATO zadovoljn odnosom, saradnjom i sprovedenim reformama Crne Gore. Dalji razvoj odnosa Crne Gore i NATO-a razvija se sledećim ključnim datumima:

2008. godina.

- **Januar 2008.** IPP Crne Gore je bez primjedbi zvanično prihvaćen od strane 26 zemalja članica NATO-a.
- **11. januara 2008.** Crna Gora je zvanično izrazila zainteresovanost za otpočinjanje procesa izrade Individualnog partnerskog akcionog plana - IPAP i otpočela proces Intenziviranog dijaloga - ID s NATO.
- **4. februara 2008.** NATO je odobrio otpočinjanje IPAP procesa za Crnu Goru.
- **Februar 2008.** Skupština Crne Gore je usvojila *Zakon o tajnosti podataka*, što je veoma značajno za dobijanje sertifikata kako bi Crna Gora mogla imati pristup NATO podacima koji imaju određeni stepen zaštite.
- **11. marta 2008.** Ministri inostranih poslova i odbrane Crne Gore su predstavili *Prezentacioni dokument* IPAP na sastanku Visokog političkog komiteta NATO na nivou zamjenika šefova misija.
- **31. marta 2008.** PARP dokument je predstavljen u Briselu, gdje su usvojena 32 partnerska cilja Crne Gore.
- **3. aprila 2008.** Na Samitu NATO-a u Bukureštu, Crna Gora zvanično je pozvana da otpočne proces *Intenziviranog dijaloga sa NATO-m*.
- **April 2008.** Vlada je usvojila Uredbu o osnivanju Direkcije za zaštitu podataka i imenovala direktora Direkcije. Direkcija će biti smještena u Ministarstvu odbrane.
- **28-31. maja 2008.** Crna Gora je bila domaćin sastanka Savjetodavne grupe Evro-atlantskog partnerskog vijeća.
- **12. juna 2008.** Savjet za PZM je usvojio Inicijalni dokument za diskusiju za Intenzivirani dijalog.

- **19. juna 2008.** Vlada Crne Gore je usvojila Individualni partnerski akcioni plan.
- **24. juna 2008.** U Brislelu IPAP je zvanično uručen NATO.
- **24. juna 2008.** Održan je plenarni sastanak za Intenzivirani dijalog predstavnika Crne Gore s predstavnicima NATO u sjedištu NATO u Briselu.
- **24–26. juna 2008.** Crna Gora je bila domaćin seminara Parlamentarne skupštine NATO Roz-Rot na temu *Jugoistočna Evropa na putu evroatlantskih integracija*.
- **3. jula 2008.** Vlada je usvojila Informaciju o napretku Crne Gore u Partnerstvu za mir.
- **4. septembar 2008.** Održan ID sastanak o pitanjima odbrane i bezbjednosti između predstavnika Crne Gore i NATO.
- **29. septembra 2008.** Upitnik PARP (process planiranja i revizije) je uručen NATO-u
- **1. oktobar 2008. Održan sastanak ID o ekonomskim pitanjima**
- **8. oktobar 2008.** Skupština usvojila Zakon u učešću pripadnika vojske Crne Gore, civilne zaštite, policije i zaposlenih u organima državne uprave u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inostranstvu, kao i odluku o angažovanju medicinskog tima VCG u mirovnoj misiji UN u Avganistanu, shodno Rezoluciji Savjeta bezbjednosti 1833
- **5. novembar 2008.** Upućeno pismo generalnom sekretaru NATO za ulazak u Crne Gore u MAP na narednom Samitu NATO.
- **27. novembar 2008.** Skupština Crne Gore usvojila Strategiju nacionalne bezbjednosti
- **4. decembar 2008.** Crna Gora je formalizovala status u Jadranskoj povelji na ministarskom sastanku u Helsinkiju. Prethodno, Crna Gora je prihvatila poziv za priključenje Jadranskoj povelji
- **10. decembar 2008.** Finalni sastanak za usaglašavanje IPP održan u Briselu.
- **18. decembar 2008.** Vlada usvojila s Ustavom usaglašen Zakon o vojsci i Zakon o odbrani
- **18. decembar 2008.** Skupština usvojila Strategiju odbrane
- **18. decembar 2008.** Vlada usvojila Izvještaj o sprovođenju IPAP.

2009. godina.

- **20. januar 2009.** Sastanak ID o implementaciji Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama.
- **27. januar 2009.** Dva tematska sastanaka ID o bezbjednosti i zaštiti povjerljivih informacija i sastanak o pravnim pitanjima.
- **26-29. januara 2009.** Posjeta ekspertskeg tima NATO radi procjene realizacije IPAP.
- **9. mart 2009.** Sastanak Sjeverno-atlantskog savjeta s Crnom Gorom. Delegaciju Crne Gore predvodio predsjednik Vlade. Na sastanku pozitivno ocijenjene realizovane aktivnosti u okviru Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP) i Intenziviranog dijaloga (ID).
- **April 2009.** U završnoj deklaraciji sa Samita NATO-a u Strazburu i Kelu Crnoj Gori je upućena snažna podrška i poruka da će saveznici ubrzo razmatrati zahtjev Crne Gore za MAP.
- **8. maj 2009.** Delagacija Crne Gore, koju je predvodio ministar inostranih poslova Milan Roćen, učestvovala je, po prvi put u svojstvu punopravnog člana, na sastanku članica Jadranske povelje, koji se održao u Tirani.
- **26-27. novembra 2009.** Generalni sekretar NATO-a Anders Fog Rasmussen je posjetio Crnu Goru i tom prilikom susreo se sa crnogorskim zvaničnicima
- **4. decembar 2009.** Na sastanku ministara inostranih poslova zemalja članica Alijanse, koji je održan u Briselu, 3-4. decembra 2009. godine, Crnoj Gori upućen poziv za Akcioni plan za članstvo (MAP).
- **29. decembra 2009.** Skupština Crne Gore je donijela odluku o angažovanju predstavnika VCG u ISAF-u, Liberiji (UNMIL) i somalijskim vodama (ATALANTA - u okviru misije EU). U misiju ISAF, u mađarskom kontigentu, a pod regionalnom komandom Njemačke, upućeno je 25 pripadnika VCG u sklopu pješadijskog voda, 3 člana medicinskog tima, 2 štabna oficira i jedan oficir za logistiku.

2010. godina.

- **1-5. marta 2010.** Ekspertske tim NATO-a posjetio je Podgoricu i izvršio drugu/godišnju evaluaciju sprovođenja Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP).
- **16. juna 2010.** U Briselu je održan sastanak Crne Gore i Sjeverno

atlantskog savjeta (NAC), povodom završetka dvogodišnjeg ciklusa Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP). Ovim sastankom je završeno sprovođenje Programa, uz pozitivnu ocjenu od strane NATO-a.

- **Jun 2010.** Vlada Crne Gore je usvojila Strateški pregled odbrane (SPO), ključni dokument u sektoru odbrane, koji je usaglašen sa novim paketom Partnerskih ciljeva.
- **20. jula 2010.** Ministar vanjskih poslova Milan Roćen je, u svojstvu zemlje kontributora u ISAF misiji, na poziv ministra inostranih poslova Avganistana, učestvovao na Međunarodnoj konferenciji o Avganistanu, u Kabulu, u Avganistanu.
- **16. septembra 2010.** Vlada CG je usvojila prvi Godišnji nacionalni program (ANP) u okviru prvog ciklusa Akcionog plana za članstvo (MAP).
- **21-22. oktobra 2010.** U studijskoj posjeti Crnoj Gori boravili su predstavnici SEEGROUP povodom crnogorskog predsjedavanja Upravljačkom grupom za bezbjednost zemalja Jugoistočne Evrope. Tom prilikom su se sastali sa predstavnicima Ministarstva vanjskih poslova i Ministarstva odbrane i posjetili Regionalni centar za obuku pilota helikoptera u Golubovcima.
- **28. oktobra 2010.** U Briselu je predstavljen prvi Godišnji nacionalni program (ANP) na sastanku Sjeverno-atlantskog saveza (NAC), čime je Crna Gora otpočela prvi ciklus implementacije Akcionog plana za članstvo (MAP).

2011. godina.

- **14-18. marta 2011.** U posjeti Crnoj Gori boravio je ekspertski tim NATO u cilju procjene aktivnosti na implementaciji obaveza iz ANP, tokom koje su predstavnici odgovarajućih ministarstava i drugih državnih institucija prezentirali dosadašnji učinak Crne Gore u okviru MAP.
- **24. februara 2011.** Usvojen je Izvještaj o implementaciji prvog Godišnjeg nacionalnog programa (ANP).
- **13-15. aprila 2011.** Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen učestvovao je na neformalnom sastanku NAC sa zemljama ne-NATO kontributorima na ministarskom sastanku, koji je održan u Berlinu.
- **12-13. maja 2011.** Podgoricu je posjetilo 6 ambasadora NATO članica (ambasadori Italije, Španije, Bugarske, Holandije, Poljske, Slovenije), u

okviru inicijative koja ima za cilj da se zemlje članice NATO bolje upoznaju sa progresom koji je Crna Gora ostvarila u procesu evroatlantskih integracija.

- **27. juna 2011.** U Briselu je održan sastanak NAC + 1 (Sjevernoatlantski savjet i Crna Gora), na kome je procjenjivan Izvještaj o implementaciji prvog Godišnjeg nacionalnog programa (ANP) Crne Gore u okviru MAP ciklusa. Delegaciju Crne Gore su predvodili ministar vanjskih poslova i evropskih integracija M. Roćen i ministar odbrane B. Vučinić.
- **29. juna 2011.** U Budvi, u sklopu crnogorskog predsjedavanja Američko-jadranskom poveljom (A5), je organizovan završni ministarski sastanak A5 na kome je pored zemalja članica (Albanija, BiH, Hrvatska, Makedonija i SAD) i zemalja posmatrača (Kosovo i Slovenija) učestvovao i generalni sekretar NATO Anders Fog Rasmussen.
- **29. septembar 2011.** Vlada Crne Gore je usvojila Drugi godišnji nacionalni program (ANP).
- **18. oktobra 2011.** U Briselu predstavljen Drugi godišnji nacionalni program (ANP) u okviru MAP procesa. Delegaciju Crne Gore predvodio državni sekretar za politička pitanja u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, ambasador Nebojša Kaluđerović. Prezentacijom dokumenta zvanično je otpočeo drugi ciklus Akcionog plana za članstvo u NATO (MAP).

2012. godina.

- **1. marta 2012.** Vlada Crne Gore je usvojila Izvještaj o implementaciji II Godišnjeg nacionalnog programa u okviru MAP.
- **21. marta 2012.** Predsjednik Vlade Igor Lukšić boravio je u zvaničnoj posjeti Briselu kada se, u okviru dijaloga NATO sa partnerima obratio Sjevernoatlantskom savjetu i, tom prilikom, informisao saveznike o napretku Crne Gore u evroatlantskim integracijama i očekivanjima od Samita u Čikagu.
- **26-30. marta 2012.** Povodom evaluacije Izvještaja o implementaciji II Godišnjeg nacionalnog programa u okviru MAP, Crnu Goru posjetio NATO ekspertski tim na čelu sa pomoćnikom generalnog sekretara NATO-a Dirkom Brengelmanom.
- **19. aprila 2012.** Ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Milan Roćen učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova NATO članica i partnerskih zemalja kontributora ISAF misije, u Briselu.

- **20/21. maja 2012.** Delegacija Crne Gore, predvođena predsjednikom Vlade dr. I. Lukšićem, učestvovala je na Samitu NATO u Čikagu. Crna Gora je na samitu, u svojstvu države kontributora ISAF, prisustvovala sastanku posvećenom Avganistanu, kao i sastanku ministara vanjskih poslova članica Alijanse i država aspiranata – 28+4 (CG, BiH, Makedonija i Gruzija).
- **27. juna 2011.** U Briselu je održan Sastanak Sjevernoatlantskog savjeta (North Atlantic Council - NAC) sa Crnom Gorom na kojem je razmatran drugi Izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana za članstvo (MAP)
- **19. jula 2012.** Zamjenik Generalnog sekretara NATO, ambasador Aleksandar Veršbo posjetio je Crnu Goru i tom prilikom susreo se sa crnogorskim visokim zvaničnicima.
- **15-17. oktobra 2012.** Održan je 81. Rose Roth seminar, čija je tema bila "Učvršćivanje stabilnosti na Zapadnom Balkanu: ispunjavanje obećanja u procesu evroatlantskih integracija", u organizaciji Parlamentarne skupštine NATO i Cetinjskog parlamentarnog foruma.
- **11. oktobra 2012.** Na sjednici Vlade usvojen Treći Godišnji nacionalni program (ANP)
- **30. oktobra 2012.** U sjedištu NATO-a na sastanku NAC + Crna Gora predstavljen III ANP, čime je počeo III MAP ciklus za CG.
- **5/6 novembar 2012.** Pomoćnik generalnog sekretara NATO za javnu diplomatiju Kolinda Grabar Kitarović boravila u Crnoj Gori. Povod posjete je prisustvo svečanom otvaranju NATO info centra u Podgorici.
- **14. decembra 2012.** Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Igor Lukšić učestvovao je na sastanku Partnerske komisije Jadranske povelje (A5) održanom u Zagrebu
- **17. decembra 2012.** Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, Igor Lukšić, prilikom prve zvanične posjete Briselu, sastao se sageneralnim sekretarom NATO-a Andersom Fogom Rasmusenom, koji je istakao da će napredak svake države biti vrednovan na osnovu individualnih dostignuća.

2013. godina.

- **Januara 2013.** Crna Gora je preuzela predsjedavanje grupom za Jugoslovensku Evropu (SEEGROUP) od Srbije.
- **7. marta 2013.** Vlada Crne Gore je usvojila Izvještaj o sprovođenju tre-

ćeg godišnjeg nacionalnog programa Crne Gore u okviru MAP procesa; Savjet za PZM je preimenovan u Savjet za članstvo u NATO; imenovan Nacionalni koordinator za NATO.

- **26. marta 2013.** Predsjednik Vlade Crne Gore Milo Đukanović imao je bilateralni sastanak sa generalnim sekretarom A. F. Rasmusenom i izlaganje na Sjeverno-atlantskom savjetu (NAC) u NATO Štabu u Briselu.
- **23. aprila 2013.** Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Igor Lukšić učestvovao je na sastanku ministara vanjskih poslova NATO članica i partnerskih zemalja kontributora ISAF misije, u sjedištu NATO-a.
- **18. juna 2013.** U Skoplju je održan sastanak Partnerske komisije Američko-jadranske povelje kojim je završeno predsjedavanje Makedonije. Predsjedavanje Poveljom je preuzela Crna Gora, od 01. jula do 31. decembra tekuće godine.
- **10. juna 2013.** NATO je dostavio Izvještaj o napretku u III ciklusu MAP sa Crnom Gorom. U Izvještaju ocijenjeno da je Crna Gora ostvarila dobar progres prema ispunjenju strateških prioriteta kao i da ima proaktivan pristup integraciji u NATO.
- **10. jula 2013.** U Briselu održan sastanak Sjeverno-atlantskog savjeta (NAC) sa Crnom Gorom na kom je raspravljan Izvještaj o sprovođenju trećeg Godišnjeg nacionalnog programa (ANP) u okviru Akcionog plana za članstvo (MAP).
- **U septembru 2013.** Upućen VIII kontingent Vojske CG u ISAF misiju u Avganistanu.
- **16-18. septembra 2013.** U okviru predsjedavanja Crne Gore Upravljačkom grupom za bezbjednosnu saradnju u Jugoistočnoj Evropi (SEE-GROUP) tokom 2013. godine, SEE Grupa je boravila u radnoj posjeti Crnoj Gori.
- **25. septembra 2013.** U okviru predsjedavanja Crne Gore Američko-jadranskom poveljom, u Podgorici je održan seminar „Uloga žena u izgradnji integriteta i promovisanju dobre prakse u sektoru odbrane i bezbjednosti, iskustva iz Jugoistočne Evrope”.
- **30. decembra 2013.** Vlada Crne Gore raspisala konkurs za idejno rješenje vizuelnog identiteta Procesu pristupanja Crne Gore NATO-u.

U svojstvu intengracionog procesa evidentne su brojne aktivnosti Crne Gore kroz mehanizme Partnerstva za mir, strateška dokumenta i zakone, os-

posobljavanje kadrova, bilateralne odnose, učešće institucija, nevladinih organizacija i drugih subjekata u aktuelnom procesu. Medjutim, ono što je ključno u ovom razmatranju je pitanje adekvatne zastupljenosti NATO tema na relaciji mediji i društvo, kao i uloga medija u tom komunikacijskom procesu zainteresovanosti, stimulansa i produktivnog učešća građana.

AKTIVNOSTI VLADE U PROCESU EVROATLANSKIH INTEGRACIJA IZMEĐU DVA MONITORING PERIODA

Neke od ključnih aktivnosti po pitanju učlanjenja Crne Gore u NATO, od prvog monitoring perioda Instituta za javnu politiku sprovedenog tokom septembra 2013. godine, do narednog od 01. juna 2014 su sledeće:

2014. godina

- **07.02.2014.** Izabrano idejno rešenje procesa pristupanja Crne Gore NATO-u
- **24.03.2014.** Predsjednik Vlade Milo Đukanović na Briselskom bezbjednosnom forumu: EU i NATO - okvir za bezbjednost i stabilnost Balkana
- **25.03.2014.** Predsjednik Vlade Milo Đukanović u sjedištu NATO-a sa generalnim sekretarom Andersom Fog Rasmusenom: Mjesto Crne Gore je u evroatlantskoj porodici
- **26.03.2014.** Nacionalni koordinator gospodin Nebojša Kaluđerović: **Dobrodošli na sajt o pristupanju Crne Gore NATO-u!** Prdstavljena nova, tematska Internet stranica procesa pristupanja Crne Gore NATO-u, koja je pod sloganom „Sigurna budućnost“ dostupna na linku www.natomontenegro.me. Ovaj svojevrsni online medij pripremio je Komunikacioni tim Savjeta za članstvo u NATO
- **09.04.2014.** Predsjednik Vlade u Bijeloj kući sa potpredsjednikom SAD Džozefom Bajdenom: Sjedinjene Američke Države apsolutno posvećene partnerstvu sa Crnom Gorom
- **01.05.2014.** Milica Pejanović-Đurišić u Vašingtonu: Crna Gora ispunila većinu kriterijuma za NATO i očekuje poziv
- **02.05.2014.** Ministarka odbrane Milica Pejanović-Đurišić razgovarala sa sekretarom za odbranu SAD-a Čarlsom Hegelom
- **15.05.2014.** Bratislava – sastanak Đukanović-Fico: Slovačka pouzdan partner za podršku ulaska CG u NATO

- **21.05.2014.** Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i evropskih integracija Igor Lukšić razgovarao sa generalnim sekretarom NATO-a Andersom Fog Rasmussenom
- **22.05.2014.** Đukanović sa Rasmussenom: Ozbiljni iskoraci ka članstvu u NATO
- **30.05.2014.** 2BS Forum: Crna Gora zaslužuje poziv za članstvo u NATO

Od Januara mjeseca 2014. godine, intenziviranje aktivnosti na ispunjavanju obaveza iz evroatlantske agende Vlada uzima kao jedan je od najvažnijih programskih prioriteta u ovoj godini, u susret NATO Samitu u Velsu, na kojem Crna Gora očekuje poziv za članstvo. A već na Samitu saveza Atlantskih zemalja, održanog 29. maja 2014. godine u Budvi, Crna Gora dobija podršku za članstvo u NATO.

U žiži posvećenosti ulaska Crne Gore u NATO savez, tokom naznačenog perioda bili su zastupljeni susreti sa inostranim zvaničnicima, pokazatelji ozbiljnih iskoraka ka članstvu u NATO, podrška drugih zemalja po pitanju pristupanja Crne Gore u NATO (Podrška Francuske, nakon susreta ministarke odbrane Milice Pejanović Đurišić sa francuskim kolegom **Žan-Iv Le Drianom** u Parizu 09. maja 2014; Bratislava – sastanak Đukanović-Fico: Slovačka pouzdan partner za podršku ulaska CG u NATO; Podrška Hrvatske sa Samita u Budvi isl.).

Predsjedniku Vlade Crne Gore Milu Đukanoviću uručena je 19. maja 2014. godine, u Bratislavi prestižna godišnja nagrada **Zlatni Biatec** od strane Ekonomskog foruma u Slovačkoj.

Kako navodi „Pobjeda“, U ime Ekonomskog kluba nagradu je uručio dr Peter Kasalovski, koji je kazao da je Zlatni Biatec dodijeljen Đukanoviću „za služe u kreiranju stabilne multietničke Crne Gore i za njegov lični doprinos širenju evropskih vrijednosti na Zapadnom Balkanu.“

Zlatni Biatec

U međumonitornom periodu, od januara do 1. juna 2014. godine, evidentana je znatna zastupljenost ne samo u izvještajima „Dnevnika” Javnog servisa o NATO-u i učešću naših predstavnika u pregovorima i bilateralnim susretima, već i posvećenost emisija tom vidu edukacije i komunikacije. Stoga važnu ulogu u evroatlanskom procesu pokazuje emisija „Izazov” novinarko Isidore Sekulić Šoć.

CIVILNE INSTITUCIJE U PROCESU EVROATLANSKIH INTEGRACIJA CRNE GORE

Zbog potrebe adekvatnih institucionalnih kapaciteta u svojstvu sprovođenja procesa Partnerstva za mir Crna Gora je oformila Ministarstvo odbrane 2006. godine. Formiranjem Ministarstva odbrane kao težišne civilne institucije u procesu evroatlanskih integracija Crne Gore počeo je proces stvaranja normativnih stavki za reformu sistema odbrane. Nakon usvajanja novog Ustava oktobra 2007. godine, da bi država adekvatno funkcionisala u Partnerstvu za mir, usvojen je **Savjet za odbranu i bezbjednost**, Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija nacionalne odbrane, Zakon o odbrani i Zakon o vojsci, kao i Zakon o tajnosti podataka (radi svrsishodne i neometane razmjene informacija sa NATO-m), Plan odbrane Crne Gore, Strateški pregled Crne Gore. Strateški pregled odbrane Crne Gore usvojen je 03.02.2013. godine, a Strategija za kontrolu i smanjenje malog i lakog oružja i munijcije i akcioni plan za period od 2013-2018 godine.

Aktivnost Ministarstva odbrane po pitanju NATO integracija ostvaruje se i kroz mnoge sklopljene sporazume na polju odbrane i bezbjednosti kao i bilateralne susrete.

Tokom aprila 2014. godine posjetom predstavnika crnogorske delegacije Francuskoj, izražena je „Podrška Francuske: Crna Gora najspremniji kandidat za članstvo u NATO.” Tokom prve zvanične posjete Ministarstvu odbrane Francuske, ministarka odbrane **Milica Pejanović-Đurišić** sastala se sa francuskim kolegom **Žan-Iv Le Drianom**, kojom prilikom ga je informisala o brojnim reformama koje je Crna Gora sprovedla u različitim oblastima, a u kontekstu evroatlanskih integracija izrazila je pozitivna očekivanja sa predstojećeg NATO samita. Pejanović Đurišić je tom prilikom naglasila da bi poziv za ućlanjenje u Alijansu bio važan ne samo Crnoj Gori, već i cijelom regionu Zapadnog Balkana. Naglašeno je da su vrata NATO otvorena za nove članice, kao i da je od aktuelnih aspiranata Crna Gora najspremniji kandidat za punopravno članstvo.

Pejanović-Đurišić u Francuskoj

Pejanović-Đurišić i Žan-Iv Le Drian

Različiti segmenti crnogorskog društva i NATO

Komunikacija i produktivni bilateralni odnosi, od suštinskog su uticaja na pravilno shvatanje značaja NATO-a i važnosti stremljenja Crne Gore na putu ka učlanjenju u Alijansu. Stoga, mediji imaju veoma važnu ulogu u tom procesu, u sistemu informisanja javnosti, kao ključna sprega koja treba da objasni važnost NATO-a na pravi način. Prihvatanjem NATO načela, kao mjerila očuvanja mira i stabilnosti, na taj način se društveno-politički opseg Crne Gore na putu ka Evropskoj Uniji učvršćuje novim vrijednostima. Stoga, u studijskoj posjeti NATO-u, tokom 28. i 29. aprila 2014. god. bili su predstavnici društvenog establišmenta Crne Gore iz svih oblasti, što pokazuje stremljenje i značaj učlanjenja za sve segmente društva, kako vojnobezbjedonosnu, tako i kulturnu i ekonomsku važnost:

U studijskoj posjeti NATO-u bili su:

- Branko Baletić, filmski producent i režiser, direktor Crnogorske kinoteke
- doktor Vladimir Dobričanin, direktor Urgentnog centra Kliničkog centra Crne Gore
- Draško Đuranović, glavni i odgovorni urednik Informativnog portala ANALITIKA
- Darko Ivanović, novinar, autor i urednik emisije “Robin Hud” na RTCG
- Slavica Perović, profesorica Univerziteta Crne Gore
- Petar Porobić, bivši selektor vaterpolo reprezentacije Crne Gore
- Rade Ratković, dekan Fakulteta za biznis i turizam iz Budve
- Goran Rodić, advokat
- Nedjeljko Rudović, novinar, zamjenik glavnog i odgovornog urednika ND Vijesti
- Isidora Sekulić Šoć, novinarka, urednica emisije “IZAZOV” na RTCG
- Daliborka Uljarević, izvršna direktorica NVO Centar za građansko obrazovanje
- Nina Žižić, muzičar, predstavica Crne Gore na takmičenju Evrovizija 2013. godine
- Radovan Bogojević, (MVPEI) član Komunikacionog tima Savjeta za članstvo u NATO.

Dvodnevna studijska posjeta uticajnih javnih ličnosti različitih profesionalnih profilacija sjedištu NATO-a u Briselu i Vrhovnom štabu savezničkih snaga u Evropi (SHAPE) u Monsu, u blizini Brisela, održana je 28. i 29. aprila 2014. god. u organizaciji nacionalnog koordinatora za NATO i Komunikacionog tima Savjeta za članstvo u NATO. Posjeta je organizovana uz podršku Odjeljenja NATO-a za javnu diplomatiju (NATO PDD) iz Brisela i Ambasade Slovenije u

Crnoj Gori kao kontakt ambasade za NATO. Posjeta predstavlja kontinuiranu aktivnost i pripremljenja je u skladu sa komunikacionim smjernicama Savjeta za članstvo u NATO, čiji je cilj upoznavanje predstavnika različitih segmenata crnogorskog društva sa misijom i stukturom Sjevernoatlantskog saveza.

Stoga, Vlada je učinila veliki doprinos na polju evroatlantskih integracija, samo još javnost treba da bude svjesna procesa i bitnih činilaca na tom polju, a jedan od ključnih faktora svakako je NATO. Da ide u korak sa nastojanjima društva. Na tom polju razvijanja svijesti javnosti svakako najveću ulogu moraju imati **mediji**. Shodno tome, **ovaj monitoring** će na uzorku za dati period i pokazati rezultat kvaliteta medijskog djelovanja na polju NATO integracija.

PRAVILNO INFORMISANJE GRAĐANA

Da bismo ušli u aktivni komunikološki proces po pitanju evroatlantske integracije kompletne javnosti, u njenim pozitivnim smjerovima nastojanja, najbitniji je faktor **interakcije**.

Stoga, niti je uzrok izostanka podrške dijela javnosti, kada je u pitanju NATO, neinformisanost, kako je istraživanje CDT-a između ostalih utvrdilo (vidi poglavlje Političke partije i NATO) već nedostatak **interakcije**. Postoji itekako veliki broj aktivnosti i informacija po pitanju NATO procesa, ali ondje gdje leži propust prijeti opasnošću tzv. **izgubljene informacije**, što je međuprostor između primljene i prenete informacije čemu je uzrok **nedostatak pažnje**. Nedostatak aktivnog učešća, jednosmjernan protok informacije od pošiljaoca ka primaocu, nezainteresovanost, indiferentnost, usled čega prijeti opasnost predrasude i neznanja. Neznanje na paleti utisaka pripada opsegu destruktivnih emocija, te otuda i pogodno tle negodovanju i ekstremnom verbalnom istupanju. Stoga, nedostatak aktivnog učešća pozitivne komunikacijske reakcije po pitanju NATO integracija leži ne u informaciji, već u komunikacijskom stimulsu informacije, u čemu bi mediji trebalo da imaju značajnu ulogu kroz samu misiju, nasuprot pukom prenošenju informacija.

Osnovni komunikacijski pojmovi su:

- Informacija
- Komunikacijski stimuls i komunikacijska reakcija
- Poruka
- Interakcija i transakcija
- Komunikacijski sklopovi
- Transakcione igre
- Komunikacijski sistem
- Komunikacijski metasistem

Bezbjedonosno pitanje izuzetno je važan činilac i na unutrašnjem i na međunarodnom planu. Uzimajući u obzir odgovornost prema objektivnom i pravovremenom informisanju građana o evroatlanskim integracijama, Vlada Crne Gore je na sjednici 11. oktobra 2007. godine usvojila **Komunikacionu strategiju o evroatlanskim integracijama**. Kako bi njeno usvajanje išlo pravcem i efikasne realizacije, Vlada je na sjednici održanoj 18. oktobra 2007. godine, donijela i Odluku o usvajanju **Koordinacionog tima za implementaciju komunikacione strategije o evroatlanskim integracijama Crne Gore**. Koordinacioni tim sastoji se od predstavnika Vlade Crne Gore: Ministarstva odbrane, Ministarstva inostranih poslova, Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave, Ministarstva prosvjete i nauke, Ministarstva kulture, sporta i medija, Ministarstva finansija i Biroa za odnose s javnošću. Aktivnost Koordinacionog tima se ostvaruje kroz implementaciju šestomjesečnih akcionih planova koje usvaja Vlada.

U cilju permanentnog i svrsishodnog informisanja građana o evroatlanskim integracijama Ministarstvo odbrane izdaje i časopis PARTNER.

Tokom februara sprovedena je od strane Vlade Crne Gore kampanja „Snagom činjenica i argumenata do stava o članstvu u NATO“ u okviru koje su na datu temu održali predavanja studentima potpredsjednici Vlade, Duško Marković i Vujica Lazović.

Potpredsjednik Lazović razgovarao je sa studentima o Sjeverno-atlanskoj alijansi: NATO je pravi izbor za Crnu Gore. Članstvo u NATO pravi je izbor za Crnu Goru, jer je taj savez garant globalnog mira i stabilnosti - poručio je studentima Univerziteta Mediteran potpredsjednik Vlade Vujica Lazović, ističući da vojnu neutralnost mogu da priušte razvijene zemlje sa tradicionalno stabilnim okruženjem.

Potpredsjednik Vlade Vujica Lazović

Potpredsjednik Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku i ministar pravde Duško Marković razgovarao je u petak, 28. februara 2014. godine sa studentima Fakulteta za državne i evropske studije, u okviru javnog dijaloga na temu “Snagom činjenica i argumenata do stava o članstvu u NATO”.

Ministar Marković je ukazao na brojne prednosti članstva u NATO, prije svega na polju bezbjednosti. Naime, u suočavanju sa savremenim bezbjedonosnim izazovima, kao što su terorizam i sajber kriminal, dostupnost fondova i NATO mehanizama bi Crnoj Gori bila od značajne pomoći. Ministar je takođe naglasio da bi vojska Crne Gore, u slučaju da se država opredijeli za neutralnost, morala biti tehnički opremljenija, a morao bi se povećati i broj vojnika. Što se tiče načina odlučivanja o članstvu u NATO, ministar je ukazao na nedostatke referenduma kao načina odlučivanja, prije svega zbog ekonomske situacije u zemlji, te smatra da je stoga bolja opcija donošenje odluke u Skupštini.

Potpredsjednik Vlade Duško Marković

Potpredsjednik Vlade sa studentima

Učiniti nešto zajedničkim – saopštiti, potiče od latinskog glagola *communi-care*, upućujući na činjenicu da komunikološka djelatnost nije ništa drugo do uspostavljanje zajednice, odnosno društvenosti. U prilog usaglašavanja djelovanja Vlade sa zajednicom i društvenim životom, slijede i predavanja o NATO-u u Plužinama i Danilovgradu. Kako komunikacija predstavlja centralni fenomen kulture, **gospodin Marković tim povodom poručuje: Veća podrška građana rezultat otvorenog dijaloga!**

POJEDINAC I NATO

U odnosu na objektivni značaj, svojstvo i ulogu koju ima NATO kao odbrambeno bezbjedonosni sistem, Vlada vodi permanentan proces nastojanja na putu ka učlanjenju uz aktivnosti koje ukazuju i na redovan proces bilateralnih odnosa u tom svojstvu. Dok dio opozicionih partija svoj odnos prema NATO-u izražava na sasvim suprotnim načelima u suprotnosti sa težnjom ka učlanjenju. NATO kao pitanje koje se i u predizbornoj kampanji prožimalo u različitim smjerovima, upućuje na javnost koja je prevashodno u tom svojstvu podložna ponajviše uticaju političkih partija i njihovim programskim načelima. Stoga, javnosti prijeti opasnost da usled brzog protoka informacija, u svojstvu bilateralnih susreta crnogorskih i NATO zvaničnika, i ostalih aktivnosti, cjelokupno znanje o Alijansi se svede na sami pojam NATO, o kojem dalje sami sude, ponajviše u odnosu na stav svojih političkih opredjeljenja i partijskih uvjerenja, predrasuda, a ponajviše emotivnom prosuđivanju i jedinom znanju zasnovanom na iskustvu o bombardovanju bivših republika Jugoslavije.

Iako Vlada na putu ka učlanjenju vodi kvalitetan i permanentan proces, na vrhunskim profesionalnim osnovama, javnosti manjka znanja o samoj biti NATO alijanse, edukacije, razbijanja tabua prevashodno i afirmavcije ka kolektivnoj težnji učlanjenja, bez predrasuda i pogleda kroz paravane političkih partija. Tek kad individua stekne znanje, svijest samosvjesne jedinice poklopiće se i sa osnovnim težnjama države u tom svojstvu vojno-bezbjedonosnog integriteta.

MOTIVACIONI MEHANIZMI NEGACIJE I NATO

Jedan od motivacionih elemenata u psihologiji kada je u pitanju reakcija na dati objekt je i takozvani „mehanizam homeostaze“. Ono što je bitan faktor u ovom razmatranju jeste utvrđivanje motiva negacije od strane mladih ljudi kao subjekata, s jedne strane, naspram pojma NATO, kao objekta, s druge.

Po ovom mehanizmu, „**višak ili manjak**” stvara doživljaj uznemirenosti koji navode čovjeka na određene vrste ponašanja koje treba da ga vrate u stanje ravnoteže. Kada je u pitanju reakcija mladih u odnosu na NATO, kao objekt reakcije, „**višak i manjak**” koji uslovljavaju reakciju podrazumijeva višak emocija, a i manjak informisanosti i znanja o datom objektu. To je odnos koji otvara prostor za skepsu i predrasude, te su psihološki razlozi jedan od faktora negodovanja kad je u pitanju članstvo u NATO alijansu.

Uznemirenost tjera čovjeka na određenu akciju, jer je po ovom modelu pretrpio određenu anksioznost, dok se iz motivacione pozadine ne izdefiniše konkretna okolnost motiva, koja nekad izranja iz potisnog doživljaja ličnosti. Pri tom izranjanju obično se manifestuju prvi unutrašnji komentari koji su često u obliku emocije i prvih kognitivnih i svesnih definicija razloga o kome se radi. Tipičan sindrom reakcije mladih kada je u pitanju odnos prema NATO-u imamo u narednom sagledanom prilogu i reakciji date studentkinje uslovljene emotivnom vrstom ponašanja.

NA TRIBINI EKONOMSKOG FAKULTETA „OTVORENO O EVROATLANTSKIM INTEGRACIJAMA” Studenti skandirali protiv NATO-a ,U NATO nas niko ne zove, ali „mi” hoćemo tamo - kazao je Srđan Milić. Aspekt bezbjednosti je važan zato što našoj djeci ne smijemo ostaviti rizik od potencijalnih ratova – smatra Radoje Žugić Studenti skandirali „NE U RAT, NE U NATO”

Studentkinja Pravnog fakulteta Đurđina Turković kazala je ministru finansija Radoju Žugiću da je za šaku dolara prihvatio ulogu trovača mladih umova, i pokazala papir na kojem je pisalo „NATO”. Potom je papir zgužvala i bacila, zatim zgazila poručujući da nas je tako NATO gazio 1999. godine. Stav Turkovićeve obilježio je jučerašnju tribinu na Ekonomskom fakultetu u Podgorici o evro-atlantskim integracijama, koju je organizovao Studentski parlament UCG. – Ovako su oni nas gazili 1999. godine. Nisu ni trepnuli kada su nevino stradale žrtve u Murinu. Sve dok je slobodnih građana, nećete moći u NATO – poručila je studentkinja.

Nakon aplauza podrške, jedan broj studenata podržao je njen stav skandirajući „ne u rat, ne u NATO” i „izdaja, izdaja”. Nakon toga Turkovićeva je napustila tribinu.

Jedan od studenata Fakulteta političkih nauka pitao je ministra Žugića da li može da nabroji bar šest javnih preduzeća u Crnoj Gori koja ostvaruju dobit. Ministar nije uspio da nabroji ta preduzeća. Bez odgovora je ostao i student koga je zanimalo zašto trupe KFOR-a nijesu adekvatno reagovala na Kosovu ako je NATO garancija za bezbjednost.

Prethodno su stavove o članstvu u NATO na tribini saopštili lider Socijalističke narod-ne partije Srđan Milić i ministar Žugić. Milić je podvukao da SNP u svom programu zahtijeva održavanje referenduma o priključenju u NATO. Saopštio je da će on na referendumu glasati protiv priključenja u NATO.

– Hajde da vidimo u čemu je razlika između zadataka koje pred nas postavlja NATO i EU. Da li je to vladavina prava? U čemu ćemo povećati zaštitu vladavine prava i imovine onog trenutka kada postanemo članica NATO-a u odnosu na ono kada uđemo u EU. Niko nas tamo ne zove, ali mi hoćemo – pitao je Milić. Lider SNP-a smatra da Crna Gora ne može biti vojno neutralna, te da je činjenica da imamo partnerstvo za mir dovoljna. Princip neutralnosti ne postoji. Ako princip vojne neutralnosti postoji, neko mora da vam to garantuje. Ako vam neko to garantuje, kako ste onda neutralni. Ko treba da vam garantuje neutralnost. Ambasador Švajcarske preporučio je Crnoj Gori da ne postane članica NATO-a – napomenuo je Milić. On smatra da sve zemlje koje žele da postanu članice NATO-a treba da odgovore na dva pitanja. Tiču se defanzivnog i ofanzivnog motiva za pristupanje Alijansi. Defanzivni motiv podrazumijeva želju države da se ulaskom u savez zaštiti od neke prijetnje. Podrazumijeva se da bi sklapanje tog saveza bilo moguće jedino ako postoji zajednička prijetnja. Pitam ko je prijetnja Crnoj Gori i zašto bi trebalo da postane članica NATO-a i od čega treba da se zaštiti. Drugi motiv je ostvarivanje određenog interesa. Ako država koju vodi taj motiv ulazi u savez da bi je oni koji tamo postoje zaštitili od onih koji je ugrožavaju, onda govorimo o ofanzivnom pristupu, ili nešto što se zove šlepovanje – kazao je Milić. Komentarišući strane investicije i ekonomsku korist koju bi Crna Gora imala članstvom u NATO, Milić je rekao da smo bili svjetski lider u stranim investicijama godinama, i da tada nismo bili u Alijansi.

Ministar finansija **Radoje Žugić** kazao je da je jedan od razloga za ulazak u NATO uređen sistem bezbjednosti, ali i dugoročna garancija suvereniteta.

– NATO ima mnogo važnih aspekata. Pomenuću tri najvažnija – aspekt bezbjednosti, politički i ekonomski. Aspekt bezbjednosti je važan zato što nemamo pravo da ostavimo rizike potencijalnih, surovih historijskih ponavljanja, a to je da naša djeca imaju rizik od potencijalnih ratova. Moramo im ostaviti adekvatan, siguran sistem bezbjednosti, kao i standarde vrijednosti koje imaju sve bogate države – kazao je Žugić. On smatra da su NATO integracije i neodvojive od evropskih i komplementarne sa njima. A.M.

Medojević: Odluka na referendumu. Predsjednik Pokreta za promjene Nebojša Medojević rekao je da se ta partija zalaže da Crna Gora bude ponopravna članica NATO-a, ali da tu odluku treba donijeti na

referendumu. Razlog za to je, kako je naveo, što je Crna Gora jedini kandidat kojeg je NATO bombardovao. – Jednostavnim uvidom u Ustav vidjećete da je za ratifikaciju međunarodnih sporazuma dovoljna većina prisutnih poslanika u parlamentu. Praktično, ako 41 poslanik bude u parlamentu i obezbijedi kvorum, 21 poslanik je dovoljan da Crna Gora postane članica NATO-a – objasnio je on.

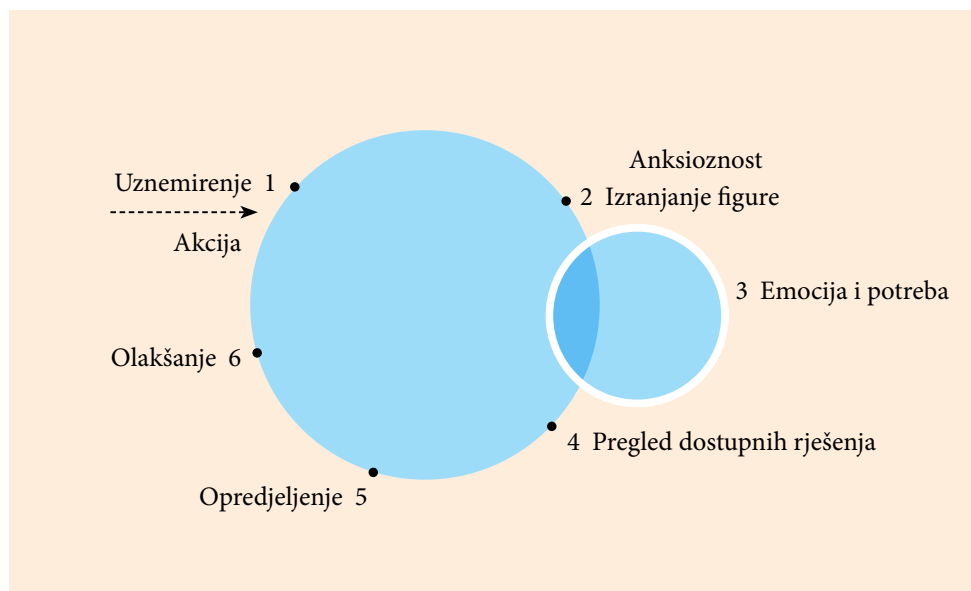
Pajović: *Parlament da odluči.* Lider Pozitivne Darko Pajović saopštio je da je odluku o priključenju Crne Gore u NATO racionalnije donijeti u parlamentu, nego na referendumu. Na Forumu alumnista REACT kampova u Čanju, Pajović je istakao da će ta partija pokrenuti akciju u kojoj će objašnjavati građanima zbog čega je dobro da država bude u Alijansi. – Ni jednoj budućoj generaciji se ne može garantovati da neće biti rata, ako nemate takav sistem bezbjednosti. Potvrda suvereniteta jedne države, uključujući i Crne Gore, garantovana je ulaskom u NATO – kazao je Pajović objašnjavajući da je za Pozitivnu ključna bezbjednost kada je riječ o članstvu u NATO. (**DAN N-online**, Izdanje: 15-03-2014)

„Višak i manjak” efekata, vidjeli smo na primjeru studentkinje, manifestovan je kroz emotivnu reakciju na bazi uslovljene motivacione pozadine žrtava bombardovanja u Murinu, a „manjak efekata” usled nedovoljnog obrazovanja iz te oblasti, te izgrađivanje stavova kroz uticaj po osnovu smjera *političkih partija* i lično usmjerenje u zavisnosti od takvog vida opredjeljenja. Stoga, u istom članku imamo stav gospodina Žugića, ministra finansija u Vladi Crne Gore, gospodina Milića, predsjednika SNP partije, gospodina Medojevića iz Demokratskog fronta i gospodina Pajovića, lidera Pozitivne Crne Gore.

Upravo je Tijana Mandić grafički prikazala moderno shvatanje homeostaze.² Kada je u pitanju prethodni primjer u vezi sa opredjeljenjem mladih za članstvo u NATO homeostatički ciklus (višak ili manjak efekata) ide sledećom putanjom:

Rekli smo da je to stanje koje viškom ili manjkom podstiče na uspostavljanje ravnoteže. Narušenu ravnotežu mladi doživljaju isključivim sudom o NATO bombardovanju, na uštrb apsolutnom znanju o ulozi, svojstvu i NATO alijansi kao bitnom faktoru u daljem razvoju Crne Gore na putu ka članstvu u Evropsku uniju. Stoga, stav o NATO-u ne rijetko se ispoljava kroz subjektivnu potrebu osjećaja olakšanja ispoljenu kroz opredjeljenje koje će najbolje zadovoljiti čovjekovu unutarnju potrebu kroz akciju ili reakciju.

2 Mandić Tijana: Psihologija komunikacije, CLIO, 2003, str. 113

Grafikonu „mehanizma homeostaze“

Na prikazanom grafikonu „mehanizma homeostaze“ tačka broj 4. podrazumijeva i mogućnosti neiskustva, zastrašenosti, i uticaja političkih partija. U tački 5. da donese pravu odluku, ako osoba nije samostalna u odnosu na politički uticaj, i na to šta drugi misle, slijediće ponekad njihove pogrešne recepte. Ako osoba nije vrijedna i spremna da uči i širi vidike, tačka 6. označena kao olakšanje, realizovaće se kao mogućnost rezignacije i prepuštanje tuđim uticajima da rešavaju probleme, što je pasivnost uprkos težnji za akcijom.

U daljem imamo prilog sa portala RTV CG, koji prenosi izvještaj sa protesta, koji je organizovala studentska asocijacija pokreta, uz prisustvo i određenih subjekata političkih partija.

OTVORENO O NATO-U

PROTEST PROTIV NATO 04. 04. 2014.

„Vojna neutralnost je spas za mlade“

Ulaskom u NATO, Crna Gora bi stekla nove neprijatelje jer bi ušla kao dio agresivne Alijanse u sukobe i razaranja, a jedino proglašenje vojne neutralnosti može spasiti mlade generacije od vihora budućih ratova, poručeno je na skupu koji je organizovala studentska asocijacija pokreta "Ne u rat – ne u NATO".

Kovačević: NATO nije najisplativiji oblik stabilnosti

Profesor FPN-a Filip Kovačević podsjetio je na izjavu premijera Mila Đukanovića koji je saopštio da je NATO najefikasniji, najbolji i najisplativiji okvir za unapređenje stabilnosti u Crnoj Gori i na Balkanu.

»To nije tačno. NATO je daleko od efikasnosti u svom djelovanju. Nije uspio da zavede mir ni u jednoj državi. Zbog pogubnih

odluke Vlade svi mi, kao poreski obveznici, smo već platili i više od deset miliona EUR za ovaj vojni fijasko«, kazao je Kovačević.

Taj novac je, smatra on, mogao biti uložen u obrazovni sistem. NATO, dodao je Kovačević, nije najisplativiji oblik stabilnost, pre-nijela je Mina.

»Vojna neutralnost opterećuje manje državni budžet, što pokazuje komparativni pregled vojnih budžeta u Evropi, među kojima i šest članica EU. To je činjenica koju Đukanović namjerno prećutkuje kada tvrdi da je ulazak u NATO uslov za ulazak u EU, što je neistina«, poručio je on.

Prema riječima Kovačevića, NATO je faktor nestabilnosti.

Student Pravnog fakulteta Đurđina Turković vjeruje da je poruka »Ne u moje ime« rečena iz glave cijelog naroda.

»Godišnjica osnivanja ratne mašinerije je odlična prilika da se to kaže. Ne u moje ime je jasna poruka svima koji čine nemjerljivu štetu našoj državi gurajući ih u NATO i pranje studentskog obraza jer smo ćutali svih ovih godina pod tiranijom i režimskim podvalama«, navela je Turković.

Skupu ispred spomenika Svetom Petru Cetinjskom u Podgorici prisustvovali su i poslanici Demokratskog fronta Milan Knežević i Slaven Radunović, kao i portparol Nove srpske demokratije, Jovan Vučurović.

Studenti su nosili transparente »Stop America«, »Ne u rat ne u NATO«, »NATO is war machine«, »Dr Savo Kentera«, »Mir za mir« i »24. mart 1999. - ne zaboravi«.

Kada su u pitanju poruke koje se u komunikaionom sistemu naspram javnosti očitavaju kao određena „društvena koreografija“ tok poruka ide ka široj javnosti, tako da ako prevazilaze kapacitet obrazovnog nivoa primaoca, u svojstvu njegovog neznanja i informisanosti, poruke se apstrahuju, a te apstrakcije se grupišu upravo u predrasude.

POLITIČKE PARTIJE I NATO

Pitanje zastupljenosti tema „Nato u medijima” u oči izbora i usred kampanje pred lokalne izbore u Crnoj Gori, 25. maja 2014. godine, ujedno je i interval između I i II minitoringa na datu temu Instituta za javnu politiku. Emituju se specijalne izborne emisije, održavaju predizborni stranački skupovi i pune novinski i portal stupci predizbornim nastupima, porukama i aktivnostima.

Uticaj na javno mjenje baziran je i na stavu političkih partija prema učla-njenju Crne Gore u NATO alijansu koje je na relaciji pozicija-opozicija dijame-tralno u oprečnom odnosu. Tako je vladajuća Demokratska partija socijalista (DPS) pored priprema i strategija aktivnosti partije u smislu adekvatne pripre-me za lokalne izbore 25. maja 2014. godine, izrazila zadovoljstvo i kampanjom partije u smislu promovisanja NATO vrijednosti, što u komunikaciji sa građani-ma, koja se vodi na raznim nivoima, daje rezultate. Glavni odbor Demokratske partije socijalista je odlučio da intenzivira unutarpartijske aktivnosti kako bi ta partija dodatno doprinijela jačanju podrške građana ulasku Crne Gore u NATO.

Kako je prenio Portal RTCG od 18.02.2014. godine jasan stav DPS-a o NA-TO-u kroz izlaganje gospodina Đukanovića je sledeći:

Za NATO 42 odsto građana

NATO predstavlja najbolji, najefikasniji i najisplativiji okvir za dalje unapređenje stabilnosti, kako u Crnoj Gori, tako i u čitavom regionu Balkana, poručio je u Bijelom Polju predsjednik Demo-kratske partije socijalista Crne Gore Milo Đukanović. Đukanović je kazao da najnovije istraživanje pokazuje da ulazak Crne Gore u NATO podržava 42 odsto građana.

Đukanović je govorio večeras, na sastanku Opštinskog odbora DPS Bijelo Polje u proširenom sastavu, upriličenom u okviru ak-cionog plana kampanje DPS o članstvu Crne Gore u NATO. Đuka-nović je istakao da najnovije istraživanje javnog mnjenja pokazuje da ulazak Crne Gore u NATO podržava 42 odsto građana, ali da na daljem rastu treba predano i pažljivo raditi.

Đukanović je naglasio da je NATO kao tema logičan slijed svih onih tema koje su okupljale DPS svih ovih godina i da je ideju o članstvu u tom savezu potrebno afirmisati u svim porama društva.

Đukanović: NATO najisplativiji okvir

On je podsjetio da od ukupnog broja poslanika u crnogorskom Parlamentu njih dvije trećine, formalno ili neformalno, daje podršku za ulazak u NATO, ali istovremeno istraživanja javnog mnjenja pokazuju drugačiju sliku.

“To je politički izazov i cilj DPS-a je da čuje sve argumente, i za i protiv ulaska u NATO, te da građanima detaljno i pažljivo objasni sve prednosti članstva. „Zato smo, kao najsnažnija i najodgovornija partija u Crnoj Gori, preuzeli inicijativu u tim aktivnostima i zato smo pozvali sve ostale partije, koje se zalažu za ulazak u NATO, da pojačaju svoj angažman na tom planu”, kazao je Đukanović.

Lider DPS-a kaže da Crna Gora sa EU i NATO dijeli zajedničke ciljeve, čije ispunjavanje značajno doprinosi boljem kvalitetu života svih građana.

“Zbog toga je važno da Crna Gora, kroz formalno pristupanje NATO, a nakon toga i EU, ispuni sve vrijednosti za koje se opredijelila. Crna Gora će, kao punopravna članica saveza, imati jednak tretman i pravo odlučivanja kao i sve ostale zemlje članice, a zbog ranijih iskustava važno je da budemo za stolom gdje se donose najvažnije odluke”, kazao je on.

Govoreći o benefitima članstva u NATO, Đukanović je prije svega naglasio pitanje daljeg unapređenja bezbjednosti, ne samo Crne Gore, već i čitavog regiona.

“Ne smijemo smetnuti sa uma u kakvom regionu živimo. I dalja i novija istorija nas na to upozorava. Ratovali su naši dedovi, potom su ratovali naši očevi, pa je i naša generacija svjedočila jednom ratu. Ne smijemo dozvoliti da se to ponovi našoj djeci i generacijama koje će tek doći”, istakao je Đukanović i dodao da ne treba propustiti ovu šansu za integraciju u NATO, jer na Balkanu ne postoji pouzdan mehanizam stabilnosti.

Ekonomski razvoj je pouzdaniji, stabilniji i dugoročniji što je država stabilnija i bezbjednija, a takvu bezbjednost je moguće obezbijediti članstvom u NATO, kazao je Đukanović i dodao da će pouzdan investitor uvijek radije za ulaganje izabrati državu koja ima pouzdan bezbjednosni okvir.

“Pristupanje NATO nije samo naša odluka, jer zavisi i od toga da li će ostale države članice biti opredijeljene da na predstojećem samitu šire savez. Mi moramo pokazati svoju punu spremnost i opredijeljenost u svim segmentima društva da budemo punopravna članica saveza kakav je NATO. Za Crnu Goru je najbolje da se to dogodi što prije i na tome bi trebalo svi predano da radimo, kako mi u DPS-u, tako i u drugim partijama koje imaju isto opredjeljenje, nevladinom sektoru i svim drugim organizacijama“, zaključio je Đukanović.

Stav ostalih političkih partija po pitanju članstva u NATO savez, između ostalog, sa Info punkta o NATO integracijama, održanog januara 2014 godine, u Herceg Novom, pod organizacijom CDT-ea, na kojem su učestvovali predstavnici Socijaldemokratske partije (SDP), Pozitivne Crne Gore, Socijalističke narodne partije (SNP), i Demokratskog fronta (DF) je sledeći:

Građani Crne Gore nemaju dovoljno informacija o NATO integracijama, i mali je broj onih koji znaju nešto više o tom procesu, ocijenila je predsjednica CDT-a, Milica Kovačević.

Ta nevladina organizacija organizovala je danas u Herceg Novom Info punkt o NATO integracijama, na kojem su učestvovali predstavnici Socijaldemokratske partije (SDP), Pozitivne Crne Gore, Socijalističke narodne partije (SNP), i Demokratskog fronta (DF).

„Oni koji se protive NATO integracijama uglavnom to čine zbog bombardovanja 1999. godine, oni koji ih podržavaju misle da ćemo tako lakše ući u Evropsku uniju (EU), i van ta dva argumenta vrlo je malo onih koji znaju nešto šire o ovom procesu“, navela je Kovačević.

Draginja Vuksanović iz SDP-a je kazala da ta partija podržava put Crne Gore ka EU i NATO-u. *“Iako građani često misle da je to vojna sila, NATO ima i humanitarne akcije”*, kazala je Vuksanović. Da je Crna Gora bila članica NATO-a u vrijeme vanrednih situacija i nepogoda, tada bi taj savez imao obavezu da joj pruži pomoć“, rekla je Vuksanović.

Poslanik Pozitivne Goran Tuponja kazao je da se ta partija zalaže da Crna Gora uđe u NATO, ali je neophodno da građani budu realno i bez emocija informisani.

„Mi u pozitivnoj smatramo da je mnogo više pozitivnih i dobrih stvari koje nose NATO integracije, nego negativnih. Ali da bi građani o tome mogli uopšte da daju svoj sud, neophodni su ovakvi susreti, neophodna su pitanja i odgovori“, rekao je Tuponja.

Obrad Gojković iz SNP-a smatra da informacije koje se objavljuju predstavljaju spinovanje javnosti u korist NATO integracija.

„To nije demokratski. Poznato je da u Herceg Novom nema podrške većine za NATO integracije, jer se radi o vojnom bloku. Nema te podrške ni u Crnoj Gori. Iskustvo grada gdje se bombardovala jedna turistička zona sa aktivnim uranijumom, ne može se zaboraviti“, kazao je Gojković.

Stav SNP-a o NATO-u ispoljavan je nerijetko indirektno, kroz pozivanje i subjektivno definisanje odnosa sa Rusijom (kako je saopšteno kroz vijest Portala Analitika od 19. aprila 2014. godine) koji je sledeći:

„U prvih desetak dana maja, rukovodstvo SNP-a zvanično će posjetiti Dumu, Vladu Rusije, Predsjedništvo, kao i najveće crkvene velikodostojnike, jer žele, kako kažu, da objasne da izjave premijera Mila Đukanovića ne predstavljaju volju većine građana Crne Gore.

SNP je poziv za posjetu Moskvi dobila prije nego što je premijer Đukanović boravio u Vašingtonu. Nećemo se tamo izvinjavati nikome, ali želimo da kažemo da loši odnosi premijera sa Moskvom ne smiju biti uzrok zaustavljanja saradnje između Crne Gore i Rusije”, kazao je izvor Vijesti iz vrha partije, potencirajući da je zadatak političara da brane ekonomske i sve druge interese svoje države.

U toj partiji smatraju da nije najvažniji interes Crne Gore članstvo u NATO i da zbog toga neće dozvoliti da ih neko svađa sa Rusijom u ime čitave države. Svim sastancima, kako su kazali, prisustvovalaće i ambasador Crne Gore u Rusiji.”

SNP ovim pitanje ulaska Crne Gore u NATO pokreće subjektivnim uspostavljanjem odnosa dvije velike sile.

Stav **Pokreta za neutralnost** kako je prenio Portal Analitika, od 04.aprila 2014. godine je sledeći:

*Dovoljno je pogledati statistiku žrtva u NATO intervencijama u posljednjih 20 godina u Jugoslaviji, Avganistanu i Libiji pa da se vidi da je NATO šampion samo u jednom – u ratnom haosu i stradanju civila, poručio je profesor **Filip Kovačević** iz Pokreta za neutralnost na protestnom skupu protiv učlanjenja Crne Gore u NATO koji je organizovala Studentska asocijacija pokreta „Ne u rat – ne u NATO“:*

Današnjem protestnom skupu koji je održan na platou ispred spomenika Svetog Petra Cetinskog u Podgorici prisustvovalo je oko 150 protivnika učlanjenja u NATO.

Neki od okupljenih su nosilil parole sa natpisima Ne u NATO ne u rat i sa sličnim anti - NATO sadržajem, a oko centralne bine bile su postavljene parole na kojima je pisalo Mi smo protiv rata, a vi?, Stop Amerika, Naša djeca ubica druge djece, Nije NATO sve što sija, Krvave su vam ruke.

*Protestu su, u svojstvu građana, prisustvovali visoki funkcioneri Nove srpske demokratije **Andrija Mandić**, **Goran Danilović**, **Slaven Radunović**, **Jovan Vučurović** i poslanik DF-a **Milan Knežević**.*

*Kovačević je okupljenima kazao da je nedavno premijer **Đukanović** saopštio da je NATO najbolji i najefikasniji okvir za unaprijeđenje stabilnosti na Blakanu. Današnjem protestnom skupu koji je održan na platou ispred spomenika Svetog Petra Cetinskog u Podgorici prisustvovalo je oko 150 protivnika učlanjenja u NATO.*

- Nijedna od ovih kvalifikacija nije tačna. NATO je daleko od efikasnosti u djelovanju. Sa svom svojom vojnom silom nije uspio da zavede poredak i mir ni u jednoj od najsiromašnijih zemalja na svijetu – Avganistanu već se u konfuziji i porazu poslije 13 godina intervencije – rekao je Kovačević.

*On je naveo da smo zbog pogubnih odluka **Đukanovićeve** vlade "već platili više od 10 miliona eura za ovaj vojni fijasko".*

*- Taj novac je mogao biti uložen u crnogorski obrazovni sistem, studentske stipendije i poboljšanja standarda. To bi bio veći doprinos miru i stabilnosti nego rasipanje novca po avganistanskim pustarima – poručio je **Kovačević***

On je istakao da NATO nije najisplativiji okvir unapređivanja stabilnosti jer vojna neutralnost manje opterećuje državni budžet.

Prisutnima su se obratili i predstavnici studenata koji su poručili da ne žele da ulaze u savez koji je odgovoran za civilne žrtve prilikom bombardovanja SR Jugoslavije.

*Jedan od građana koji je prisustvovao protestnom skupu **Marko Komlenac** kazao je, za Portal Analitika da je preživio dva bombardovanja NATO-a te da je stoga protiv ulaska u Alijansu.*

- Preživio sam dva NATO bombardovanja jedno 1995. godine u Republici Srpskoj i 1999. godine u Crnoj Gori. Stoga je moj anti-NATO stav jasan i utemeljen – rekao je on.

Demonstrantima se obratio i vođa navijača Budućnosti **Aleksandar Čaka Ivanović** koji je kazao da je NATO zatrovao Crnu Goru uranijumom.

- Uranijum se konstantno razlaže i potrebno je 1000 godina da se razgradi. Naša zemlja je zatrovana i nama takvi prijatelji ne trebaju. Ko kaže da mi ne volimo Evropu, mi je volimo. Crnoj Gori treba domaća vojska od ljudi odavde. Crna Gora u slučaju da pristupi NATO-u okružena je državama gdje su mnogo jaki vehabijski pokreti tako da ulaskom u NATO postejmo meta – poručio je **Ivanović**.

Kako saopštava Portal Analitika od 01. februar 2014. godine, stav Liberalne partije Crne Gore je sledeći:

LP: Snažna podrška kampanji za članstvo Crne Gore u NATO

Predsjedništvo Liberalne partije je, u Baru, raspravljalo o političkoj situaciji u Crnoj Gori i poziciji liberala, na državnom i lokalnom nivou. Predsjedništvo je, bezrezervno, podržalo početak snažne kampanje za članstvo Crne Gore u

NATO, što bi značilo trajni mir za Crnu Goru i Balkan, navodi se u saopštenju dostavljenom Portalu Analitika.

Konstatovano je da će LP, nizom svojim aktivnosti, dati značajan doprinos tome da Crna Gora već ove godine dobije poziv za članstvo, jer je to dio odgovora na pitanje naše unutrašnje sigurnosti i bezbjednosti.

- To će dodatno značiti privlačenje kvalitetnih stranih investicija, koje jednostavno ne dolaze na nesiguran teren i u nestabilna društva. Konačno, jedan od glavnih programskih ciljeva liberala jeste članstvo naše države, osim u EU, i u NATO čime bi se konačno zaokružio suverenitet i stabilnost Crne Gore - saopštila je Liberalna partija...

U odnosu na snažan i intenzivan proces Crne Gore na putu ka učenjenju u NATO, suprotno sveobuhvatnom naporu i uspjehu Vlade na tom polju, od Referenduma 2006. godine, pa na ovamo, ispoljavaju se i oprečna gledišta.

NATO U PERCEPCIJI KAO EVOLUTIVNI FAKTOR CRNOGORSKOG DRUŠTVA

Percepcija zasnovana na visokim standardima pozitivnih načela, po pitanju važnosti NATO-a, vidjeli smo da je visokopozicionarana u aktivnom djelovanju, sprovođenju i propagiranju Vlade i državnih organa. Stoga, u zavisnosti od stanovišta političkih partija po pitanju evroatlanske integracije i percepcija javnosti umnogome razvija se u skladu sa tim.

U savremenom obliku crnogorskog društva NATO je faktor koji u zavisnosti od percepcije javnosti utiče i na dalji kulturološki razvoj crnogorskog društva. U tom smislu javni i politički subjekti imaju veliku ulogu i odgovornost kako će u tom smislu uticati na evoluizam, funkcionalizam i istorijsko-humanistički pristup društvu. Takva teorija koncepcije potpada pod pojam antropologije, nauke koja najbolje sistematski istražuje čovjeka, istoriju, njegove ustanove i kulturu. Time je NATO kao okosnica glavno načelo za preispitivanje kulture društva kroz difuziju, modifikaciju, integraciju i ograničenja sredine. Kako je tumačenje kulturnih sistema, između ostalog, i pokazatelj evolucijskog pristupa progresivnom razvitku društva i ustanova, u tom smislu, vidjeli smo, istražujući, da su institucije Crne Gore po pitanju NATO integracije u dubokom procesu i spremne, ali da društvo nije cjeliskodno u korak sa tim progresom. Stoga, onaj segment kulture koji se sagledava po načelu djelovanja ustanova po pitanju NATO-a odražava zrelost, dok sam čovjek, grupacija ili dio mase nekada ne ide tim skladom. Ovaj drugi segment vidjeli smo kroz ispitivanje da je kultura suprotno funkcionalnim potrebama društva i subjektivna kategori-

ja. U prethodnom poglavlju sa Protesta protiv članstva u NATO upravo imamo relaciju subjektivna kategorija, kao odraz formiranje individualnog karaktera kroz aspekte savremenog društva i odnose koji vladaju na relaciji ličnost – civilizacija i obrnuto, čovjek i svijest. U odnosu na određene vrijednosti čovjekom prije upravljaju vjerovanja i osjećanja, kao subjektivna kultura, nego funkcionalne potrebe društva. Čovjek u vrijednosnim sudovima prije polazi od zakona vlastite egzistencije nego li opšte ideje. U zavisnosti od ideja subjekta, u određenoj formaciji promišljanja i djelovanja u kulturi društva, utiče se na njen moralni, politički i duhovni razvitak.

U okviru neke društvene zajednice ikonografija je osoben sistem ideja, ideala, jezika i vjerovanja, kao varijante odražavanja društvenih stavova, ličnog i kolektivnog identiteta izraženog kroz svijest takvog oblika promišljanja. Pneu- ma pojedinca i grupe kroz ikonografiju i jezik kao odraz društvenog ponašanja, negativnog stava, imamo upravo kroz navedene transparente u prethodnom poglavlju, sa Protesta protiv članstva u NATO: „NATO DAHIJE MRŠ IZ CRNE GORE”, „NE U RAT, NE U NATO”, „NATO, KRVAVE SU VAM RUKU”, „STOP AMERIKA!”

Primjeri ukazuju na vrstu društvenog ponašanja zasnovanog na percepciji koja mogućnosti shvatanja simbolizuje doživljajima u lingvističkim oblicima predstavljanja, koja otvaraju pitanje preispitivanja humanističke prakse takvog istupanja.

2

NATO u medijima

GEOPOLITIKA I NATO

Sagledavanjem dnevne štampe, kada je u pitanju zastupljenost NATO tema, evidentan je geopolitički, geostradegijski i geoekonomski aspekt, tj. razmatranje tog pitanja sa geo-grafskog gledišta usmjerenosti ka jednoj ili drugoj velikoj sili, ratna žarišta na globalnom nivou, kao okosnice ukrštanja političkih interesa, teme apstrahovane političkom psihologijom moći, uloga ličnosti i psihologija vođe. Kao globalni društveni fenomen uzima se i problematika *političke kulture*.

Evidentni su sadržaji odnosa političke i kulture, u prvom redu kao dio socijalnog i duhovnog razvoja, religije, nacionalne opredijeljenosti i slično. Stoga, imamo naslov: „BATALJON VOSTOK BRANI PRAVOSLAVLJE OD ZAPADA”, (Vijesti, 02.06.2014. god.)

»...Strani borci u bataljonu „**Vostok**” u Donjecku navode različite razloge zašto su se pridružili grupi. „Moj lični motiv je vjera, zaštita pravoslavlja od Zapada”, kazao je **Oleg** iz Sjeverne Osetije (na sjevernom obodu Kavkaza).

„Oni su nas 2008. ubijali, a Rusi su nas spasili. Došao sam da im vratim dug”, kazao je drugi mladić koji se nije predstavio.« (Vijesti, 02.06.2014. god.)

Tekst objavljen u Danu, 03.06.2014. godine, takođe sadrži upravo navedena svojstva vjerske vezanosti kao antropološki aspekt u interakciji i sa datim političkim ubjeđenjima, ali ne izostaje ni ideološka instrumentalizacija kao povod podstrekivanja neprijateljskog odnosa između Vlade Crne Gore i Rusije. Stoga, evidentne su ključne riječi: „Pogrešna politika Vlade prema Rusiji, ruski preduzetnici često izigrani od crnogorske Vlade, neprijateljske izjave Mila Đukanovića tokom njegove posjete SAD.” (Dan, 03.06.2014. god.)

Geopolitičko pitanje u štampanim medijima odražava se i kroz percepciju **vođa-sledbenik**, pa bi recimo sa stanovišta političke psihologije percepcija o vođi u datim tekstovima bila pozicionirana sledećim stilovima:

U dnevnom listu Dan, od 01.06.2014. god. imamo percepciju stila vođe **pragmatik-demokrata**, po kojoj je sama ideologija potpuno irelevantna.

Iako naizgled ima prepoznatljivosti sekuritizma u naslovu, tekst je u formi komentara i ima objektivnih implikacija ekvivalentno prilozima emitovanih na „VOA: Glas Amerike” TVCG2. Sadržaj teksta pripada edukativnoj vrijednosnoj kategoriji.

»Obamin kratki štap

- Obama je u stvari predsjednik koji je tokom minulih pet i po godina, koliko je na vlasti, Ameriku izvlačio iz ratova, koji su je iznurili vojno, finansijski, pa i politički i moralno

Da li je Amerika stvarno imperija čije sunce zalazi, a Rusija rastuća globalna sila, kako poslednjih mjeseci, povodom ukrajinske krize i aneksije Krima, sugerišu novinarski naslovi. Zar serijom svojih poteza u geopolitičkom šahu, odlučni ruski predsjednik Vladimir Putin nije matirao oklijevajućeg Baraka Obamu.

Američki predsjednik svjestan ovakvih priča, a i pod pritiskom političkih protivnika kod kuće, održao je prošle nedjelje govor pred diplomcima akademije "West point" u kojem je iznio svoju odbranu i pokrenuo novu rundu polemika o tome da li je "postamerički svijet" već realnost ili samo privid.

– Moj posao kao vrhovnog komandanta je da oružane snage angažujem samo u krajnjoj nuždi i da ih angažujem mudro - poručio je, upozoravajući da je većinana onih koji osporavaju ovaj pristup za vojne avanture u kojima američki narod nema interesa i koje ne doprinose povećanju američke bezbjednosti.

Obamina "mlakost" je kritikovana ne samo zbog Ukrajine, nego i zbog odbijanja da interveniše u Siriji, kao i što često povlači "crvene linije" koje potom ignoriše. Ukratko, ocjena je da je on potpuno preokrenuo poznati moto predsjednika Teodora Ruzvelta, kojeg su se njegovi prethodnici pridržavali skoro čitav vijek – „govori tiho i nosi dug štap”.

Obama, naime, govori glasno, ali mu je štap kratak. Veliko je, međutim, pitanje da li je to znak njegove slabosti ili mudrosti.

Amerika je u ovom vijeku vojno intervenisala tri puta: U Avganistanu, Iraku i Libiji (u poslednjem slučaju doduše samo iz vazduha). Iz jednog od tih ratova (Avganistan, koji je najduži u njenoj istoriji, još nije izašla (mada će glavnina vojske odande biti povučena do kraja ove, a preostalih desetak hiljada vojnika dvije godine kasnije).

Da je intervenisala u Siriji, bio bi to njen četvrti rat u jednoj muslimanskoj zemlji tokom jedne dekade. Odbivši da bude uvučena u njega, Obama je ustvari primijenio sopstvenu doktrinu: da će SAD ratovati samo ako je u pitanju neki njen vitalni interes, pri čemu i to mora da bude vremenski ograničena operacija, zatim u situaciji istinske humanitarne katastrofe – i uz međunarodnu podršku.

Amerika bez sumnje ima neke interese u Siriji i u Ukrajini, ali nisu toliki da bi opravdali ulazak u rat – u poslednjem slučaju sa rizikom da on postane i nuklearni. Umjesto toga, opre-dijelio se za ekonomske sankcije, uz nevoljnu podršku evropskih saveznika.

Obama je u stvari predsjednik koji je tokom minulih pet i po godina, koliko je na vlasti, Ameriku izvlačio iz ratova, koji su je iznurili vojno, finansijski (po nekim studijama, ukupan račun za okupacije Avganistana i Iraka iznosiće oko šest hiljada milijardi dolara), pa i politički i moralno.

I ne samo to: američke intervencije su i Avganistan i Irak i Libiju ostavile nesta-bilnijima nego što su bile. Zašto se onda ratovalo? Zbog američke "izuzetnosti", potrebi da uređuje svet po svojoj meri ili zbog oholosti i njene političke elite?

Obama je "neambiciozan" u spoljnoj politici, takođe je kritika kojoj je izložen kod kuće. Huškači koji bi da bude "ambiciozniji" previđaju da je jedan rat mnogo lakše započeti nego završiti.

Koja je to vojna opcija mogla da spriječi aneksiju Krima?

*Obama je u stvari **realista**, koji je svjestan da "jednopolarni momenat", period koji bi grubo mogao da se uokviri u 1990-te, prošao. On takođe sasvim tačno procjenjuje da je tadašnji svijet mnogo komplikovaniji od hladnoratovskog koji je imao oštru i sasvim jasnu liniju ideoloških i političkih razgraničenja. Dokaz: najveći izazov američkoj globalnoj dominaciji, Kina, ujedno je i najveći trgovinski partner.*

Amerika danas sigurno nije ono što je bila prije deset, a pogotovu što je bila prije dvadeset godina. Američka sila svakako nije više tako bezobzirna, ali to ne znači da je manja, a pogotovu da je Rusija globalni izazivač. SAD i dalje imaju najveći vojni domet (sa značajnim vojnim prisustvom na četiri kontinenta i čak 60 ugovornih saveznika - poređenja radi Kina ima samo jednog). A uz, to ne treba zaboraviti da bi Amerika, sada kritikovana što ne interveniše, još više bila kritikovana da interveniše.« (Autor: Milan Mišić, bivši glavni i odgovorni urednik „Politike”)

Sadržaj teksta pripada edukativnoj vrijednosnoj kategoriji.

Mada se pitanje percepcije moći na globalnom nivou pokrenulo kao aktuelno pitanje, tako da se kao takvo našlo i u fokusu istraživanja londonskog instituta „ČETEM HAUS”. Kako prenosi „Glas Amerike” u terminu od 07.00. h, 09.06.2014. god. na TVCG2, po tom pitanju zabilježen je stav Bijele kuće, stručnjaka sa institute u Londonu i predsjednika SAD-a Baraka Obame, zabilježeno audiovizuenom prezentacijom sa priređenog govora vojnim pitomcima u Vespointu.

*„Proteklih meseci američki predsjednik Barak Obama bio je izložen kritikama da je spoljna politika njegove administracije suviše oprezna i da je to ohrabrilo američke protiv-nike poput Sirije, Kine i Rusije da preduzimaju smelije poteze. **Bela kuća** s druge strane ističe da međunarodni uticaj ne može da se zasniva samo na vojnoj sili.*

Dopisnik „Glasa Amerike” u Londonu izveštava o tome da li SAD i dalje imaju ulogu „svetskog policajca”?

U avgustu 2013-te desetine žena, muškaraca i dece u predgrađu sirijske prestonice Damaska bile su žrtve navodnog hemijskog napada od strane sirijske Vlade. Sirijski pred-sednik Vašar Alasad je tada prešao jednu od crvenih linija koju je Vašington naznačio, ali se nije suočio ni sa kakvim vojnim posledicama. To je bio ključni momenat kaže Zinia Dormandi iz londonskog instituta „ČETEM HAUS”. „Posle toga niko više nije shvatio crvene linije Vašingtona ozbiljno kao ranije. Asadu je dozvoljeno da pređe te crvene linije bez posledica”.

Dormandi kaže da su SAD i dalje najveća vojna i ekonomska sila na svijetu i da percepcija da ne žele da upotrijebe svoju moć je opasna. „Ako neke zemlje, kao npr. Kina veruju da mogu da otmu tuđu teritoriju kao što je Rusija uradila u slučaju Krima, bez posledica, one će preći linije kojih nisu svesne što će dovesti do odgovora SAD-a i Zapada.

Oružano zauzimanje Krima od strane Rusije u martu dovelo je do kritika da oprezan stav SAD-a ohrabruje druge svetske sile. Međutim, Arni Vestad (Londonska škola za ekonomiju) kaže da je Zapad imao malo opcija. Opcije Zapada čak i kad se pogleda unazad na kraju Hladnog rata, početkom 1990-ih bile su ograničene. Na kraju krajeva Rusija je nuklearna sila. Ukrajinci su svjesni tih ograničenja kaže Orsija Lucevič (ekspert za Ukrajinu u „ČETEM HAUSU”).

„Ukrajinci su zaista oprezni i shvataju da bi direktna vojna konfrontacija uz podršku SAD-a bila teška i da bi dovela do velikih gubitaka.

U govoru vojnim pitomcima u Vespoinu prošlog meseca, predsednik Obama je rekao da bi bilo pogrešno započeti vojne operacije samo da bi se izbegao utisak da je amerika oslabljena. „Ukoliko bih vas izložio opasnostima samo zato što bi negde postojao problem koji bi želeo da rešim to bi predstavljalo izdaju moje dužnosti i zemlje koju volim.

Mnogi saveznicu u Aziji oslanjaju se na tzv. „američki bezbjedonosni kišobran” kao protivtežu rastućem uticaju Kine. Međutim, Vašington izmoren ratovima posle teških sukoba u Avganistanu i Iraku i želi da saveznici takođe daju veći doprinos kaže Zinia Dormandi. „Radi se o formiranju koalicija, prema tome ta pretpostavka koju u Evropi imaju da će Amerika biti prva i da će Amerika staviti na sto resurse, a zatim će se drugi priključiti više nije tačna.

Japan je najavio da dozvoli svojim vojnim snagama veću ulogu u globalnoj bezbednosti što je dovelo do mjernog kineskog pregovaranja. Međutim, analitičari ističu da je promjena politike naišla na dobar prijem u Vašingtonu, gde se zvaničnici i dalje slažu da SAD treba da predvode, ali žele veću podršku za uzvrat.”

Stoga, geopolitičko pitanje bezbjednosti u ovom kontekstu polazi od smjera da svaka zemlja doprinese time što će biti na svom terenu garant bezbjednosti i time širiti sinarhiju mira i stabilnosti. Dakle, prilog o jednom realnom očekivanju raspoređivanja odgovornosti i snaga, strategiji očuvanja mira, prevashodno diplomatskim sredstvima, i percepciji koja bi moć trebala poimati kao strategiju obezbjeđivanja planetarnog mira racionalnim, a ne vojnim sredstvima, što bi bila isključivost koja bi se mogla odraziti kao uzročna posledična struktura šitih razmjera, čega je predsjednik SAD-a Barak Obama itekako svjesan, zalažući se za očuvanje globalne bezbjednosti. Međutim, ne izostaje ni verbalno oštar stav predsjednika SAD-a kako prenosi „Glas Amerike” od 04.06.2014. godine: „Svijet mora da bude ujedinjen protiv mračne ruske taktike u Ukrajini.”

„Vođa” kao empirijska činjenica veoma je stara teorija. Prvi naslovi o fenomenu „vođa” nalaze se još kod Konfučija, a posebno kod Makijavelija data je analiza vođe u politici. Vidjeli smo u primjeru istraživanja u „ČETEM HAUSU” u Londonu posvećenost eksperata instituta u tom smislu kada se zaista želi poraditi na percepciji javnosti. Oni su se bavili ne „psihologijom vođe”, već „percepcijom vođe” u liniji gdje leži opasnost od predrasuda i iskrivljavanja stvarnosti. Istraživanja „ČETEM HAUSA”, može se zaključiti, ukazuju da **zamjerke Obami** više poimaju opasnost rata kao latentnu nego li pogubnu stvarnost. Otuda i optužbe „opreznom stavu”. Zato Zinia Dormandi i naglašava da su SAD i dalje najveća vojna i ekonomska sila na svijetu i da je **percepcija** da ne žele da upotrijebe svoju moć opasna.

Kako prenosi „Glas Amerike” u prilogu od 10.06.2014. godine, tumačenje eksperta Endžele Stent, Obamina oštra prijetnja itekako je urodila plodom.

»Pretnja zavođenja oštrih sankcija Rusiji zbog mešanja na jugoistoku Ukrajine trebala je da bude nastavljena smatra Endžela Stent ekspert za Rusiju na Univerzitetu „DŽORDŽ TAUN”. Ističe da su američke pretnje sankcijama brojnim ekonomskim sektorima donele rezultate. „Smatram da je pretnja uvođenja mnogo oštrih sankcija, takozvanih sektorskih sankcija, nagnala Rusiju na kompromis kod bitnih pitanja. Putin npr. priznao je legitimnost izbora ukrajinskog predsjednika Petra Porošenka. U Kijev je takođe vraćen ruski ambasador koji učestvuje u ruskoukrajinskim razgovorima koji su u toku”.

Stent kaže da je predsjednik Obama bio u pravu što je ponovio tu pretnju na nedavno održanom Samitu G7 u Briselu. Ona je dodala da je Obamina odluka o vojnom pojačanju na evropskim istočnim i severnim granicama takođe direktna poruka Moskvi da Vašington neće dozvoliti destabilizaciju NATO prostora. „Predsjednik je tokom posete Francuskoj kao i prethodnom Samitu u Briselu saopštio da će u Poljskoj i Baltičkim zemljama biti pojačano prisustvo snaga NATO-a i to

uglavnom američkim snagama. Obama je takođe istakao **član 5.** Severoatlanskog ugovora koji podrazumeva kolektivnu odbranu članica NATO-a koja je napadnuta. Bitno je što je to istakao jer su neki počeli da sumnjaju u pouzdanost te bezbedonosne garancije. Međutim, inicijativa je dalje na strani Putina”, smatra Stent.

Dosadašnji potezi Zapada, odnosno Sjedinjenih država i Evropske unije uglavnom su odgovori na Putinove poteze. Bilo bi dobro da se vratimo na situaciju u kojoj je inicijativa na našoj strani. Što se tiče sadašnjeg ukrajinskog predsednika Petra Porošenka, Stent kaže da je njegova uloga za sada ograničena. Njegova dva glavna zadatka su započinjanje procesa ustavne decentralizacije Ukrajine što traži Moskva i pokretanje ozbiljnih demokratskih i ekonomskih reformi koje traži Zapad.«

Potom, dnevni list Dan 02.06.2014. god. objavljuje i tekst „Vođa” uz karikaturu Aleksandra Vučića kao vizuelnu prezentaciju vođe u oblaku, percepcije stila **iracionalni homocentrik**, po takvoj vizuelnoj poruci autora. Tekst je koncipiran travestičnim (karikatura), ironičnim i pežorativnim žanrom.

„Aleksandar Vučić izbor je prvo SAD i Njemačke, potom političke elite koja se pod doslednim dosovskim epigonima potpuno raspala, a naposljetku i onog istog naroda koji voli dobre vijesti i jasno definisane pojedince koji su krivi za sve vijesti koje bi mogle biti loše... Istih onih koji su prvo izgubili glas pjevajući prkosno na trgovima i mostovima, a potom poslije poraza (kada su albanski zločinci zajedno sa NATO-om počeli da ubijaju, muče i pale sve što je srpsko) radosno vrištali sa terasa i iz dvorišta, a sina ili unuka konačno pustili da izađe iz ormara gdje je boravio kako ne bi poginuo na tuđem Kosovu, za koga treba da ginu mastiljari, činovnici, ljekari koji zarađuju tri puta više od prosjeka... Kosova za koga prosječnog srpskog patriotu, kao i za sve drugo osim za hljeb bez motike, boli čoše... I to ne ono najvažnije čoše po čijem ćefu gleda "Grand" i zna više brazilskih fudbalera nego svojih rođaka.

U jednom narodu u kome niko više i ne pamti demokratsku državu, koji je možda tokom proteklih desetak godina vodio tek najviše demokratizacije oličenim u slobodnim izborima (o čemu građani Crne Gore, mogu samo da sanjaju), dovoljno je da se složi prosta većina uticajnih i bogatih oligarha, ambasadora SAD i četiri članice EU pa da bude usposobljena stabilna vlast. Još kada su Amerikanci uspjeli da proizvedu pasterizovanu, dezinfikovanu i mariniranu populističku stranku, stvar je čini se sigurna na duži, mnogogodišnji, pa možda i više-decenijski rok.

Sa stanovišta problematike političke kulture izvjesni koncept **političke kulture** nastaje i kroz emanat prevazilaženja koncepta nacionalističkog karaktera. Tekst otvara pitanje medijske slobode koja je regulisana zakonom

kada su u pitanju nacionalne komponente.

Osobnosti **autokratskog stila vođe** prepoznate su u sledećem tekstu, naslovljenom GVOZDENOM RUKOM VLADA TURSKOM. (Blic, 01.06.2014.god.)

»Vodeni topovi, oklopna vozila, naoružani policajcini oni u civilu bili su juče razmještjeni u centralnim ulicama Istanbula da bi spriječili okupljanje građana.

*Turski premijer **Tajip Erdogan** upozorio je ljude da se ne približavaju trgu Taksim, poručivši da će snage bezbjednosti učiniti sve da spriječe okupljanja.*

– Naše snage bezbjednosti imaju jasne naredbe. Učiniće sve što je neophodno – rekao je Erdogan u Istanbulu.

Pokret koji poziva na demonstracije Erdogan je okarakterisao kao „terorističke organizacije” koje „manipulišu našom moralnom i finansijski slabom omladinom kako bi napale naše jedinstvo i ugrozile našu privredu”

*Suočen sa optužbama za **autoritarnu vladavinu** i korupciju, nakon niza skandala, Erdogan ne odustaje od vladavine gvozdеноm rukom. U svojim govorima građane diječli na lojalne i izdajnike, a organizatore prošlogodišnjih demonstracija naziva „provokatorima sa trga Gezi” koji kuju zavjeru protiv Turske.*

– Nakon protesta akcije na berzama su pale, a kamate porasle. Vandali su opustošili ulice, hoće da stvore privid da svuda u Turskoj vlada teror – izjavio je Erdogan, koji nastoji da blokira društvene mreže Tviter i Jutjub, a političke protivnike optuži da rade protiv države.

U protestima protiv Erdoganove vlade prošle godine je poginulo osam ljudi, a nekoliko hiljada je povrijeđeno.«

Ivan Šiber **autokratski stil** definisao je na sledeći način:

„Koliko god taj stil neposredno asocirao na primjenu prijetnje i kazne, činjenica je da on mora zadovoljiti grupne potrebe kao i demokratski. To je stil koji psihološki kontrolira grupu. Njegova je bitna osobina da vođa stvara potrebe unoseći u grupu nesigurnost, frustracije i strah, i na taj je način kontrolira. Vrlo često radi se o manipulacijama regresivnim, primitivnim i nesvjesnim potrebama. Kako su naglasili Krech i dr. (1962), autoritativan vođa održava unutargrupne podjele, a unutargrupnu komunikaciju drži na minimum, kako bi se ukupna moć koncentrirala u njegovim rukama. Tako on postaje centar i nezamenljiva osoba. Što se tiče same grupe, taj vodstveni stil ima dva bitna nedostatka: prvo, odlazak vođe može uzrokovati kaos, pa čak i nestanak grupe; i drugo, smanjenje interpersonalne komunikacije unutar grupe dovodi do smanjenog grupnog morala.”³

3 Šiber, Ivan: Osnove političke psihologije, str. 208

Pitanje političke kulture i integracije otvoreno je na globalnom nivou, kao dio složenih karakteristika svetskog društva, u kojem se nalazi i djeluje konkretan pojedinac koji sadržaj globalnog društva preuzima kao svoje. Sindrom je u osnovi **kohezije i integracije**. „Kohezija i integracija – u osnovi je ”ego” psihologije potreba pojedinca da integrira sve niti svoje ličnosti. Isti je problem i s političkim sistemom ako želi biti efikasan. Dinamizam „ego” organizacije sličan je dinamizmu socijalne kohezije i integracije.”⁴

Tipičan primjer evidentan je u dnevnom listu **Informer**, od 02.06.2014. godine.

»Britaniji preti da će izaći iz EU ukoliko na čelo Evropske komisije (EK) bude izabran bivši premijer Luksemburga Žan-Klod Junken, zasad jedini favorit, piše nemački „Špigel”. Prema navodima tog lista, britanski premijer Dejvid Kameron pretnje je izneo nemačkoj kancelarki Angeli Merkel, koja je, s druge strane podržala Junkera.

Neizbežan referendum. *Kameron je u utorak na samitu evropskih lidera rekao Merkelovoj da bi Junkerovo postavljenje na mesto načelnika EK dovelo do referenduma o izlasku iz EU. Iako je obećao referendum o članstvu Britanije u Uniji 2017, Kameron kaže da bi zbog Junkera morao ranije da ga organizuje i da bi se verovatno većina građana izjasnila za napuštanje EU.*

- Ličnost iz osamdesetih ne može da rešava probleme u narednih pet godina – rekao je Kameron Merkelovoj.

Prema ocenama analitičara, Junker se bori za federalizaciju EU, a Kameron misli da bi on išao na ruku evroskepticima, koji su u Britaniji trijumfovali na izborima za Evropski parlament (EP) u maju...«

Položaj problematike **političke kulture** je i kategorija u strukturi predmeta političke psihologije na nivou karakteristika globalnog društva, u temeljnom elementu institucionalnih i ideoloških normi. Shodno tome imamo tipičan tekst u Blicu, od 02.06.2014. godine.

»Toni Bler ponudio je pomoć Angeli Merkel u borbi protiv evroskeptika.

Na sastanku sa nemačkom kancelarkom, koji je održan prošlog utorka i, nekadašnji premijer je Merkelovoj stavio do znanja da je „spreman da brani Evropku uniju od kritičara čiji je broj sve veći”, navodi se u izvještaju koji je objavio britanski poslovni list »Fajnenešel tajms«. Blerov predlog je iznijet samo nekoliko sati nakon što su rezultati izbora za Evropski parlament pokazali izričito jačanje antievropskih i ultradesničarskih partija širom kontinenta. Činjenica da su stranke desnog centra ostvarile nezapamćen uspeh na izborima i osvojile 212

4 Šiber, Ivan: Osnove političke psihologije, str. 146

mandata od 750 u novom sazivu Evropskog parlamenta, pokazuju da sve više građana podržava ideju da se ovlašćenja EU smanje ili čak potpuno ukinu.

Bivši premijer je više „nego spreman” za novu ulogu kojom će pokušati da promijeni mišljenje birača i povrati njihovu vjeru u EU, piše „Fajnenšel tajms” pozivajući se na svoje veze sa briselskom elitom i neiminovanim Blerovim saveznikom.

– Bler želi da bude advokat prednosti Unije, ali je takođe riješen da zagovara njenu potrebu da se reformiše. Volio bi da obiđe kontinent – rekao je izvor blizak bivšem premijeru...«

Poznata rečica da je „rat produžena politika, samo drugim sredstvima”⁵ kada je NATO pitanje po srijedi u „Vijestima” od 02.06.2014. godine, sagledava se kroz sledeće navode:

»Prisustvo boraca iz Rusije i bivših sovjetskih oblasti vjerovatno će biti jedna od glavnih tema razgovora novoizabranog ukrajinskog predsjednika **Petra Porošenska** i sa američkim kolegom **Barakom Obamom**, a kasnije vjerovatno i sa ruskim predsjednikom **Vladimirom Putinom**.

„Podjela zemlje je konačna. Sad ne postoji ništa što nas ujedinjuje s njima (sa vlašću iz Kijeva)” kazao je Rojtersu **Aleksandar Hodakovski**, komandant bataljona „Vostok” koji je ranije prebjegao iz ukrajinske službene bezbjednosti.

„Kijev je već shvatio da je izgubio jugoistočnu Ukrajinu, koja se nalazi u sferi ruskog uticaja, i da će to na ovaj ili onaj način ostati tako”, kazao je ovaj 41-godišnjak.

Pribran i opušten, Hodakovski je sušta suprotnost od mnogih svojih saboraca – ćutljivih momaka koje kriju lice fantomkama – koji su nedavno vodili teške borbe protiv ukrajinske vojske oko aerodroma u Donjecku i Karlovki.

Po njegovom mišljenju, ovaj konflikt predstavlja dio globalnog zastoja između Rusije i SAD u bipolarnom svijetu.

„Tehnički, mi smo bili nezavisna država, ali su granice bile formalnost i mogli smo da se osjećamo dijelom Rusije” kazao je. „Ne želimo da budemo protiv Rusije, a ukoliko sklopimo savez sa EU i NATO, automatski ćemo biti protiv nje...” Mislim da nas Rusija koristi da ispuni svoje geopolitičke interese i kao tampon na Zapadu. Mi se oko toga ne zavaravamo. Ali i sa tim saznanjem, mi se držimo Rusije jer je to naša kultura” zaključio je Hodakovski.«

U medijima smo dakle zapazili refleksije svijesti koja naginje socijalnim pokretima, za koje se objašnjava da su oblici kolektivnog ponašanja koji žele

5 Šiber, Ivan: Osnove političke psihologije, str. 332.

„promijeniti svijet”, a potrebe za vođom sastavni su dio svakog socijalnog grupisanja. Stoga, problematika vođe i vođenja u fokusu medija fenomenološki se odražava kao globalna potreba društva za sigurnošću i stabilnim poretkom.

U FOKUSU

Predstojeći NATO samit koji će se na jesen održati u Velsu očekivano je da će biti samit proširenja, i sve indicije su ukazivale da će Crna Gora biti pozvana za članstvo. U poglavlju PROCESI I SPORAZUMI CRNE GORE PO PITANJU ČLANSTVA U NATO, upravo je prikazan pregled administrativnih i pregovaračkih aktivnosti Crne Gore po pitanju evroatlanskih integracija u intervalu od 2006-2014. godine. Međutim, posledice dešavanja u Ukrajini, nametnuli su se kao geopolitički faktor koji svakako neće mimoći ni Crnu Goru. Evropska unija i NATO svjesni su rizika i mogućih geopolitičkih nesuglasica na Balkanu, zbog čega žele da trusni region osiguraju stabilnošću, tako da je Crna Gora ne samo aspirant svjesna ličnih benifita učlanjenjem, već je pretendent koji svakako doprinosi opštem nastojanju stabilnosti i mira.

Kada je u pitanju zastupljenost NATO tema, kroz procese aktivnosti obuhvaćenih monitoring periodom, od 01- 21.06.2014. godine, prevashodno su se prožimale kroz bilateralne razgovore domaćih i inostranih zvaničnika, predavanja, panel forume u Crnoj Gori i inostranstvu, kao i geopolitički segment zastupljen na susretima povodom obilježavanja svetskih jubileja. S tim u vezi, ključni događaji koje su pratili mediji su sledeći:

- Četvrti ZBS Forum pod nazivom „NATO u 21 vijeku: moderni izazovi i nova područja.” U Budvi
- Presjednik Vlade Crne Gore u zvaničnoj posjeti Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini
- NATO LIBSEEN konferencija u Kotoru
- Ministar unutrašnjih poslova Raško Konjević u Sloveniji
- Susret šefova i vlada članica G7 na Samitu u Briselu
- Susret lidera industrijski najrazvijenijih zemalja svijeta G7 u Briselu
- Jubilej u Normandiji povodom obilježavanja sedamdesetogodišnjice „DAN D”
- Zvanična posjeta Baru ambasadorke republike Kipar Nafsike Krousti
- U Viljnu počelo Proljećnje zasijedanje Parlamentarne skupštine NATO
- Ministarka odbrane Milica Pejanović Đurišić na sastanku Sjevernoatlanskog savjeta u sjediništi NATO u Briselu
- Nacionalni koordinator Nebojša Kaluđerović i Komunikacioni tim Sa-

- vjeta za članstvo u NATO organizovali Radni doručak sa predstavnicima svih medija u Crnoj Gori.
- Koordinacioni tim za NATO organizovao skup „KOD NATO” u vinskom podrumu „Šipčanik”
 - Šezdeseti Samit šefova atlanskih zemalja održan u Budvi
 - Projekti u okviru programa Ambasade SAD-a u Crnoj Gori i NVO-a sa ciljem podrške dijaloga o članstvu Crne Gore u NATO
 - Okrugli sto „Crna Gora i neutralnost” u Podgorici.
 - Konferencija za vježbu „Združeni napor 2014”, održana u Budvi, kojoj su prisustvovali 35 zemalja članica NATO i Partnerstva za mir, i tri organizacije NATO, SEEBRING i MNC NE brigada
 - Konferencija načelnika generalštabova zemalja A-5
 - Završena rasprava o izmjenama Zakona o vojsci
 - Ministar pravde Duško Marković u posjeti Njemačkoj: Podrška Njemačke evroatlanskim integracijama Crne Gore
 - Podrška Turske putu Crne Gore u EU i NATO
 - Završena 18. Konferencija načelnika generalštabova zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje
 - Povratak pripadnika VCG iz mirovne misije „EU NAVFOR – ATALANTA”
 - Završena Finalna planska konferencija za vježbu „Combined Endeavor 2014“ („Združeni napor“)
 - Ministar Raško Konjević sa studentima UDG-a o NATO integraciji Crne Gore
 - Ministarka Vlahović i nacionalni koordinator Kaluđerović govoriće na panel diskusiji: „Nauka i NATO”
 - Potpredsjednik Lukšić i ministar odbrane Pejanović-Đurišić na sastanku Sjeveroatlanskog savjeta NATO sa Crnom Gorom
 - Održano predavanje o trendovima podrške javnog mnjenja potencijalnom članstvu Crne Gore u NATO
 - Crna Gora uspješno okončala četvrti MAP ciklus
 - Polugodišnji brifing izaslanika odbrane akreditovanih u Crnoj Gori
 - Fišer: Crna Gora najozbiljniji kandidat i prva u redu za prijem u članstvo

U odnosu na spektar intenzivnih događaja koje su izložene kao fokus glavnih aktivnosti navedenih subjekata i institucija tokom juna mjeseca, u daljem segmentu ovog rada monitoringom će biti izmjeren i stepen i kvalitet zastupljenosti istih u medijima, kao i sama medijska inicijativa u odnosu na NATO i evroatlanski proces.

ELEKTRONSKI MEDIJI

- **TVCG1**
- **TVCG2**
- **TV PINK**
- **TV VIJESTI**
- **TV PRVA**
- **TV MBC**
- **TV ATLAS**
- **TV MONTENA**

TVCG1

Kako je NATO pozicioniran u političkoj i medijskoj agendi, aktuelni monitoring uzorak ukazuje da Javni servis Crne Gore ima visoku vrijednost po tom kriterijumu.

U informativnoj emisiji DNEVNIK 2 u terminu, 19.30 h, emitovano je ukupno 26 priloga za vrijeme monitoring perioda. Prilozi koji se odnose na aktivnosti i bilateralne susrete domaćih političkih zvaničnika, sa akcentom na evroatlanske integracije, emitovani su među prvim priložima. Događaji koji uključuju ulogu NATO i vojnobezbjedonosno pitanje na međunarodnoj sceni i sukobljenim područjima Sirije, Avganistana i Ukrajine većinom su emitovani kao stredišnji prilozi u rubrici „Svijet”.

Inicijativa novinara da izvještavaju o aktuelnim NATO procesima posebno je izražena u autorskoj emisiji „Izazov”, novinarkе Isidore Sekulić Šoć. Posebno reportaža, kao oblik novinarskog izražavanja, omogućava spoj subjektivnosti autora i objektivnosti situacije. Stoga, u datom monitoring periodu obje epizode date emisije bazirane su na reportaži sa aktuelnih NATO događaja: 1. Reportaža sa ZBS, foruma u Budvi, već četvrtu godinu organizovani susreti međunarodnih eksperata iz oblasti bezbjednosti, i važnih domaćih i međunarodnih političkih subjekata; 2. Druga emisija „Izazov” u monitoring periodu bila je u znaku kodifikacije proizvoda i usluga po NATO standardima, pod nazivom „NATO KOD”, reportaža iz vinskog podruma Šipčanik.

Upravo u subjektivnom segmentu, kao jednom od osobina reportaže, sadržana je novinarska inicijativa u prefinjenom i pažljivom monologu o aspiraciji Crne Gore, civilnoj strukturi, komponentama, načinu djelovanja baziranom na zajedničkom sistemu vrijednosti, i slično; kao i informativna i evolutivna inicijativa sadržana u objektivnom segmentu reportaže.

Novinarska inicijativa kada je u pitanju NATO tema zastupljena je i u sagledanoj emisiji „Okvir”, autora Zorana Lekovića. U monitoring periodu emitovane su više emisije kojima je i završava sezona emitovanja. NATO kao tema bila je zastupljena u obje emisije. Iako su primarne teme u prvoj emisiji bile „potpisivanje ugovora za KAP” i „Koncesija” u drugoj emisiji; tema NATO je bila zastupljena u ponuđenoj skali tema predviđenih za glasanje uključenih gledalaca koji se javljaju putem telefonskih mreža i daju komentare, sugestije i zamjerke. Tako da je u *okviru*, kako i sam naziv emisije „Okvir” nalaže, akcentovani segment upravo na sekundarnim temama predviđenih za glasanje. Taj uži konceptualni segment ujedno je i **uvodni dio** datih emisija realizovan nji-

hovim obrazloženjem i ulogom u aktuelnom momentu. Tako je među ostalim, tema NATO zastupljena u izvještaju sa posjete gospodina Ranka Krivokapića Njemačkoj i poruci i komentaru predsjednika njemačkog bundestaga gospodina Nomberta Lamberta. Kao i izvještaju sa 60-og Samita saveza atlanskih zemalja povodom kojeg je Crna Gora, kako se navodi, bila domaćin susreta koji se po prvi put održava van Brisela. Oba priloga imaju pozitivan vrijednosni stav uključenih subjekata.

Kako je tema pozicionirana na skali javnog mnjenja, dati uzorak iz pomenute emisije pokazao bi sledeći rezultat.

Stepen zainteresovanosti se mjeri odnosom broja glasova u odnosu na druge teme, a stepen podrške odnosom ZA i PROTIV na nivou date teme. Tokom monitoring perioda, u prvoj emisiji OKVIR, imamo sledeću tabelu namijenjenu za glesenje javnosti:

TEME	GLASOVI
1. Postizborna kampanja	2
2. Pao zakon o finansiranju stranaka	0
3. Otvoren islamski centar	1
4. NATO u Crnoj Gori i obrnuto	1(+); 1(-)
5. Odmrzavanje penzija i rušenje barijera	23

Na datom uzorku od 28 uključenih građana stepen zainteresovanosti za NATO je procentualno u istoj ravni sa temom br. 2 (Postizborna kampanja), s tim što je odnos u temi četiri zainteresovanost kroz dva oprečna stava. Dakle u odnosu na 100 % na datom uzorku, mjeri se sa 7, 14 % što se odražava kao disproporcija u odnosu na trenutno najaktuelnije društvene prilike NATO aspiracija i postizborni koalicioni proces. Od 82,14% glasova za temu broj 5. pokazuje da socijalni aspekt utiče na hermetičku zatvorenost i opterećenost egzistencijalnim prilikama, što se odražava kao inferiornost u odnosu na aktuelnost političkog i intengracionog trenutka.

Kada je u pitanju podrška građana datom procesu evroatlanskih integracija, na ovom uzorku se mjeri odnosom 50% naspram 50%, što znači jednak odnos snaga podrške ZA i PROTIV.

Da je NATO važna sprega u političkoj agendi, pokazuju i postizborne platforme što je i jedan od uslova SDP platforme za sklapanje postizbornih koalicija. Dakle NATO kao uslov, kako je i jasno naglasio gospodin Jusuf Kamperović u emisiji „U CENTAR” urednika Andrije Nikolića. Iako emisija primarno nije bazirana na NATO-u kao temi, svakako kao jedno od važnih pitanja u dijalogu bilo je i pitanje o NATO-u.

Kada je u pitanju pozicioniranost ove teme u društvenoj agendi, po spektru aktivnosti praćenih u datom mediju, ukazuje da Crna Gora već postaje važan činilac i civilnog i ekonomskog NATO segmenta, što potvrđuju upravo navedeni primjeri u datim emisijama. Stoga, kako rezultira uzorak datog monitoringa, Javni servis Crne Gore, kada je u pitanju NATO visokopozicionira datu temu, kako permanentnim informativnim segmentom, tako i autorskom inicijativom.

TVCG2

TVCG2 za vrijeme monitoring perioda u okviru praćene emisije „VOA: Glas Amerike” u terminima 07.00 h. emitovala je 28 priloga.

Akteri su ne rijetko američki vojnici, u okviru izvještavanja koji ukazuje na temu problematizacije ratnih posledica i postraumatski sindrom američkih vojnika po povratku iz rata. Iz iskustva ratnog izvještača Majkla Bečera, audiovizelna prezentacija aktuelnog snimka iz dokumentarnog filma poslužila je kao material za snimanje i umjetničkog filma. Zastupljenost posebnog senzibiliteta prema američkim vojnicima potvrđuje i prilog o pu-štanju američkog vojnika, nakon 5. godina iz zarobljeništva u Avganistanu, Boba Bergdala, kao i jedan od priloga sa segmentom svečanog obraćanja predsjednika Barakla Obame vojnim pitomcima u Vespoinu.

Vrijednosni kontekst „VOA: Glas Amerike” je evolutivan, te početak programa najavljuje himnom Crne Gore, u sportskom slavljeničkom duhu. Pod tim uzvišenim utiskom gledalac se seli pravo u studio Glas Amerike u Vašingtonu. Pored aktuelnih vijesti iz regiona koje se mogu sagledati većnom i na drugim informativnim kanalima, „Glas Amerike” razvija evroatlanski duh, ne samo simboličkom formom (crnogorska himna, zastava i glas Amerike) već i sadržajima iz oblasti američke nauke i kulture, stranim studentima u američkim koledžima, jezicima, sportu, filmu i umjetnosti, ekonomiji, menadžmentu, tržištu rada i sl. Stoga, emisija ima i evolutivni karakter posrednim razvijanjem kosmopolitskog duha.

Edukativni i istraživački elementi kada je u pitanju NATO i vojnobezbje-

donosni sistem odražavaju se u prilogima kroz geopolitički koncept, opširne priloge sa Susreta lidera industrijski najrazvijenijih zemalja svijeta G7, u Briselu i u Normandiji, povodom obilježavanja sedamdesetogodišnjice „DAN D”, audiovizuelnim prezentovanjem govora Baraka Obame sa tih susreta. Kao i istraživanja eksperata iz vojnobezbjedonosne i geopolitičke sfere sa „ČETEM HAUSA” u Londonu, potom i Endžele Stent eksperta za Rusiju na Univerzitetu „DŽORDŽ TAUN”, analiza savjetnika Instituta za mir Dominika Tolksdorfa, kao i analitičara Dejvida Šenkera sa Instituta za bliskoistočnu politiku.

Stoga, vrednosni kontekst kada je u pitanju NATO tema je izuzetno pozitivan.

TV PINK

Monitoring rezultati pokazali su da je zastupljenost NATO tema u centralnoj informativnoj emisiji Tv Pink „Infomonte” intenzivna sa preferencijama od 28 priloga na sagledanom uzorku. Pokrivenost emisije NATO temama faktor je koji ukazuje na znatnu zastupljenost ovog pitanja u emitovanoj emisiji.

Unapređenje bilateralnih odnosa i podrška međunarodnih subjekata, pretenziji Crne Gore za ulazak u NATO, porast podrške javnosti tom procesu od 15%, reforme koje Crna Gora sprovodi, pozitivne ocjene inostranih zvaničnika; i ostali događaji i aktivnosti na domaćoj i međunarodnoj sceni, pokrivene su izvještajima koji permanentno naspram javnosti upućuju na progresivan proces pozitivnih društvenih nastojanja.

Ne rijetko imamo vezane priloge, po dva ili tri u jednom segmentu - što ukazuje da ova tema ima visokopozicionirano mjesto, čime se reflektuje kao značajna uloga samog medija u unapređenju evroatlanskog procesa.

Znatan tajming dat je izvještaju sa panela „NATO i NAUKA”, te uz audiovizuelni zapis cjelishodno je obrađen prilog koji svakako utiče na svojevrsnu spregu sa visokoobrazovnim profilom publike po pitanju unapređenja povjerenja u NATO proces. Afirmacija nauke i istraživanja kroz NATO aspekt valorizacije, pripada spektru naučno-obrazovnih tema, od interesa ne samo za školsku populaciju već i najširu javnost. Upoređujući sagledane TV stanice u Crnoj Gori, ovaj prilog je na TV Pinku bio najcjelishodniji, na šta ukazuje i činjenica da na TV Crna Gora nije ni emitovan, a na Tv Vijesti u znatno svedenijem formatu.

Uočljivo je da sadržaji po pitanju NATO-a, intenzitetom zastupljenosti i multiplikativnim sadržajima povezanosti u jedinstven obrazac nekoliko uzastopnih priloga, imaju vrijednost da podstaknu pozitivne afirmacije društva u tom smjeru.

TV VIJESTI

Na TV VIJESTI za vrijeme monitoring perioda na temu NATO-a u okviru informativne emisije „Vijesti” objavljeno je 17 priloga. Povodi izvještavanja su aktuelni događaji, a akteri su domaći i međunaradni zvaničnici, kao i jedan prilog u kojem su subjekti iz NVO.

U prilogu sa razmastranja „Crna Gora i neutralnost”, na kojem su prisustvovali subjekti sa otvorenim stavovima ZA i PROTIV članstva u NATO, u prvi plan dolazi **montaža**. Materijal je montiran redosledom kojim je prioritet dat negativnim vrijednosnim stavovima u odnosu na pozitivne, sa iskorišćenim instrumentom prozivke aktuelne Vlasti, kao povoda za subjektivne negirajuće afirmacije. Materijal je postavljen redosledom kojim intenzitet pozitivnog gradacijski opada. Sudeći po građi u ovom prilogu, sa određene distance, gledaocu kao recepijentu dominantno odstaje u sjećanju negirajući stavovi u odnosu na pozitivno argumentovane činjenice, koje su po prirodi manje nametljive u odnosu na polemiku koja prelazi nivo konvencionalnosti u ophođenju, jer nosi u sebi dozu senzacionalne privlačnosti. Stoga, materijal je priređen više sa ukusom akcentovanja žustre rasprave, nego li redosledom debate kroz koju se dolazi do nivoa društvenog konsenzusa.

NATO kao aktuelno i važno pitanje ne samo eksplicitno u svojstvu integracije, već i pitanju političke afirmacije, unutar stranaka po tom pitanju, bilo je zastupljeno i u autorskoj emisiji „NAČISTO” Petra Komnenića. Razmatranje u tom vidu produkcije iznijela je kroz postavljeni koncept pitanja i gošća emisije **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka NVO Centar za građansko obrazovanje (CGO). Vrijednosni sud po tom pitanju je zasnovan na smetnjama koje gošća navodi kao konstatovane u problemima po pitanju vladavine prava na račun pozicije, a na strani dijela opozicije u smetnjama koje vidi u pogrešnoj usmjerenosti – umjesto ka interesima evropskog, a ono ka ruskom konceptu. U formi kategorije analitičkog komentara, NATO kao tema predočena je više kao indikator društvenih i političkih slabosti i propusta, odnosno („mršav učinak” Crne Gore, kako je u emisiji od strane gošće istaknuto) nego kao proces koji već ima svoj kontinuitet.

Komentar kao novinarska forma nudi mogućnost da se kaže nešto više o datom događaju, objasni protumači i društveno vrednuje. Kao amplituda za društveno vrednovanje NATO-a izuzima se Vlada, a uključuje činilac koji je postavljen kao sprega u jednom paradoksu. Prvo kao žestoka prepreka, a potom kao stožer.

1. ...Samo ću na još jednu stvar podsjetiti, da su stavovi opozicije u nekoj mjeri omekšani, da više **nemamo** žestokih protivnika priključenju NATO-u, kao što smo imali prije par godina, ukoliko ne govorimo o određenim argumentacijama civilnog društva, koji to pitanje daleko kritičkije promišljaju uključujući i političke stranke one koje su deklarativno za „NE” NATO pristupanju ili koji traže druge module sa NATO savezom...

2. „Važno je da informisanje o NATO-u bude objektivno i da to prestane biti neka vrsta privilegije Vlade i Vladi bliskih organizacija. Mislim da je jako važno da se na različitim nivoima razgovara i mislim da je dobro što mi imamo organizacije civilnog društva koje se otvoreno protive pristupanju NATO savezu jer to daje jedan novi kvalitet društvenoj debati i kroz taj kvalitet mi možemo doći u konačnici do jednog društvenog konsenzusa ili pak one većinske odluke koju niko neće sporiti.

Vrijednosni stav je takav da isključuje sam sebe.

TV PRVA

TV PRVA je emitovala 25 priloga u monitofring periodu. Izvještaji sa bilateralnih susreta državnih predstavnika bili su među prvim priložima. Takvi izvještaji sadrže ključne detalje ili važne činjenice bilo kojeg političkog događaja ili govora. U zavisnosti od toga koliko su kao ključni detalji izvučeni iz konteksta bilateralnih razgovora stavovi o NATO-u, mjeri se i tretman datog pitanja u uređivačkoj politici medija. Kada je u pitanju taj opseg informisanja, upravo su u izvještajima sadržane tzv. „pamtljive fraze” koje u metodi *odnosa s javnošću* sažimaju bit procesa u pozitivan ili negativan vrijednosni stav. Podrška Crnoj Gori na putu evroatlanskih integracija i pohvale inostranih zvaničnika kao „pamtljive fraze” u strukturi izvještaja, upravo imaju i vrijednost progresivnog evroatlanskog procesa za Crnu Goru, te se mjere kao pozitivan vrijednosni kontekst.

Proaktivni uticaj datog informativnog programa na javnost, zasnovan na objektivnim činjenicama i neposrednim razgovorima, realizovan je i odnosom s vladinim institucijama. Pristup otvorenog sustava sa težištem na reciprocitetu, sa ciljem širenja i jačanja vrijednosti i povjerenja javnosti u rezultate Crne Gore kada je u pitanju evroatlanski proces integracija, evidentan je kroz posebnu pažnju medija na nosioce tog procesa. Takav je i prilog sa ministarstvom odbrane Milicom Pejanović Đurišić, direktno iz studija, sa izvještajem iz prve ruke o ocjeni rezultata Crne Gore nakon susreta ministarke i gospodina Lukšića sa zvaničnicima u Briselu 19.06.2014. godine. Ovakav pristup otvore-

nog dijaloga direktno u studiju, pripada kategoriji „otvoreni sustavi” koji se u odnosima s javnošću reflektuje kao stupanj razvitka i zrelosti datog procesa. Stoga, Tv Prva u ovom monitoring periodu, jedina je medijsku inicijativu po pitanju NATO procesa ispoljila kroz ovu formu opštenja, što se pokazalo kao najsuptilniji vid izvještavanja nakon susreta naših zvaničnika u Briselu.

Ocijenjeno je da svi prilozi imaju pozitivan vrijednosni kontekst.

TV MBC

MBC televizija za vrijeme monitoring perioda emitovala je 9 priloga sa temom o NATO-u u emisiji AJ: Vijesti.

Emitovane informacije prikupljene su sa unutarnjeg i vanjskog okruženja. U zavisnosti od toga odakle se emituje program, sadržaj priloga koncipiran je sa težištem na taj region. Stoga, veza između politike i medija kada je u pitanju *upravljanje informacijama* odražava se i kroz političku strategiju od primarnog interesa za datu državu. Gledajući konceptijske i praktične razlike koje se odnose na „pamtljive fraze” sa bilateralnog susreta gospodina Đukanovića i premijera Hrvatske Zorana Milanovića, vijesti na MBC TV, emitovane iz studija u Hrvatskoj, sažimaju poentu razgovora na *frazu* po pitanju prevlake, dok većina monitorovanih informativnih emisija na podršku Crnoj Gori u NATO procesu. Takođe, pri bilateralnoj posjeti premijera Mila Đukanovića Bosni, u prilogu nije sadržana i „pamtljiva fraza” o podršci NATO procesu, izrečena u razgovorima zvaničnika, koju su kao *sažetak* razgovora prenijeli ostali mediji. Kada je u pitanju NATO u sprezi sa zemljama regiona, u fragmentu je spomenut u kontekstu očekivanja za Makedoniju na Samitu predviđenom za jesen. Kada je u pitanju Crna Gora u procesu NATO integracija, zastupljeni su izvještaji sa „Radnog doručka” i pozitivnim ocjenama gospodina Nebojše Kaluđerovića, nacionalnog koordinatora za NATO.

Velika pažnja posvećena je vojnoj pomoći i razmatranju bezbjedonosne strategije kada je u pitanju pružanje odbrambene pomoći Iraku od strane snaga SAD-a. U kontinuitetu nekoliko dana emituju se prilozi od datog strateškog značaja, uključujući najdominantniji prilog sa govorom predsjednika SAD-a Baraka Obeme, uživo iz Vašingtona kao prvi prilog od čitavih 10. min.

Prilozi su umnogome oslanjaju na pretenzije ka miru i stabilnosti u svijetu, unutrašnjoj i spoljnoj politici, izvještaje sa kriznih područja u svijetu, o ljudskim pravima i borbi protiv nasilja, uključujući opširan prilog sa susreta i zaključaka G7 članica u Briselu, kao i prilog sa Samita u Londonu, u organizaciji ministra Haguea i specijalne predstavnike Visokog komesarijata Ujedinjenih

nacija za izbjeglice (UNHCR) Angeline Jolie, o sprečavanju seksualnog nasilja u područjima pogođenim ratnim sukobima, koji će trajati četiri dana, a okupio je zvaničnike iz 140 zemalja svijeta.

Kako je težište ovog informativnog programa na region i svijet, emitovani prilozi po pitanju Crne Gore i evroatlantskih integracija uključeni su kroz formu zastupljenih izvještaja, a tretman je nivelisan tim širim opsegom, tako da osim zastupljenosti nema posebne medijske inicijative.

TV ATLAS

RTV ATLAS u informativnoj emisiji „Forum” emitovala je 12 priloga. Prilozi su izvještaji povodom aktuelnih NATO pitanja, izmjenama i dopunama zakona, skupštinskih rasprava, bilateralnih susreta, NATO donacija za nauku, kao i poruka podrške međunarodnih zvaničnika. Prilozi su propraćeni i audiovizuelnim snimcima, osim u jednom prilogu gdje je izvještaj bio u kratkoj formi, težište je na jednoj rečenici o procentu podrške građana koja raste, izvučena iz konteksta izjave gospodina Nebojše Kaluđerovića sa organizovanog „Radnog doručka”. Iako je prilog sadržan u jednoj rečenici, vrijednosni okvir je *sugestivan*, tako da podatak ostaje lako upamćen kao važna činjenica i ima progresivnu vrijednost.

Početak ovog monitoring perioda svakako je obilježila emisija „**Bugajski Time**”, talk show emitovan 30. maja 2014. god. na TV Atlas. Gost talk show programa bio je premijer Crne Gore, gospodin Milo Đukanović. Fokus emisije je prvenstveno na međunarodnim pitanjima, a najvažnije pitanje kako je voditelj naznačio u uvodu je NATO pitanje i međunarodna bezbjednost i nacionalna bezbjednost Crne Gore. To je bio i kurs jako kvalitetnog koncepta emisije po pitanju NATO integracija, tokom koje je premijer Đukanović veoma iscrpno govorio o procesu Crne Gore na putu u NATO, o usaglašavanju tekovina Crne Gore sa savremenim dostignućima evropske i evroatlantske zajednice, odbrambeno-bezbedonosnoj važnosti, bezbedonosnim prevencijama zbog specifičnosti položaja balkanskih zemalja, geopolitičkim tačkama i ukrajinskoj krizi u sprezi sa stavovima o širenju NATO-a, emancipaciji javnosti po pitanju NATO integracija, demokratskom i ekonomskom razvoju Crne Gore.

U odnosu na cjelokupni opseg sagledanih medijskih koncepcija, po pitanju NATO tema, pomenuta „Bugajski Time” emisija po svim elementima pozitivnog vrijednosnog konteksta, ima vodeće mjesto. Najcjelovitija emisija po pitanju elaboracije važnosti, uloge i značaja NATO integracija. Hronološki postavljena građa, kroz izlaganje, ujedno, uvodi i gledaoca u jedan proces perma-

nentnog razvoja, te sa stanovišta *teorije recepcije* ima edukativan i evaluativan značaj po percepciju javnosti.

Aktuelnost NATO teme u sprezi sa polemikom o eventualnim postizbornim koalicijama, prevashodno kao ključnim uslovom i kalkulacijama SDP-a bila je očita i u emisijama „U RALJAMA” , i „ŽIVA ISTINA” koju emituje osim Atlas Tv i Tv Prva. U prvoj emisiji NATO pitanje je obrazloženo kroz dva oprečna stava stalnih učesnika emisije, predstavnika Vijesti i Tv Prva, sa vrijednošću negativne ocjene na račun crnogorskih funkcionera po pitanju NATO učinka - kroz stav predstavnika Vijesti s jedne strane, i pozitivne ocjene i argumente kroz stav predstavnice Tv Prva s druge. U emisiji „Živa istina”, od 06.06.2014. godine, sa liderom Nove srpske demokratije i članom predsjedništva Demokratskog fronta gospodinom Andrijom Mandićem, u dijalogu između ostalih bilo je i pitanje o oprečnim pogledima po pitanju NATO-a kroz predizbornu kampanju. Pitanja su pozicionirana u poslednjoj četvrtini emisije i odnosila su se na orijentaciju NOVE po pitanju ulaska u NATO savez i pitanje voditelja: „Đe je NOVA u sukobu Rusija - Zapad povodom Ukrajine?” Vrijednosni sud kroz odgovor je *neutralan* i svodi se na odluku koju bi donio Referendum. U sprezi sa geopolitičkom situacijom ima *negativni vrijednosni stav*, kroz sud na račun „napravljene grečke Vlade Crne Gore prema Rusiji”, kako gost ističe, i tradicionalističke orijentacije kroz duhovno jedinstvo sa Rusijom kao odrazom ideološke konotacije.

TV MONTENA

TV MONTENA tokom monitoring perioda u okviru emisije „Info” objavila je 15 priloga. Objavljeni prilozi su u formi izvještaja, kao pozitivni vrijednosni sudovi datih subjekata. Priloga sa negativnim vrijednosnim sudovima bilo je 3, kroz prizmu stavova opozicionih političkih subjekata.

Nakon spektra lokalnih vijesti o aktuelnim zbivanjima glavnog grada, slijede vijesti na državnom nivou među kojima su pozicionirani prilozi o NATO procesu. NATO na nivou međunarodnih prilika zastupljen je u rubrici „Svijet” što je evidentirano u dva priloga.

Izvještaji su prezentovani kroz objektivnu sliku aktuelnih zbivanja, bez prepoznate novinarske inicijative. Građa je arhitektonski postavljena tako da je tretman u ravni ostalih dnevopolitičkih zbivanja.

DNEVNE NOVINE

- **DAN**
- **VIJESTI**
- **POBJEDA**
- **DNEVNE NOVINE**
- **BLIC CRNA GORA**
- **INFORMER**
- **NEDELJNIK MONITOR**

DAN

U dnevnim novinama DAN, u monitoring periodu objavljeno je 44 teksta koji su se odnosili na temu NATO i evroatlanske integracije, a u manjem broju indirektno u okviru druge tematske cjeline. Izvještavanje o aktivnostima domaćih zvaničnika po pitanju NATO integracija, bilateralnih susreta i razgovora, opaski podrške kroz čestitke jubileja inostranim zvaničnicima, objavljeni su u 15 tekstova sa pozitivnim stavovima aktera u datom procesu. Većinom su u pitanju kratke forme izvještaja i fragmenti unutar konteksta drugog tematskog sadržaja. Kao i 2 teksta o uključivanju NATO strategija na međunarodnim sukobljenim područjima.

Odnos prema vojnoezbjedonosnoj važnosti sagledanoj u rasponu od dva dana, u dnevnom listu DAN, u paradoksalnoj je ravni suprotnih shvatanja. Od objavljivanja govora o evropskoj krizi i geopolitičkim interesima direktora „Stratforda” Džordža Fridmana sa Konferencije u Beogradu, u kojem se može sagledati vojnobezbjedonosna važnost zemalja Zapadnog Balkana, od 01.06.2014. god. do govora negodovanja o NATO savezu 02.06.2014. godine. Svi ostali tekstovi su bazirani na negativnim vrijednosnim sudovima.

U izuzetno negativnom vrijednosnom kontekstu NATO se uzima kao instrument kontrole pozivanjem na društvene prilike, kroz vizuru opozicionih stavova, i interpretaciju pozivanjem na jednog inostranog zvaničnika. Zastupljen je manir sekuritizacije (i verbalnom i vizuelnom porukom), karikaturom, alegorijom, ideološkim i demagoškim pogledima, razgovornim funkcionalnim stilovima odomaćene leksike kao odrazom laičkog tumačenja i sl.

Tekstovi koji se odnose na stav po pitanju NATO i evroatlanskih integracija, a vrednosni sud je *negativan*, uslovljeni su i psihološkim aspektom realizovanim odnosom pojedinac i „*socijalni pokret*”. Pa tako imamo pojmove: „RUSO-FOBIJA”, „RUSIJA NAŽALOST POSTOJI”, „DISCIPLINOVANJE RUSIJE” itd.

Ekvivalenti ovom pojmu RUSOFILIJA odražavaju se kroz sledeće manifeste. Ivan Šiber naginjanje sosisjalnom pokretu vidi samo u psihološkoj koristi.

Preko socijalnog pokreta on:

1. Nalazi objašnjenje problemske situacije;
2. Socijalni pokret omogućava pojedincu da svoj osnovni problem osmisli kroz **zajedničku parolu** - dolazi do transakcije *osobenog u opšte*;
3. Socijalni pokret ukazuje na krivca - to su oni drugi;
4. Ukazuje da je problem zajednički, dovodi do homogenizacije, najčešće na *socijalnom* ili **nacionalnom** planu;
5. Ukazuje da je potrebno preduzeti akciju;

6. Ukazuje da je akcija izvodljiva, a cilj dostižan.⁶

Stoga, strogo generalizovanje u skladu sa osobnom **identifikacijom** pojedinca s određenom klasom koja predstavlja uporišnu tačku ka višoj vrijednosti i aspiracijama upravo prijeti opasnošću socijalnog raslojavanja.

Empirijski odnos između nekih antropoloških varijabli i stupnja negativnog poimanja kada je u pitanju NATO participacija odražava se kroz ideološki, nacionalni, dogmatiski i teološki sadržaj svijesti.

Prema Šiberu, dogmatizam se manifestuje kada „pojedinci pokazuju bojazan i otpor prema primanju novih informacija. Oni najčešće odbijaju one informacije koje dovode u pitanje njihove vrijednosne sisteme... Proučavajući tzv. 'kognitivni stil' kao aspekt **dogmatizma**, Putnam (1971.) na uzorku britanskih i talijanskih parlamentarnih zastupnika, izdvojio je poseban faktor koji je nazvao '**ideologijski stil**'. Pojedinci koji su imali visoke rezultate na tom pokazatelju pokazivali su tendencije **generalizacije**. Konkretno 'generalizatori', kako ih je nazvao Putnam pristupaju činjenicama i njihovoj analizi na temelju opće, apstraktne teorije, umjesto da se koncentriraju na konkretan problem. Oni su više usmjereni na cjelovit, ideologijski koncept, nego na konkretne činjenice, a činjenice pokušavaju ugurati u samu ideologiju. Za njih Putnam naglašava da su više usmjereni na 'utopiju' nego na realitet i konkretnu mogućnost."⁷

Religija + politika = totalitarna svijest. Totalitarizam je sindrom staljinističkog ideološkog koncepta. Navedena karikatura uprkos percepciji sa namjerom da pojača utisak negativnog vrijednog suda po pitanju NATO saveza, u tekstu „RUSOFBIJA“ („Dan“, od 9. juna 2014. godine) ustvari je apologija ideologije staljinizma 30-ih godina XX vijeka.

6 Šiber, Ivan: Osnove političke psihologije, str. 192, 193

7 Šiber, Ivan: Osnove političke psihologije, str 227,228

„Sovjetska ideologija je oblikovala tradicionalni marksisti cilj besklasnog društva u kome nema eksploatacije, s potrebom da se izgradi jaka Rusija. Suroptostavljaajući se Lavu Trockom, svom glavnom rivalu u nasleđivanju Lenjina, Staljin je smatrao da je najpreči cilj partije industrijalizacija Rusije, a ne svetska revolucija. Bez izgradnje sovjetske moći, rezonovao je Staljin, Rusiju će uništiti kapitalistički neprijatelji. Totalitaristička religija-ideologija nije svojim sledbenicima obezbeđivala samo krajnji cilj koji polaže pravo na apsolutnu dobrotu; ona je takođe obezbeđivala i đavola. Za Sovjete, izvor zla i uzrok svih nedaća bili su degenerisani kapitalisti, izdajnički trockisti ili saboteri i strani agenti, koji sprečavaju ostvarenje socijalističkog društva. Za naciste, đavo je bio zaverenik Jevrejina. Ti 'zli' moraju biti eliminisani kako bi se ostvarila vizija totalitarističkog pokreta. Tako, totalitaristički režimi likvidiraju velike segmente populacije označene kao 'neprijatelji naroda'. Istorijska potreba višeg cilja iziskuje i opravdava njihovu likvidaciju. To pozivanje na istorijsku potrebu ima svu moć velikog mita. Predstavljen kao svetsko-istorijska borba između snaga dobra i zla, mit podstiče fanatizam i ućutkuje savest. Naizgled pristojni ljudi učestvuju u strašnim činovima brutalnosti bez kajanja, ubeđeni da zapovedaju rat protiv zla.”⁸

Tokom monitoring perioda evidentan je znatan broj tekstova negativnog karaktera po pitanju NATO alijanse. Negativni vrijednosni sudovi bazirani su na opozicionoj reakciji i komentarima u autorskim tekstovima, objavljenih pod nazivom: „POKAJ SE PREMIJERU”, „MILO I MAFIJA GLAVNE PREPREKE ZA INTEGRACIJE”, „GLUPI I AROGANTNI”, „RUSOFBIJA”, „RASIZAM”, „PIRAMIDA BEŠČAŠĆA” sa sloganom „NE U NATO org.”, „NATO NEĆE VELEIZDAJNKA MILA”, „NEMA ŠANSE ZA POZIVNICU”, i sl. Stanje i zbivanje u imperativu opozicionih subjekata je sledeće: „OBJAVITI TROŠKOVE NATO PROPAGANDE”, „PROVJERITE PODRŠKU NA REFERENDUMU”.

U rubrici „Stav” dnevnog lista DAN objavljen je kodeks koji naklašava sledeće: »U rubrici „Stav” objavljićemo zapažanja i komentare o aktuelnim društveno političkim, kulturnim i temama od životnog značaja. Redakcija zadržava pravo da ne objavi tekstove u kojima se neko vrijeđa na vjerskoj, nacionalnoj i bilo kojoj osnovi. Takođe, zadržavamo pravo na izvjesna skraćenja, a tekst ne smije biti veći od jedne ipo stranice A4 formata, odnosno 4000 karaktera. Komentari vulgarne i uvredljive sadržine neće biti objavljeni. Rukopise i fotografije ne vraćamo. Tekstovi objavljeni na ovim stranicama ne izražavaju nužno i stav redakcije.«

Nasuprot datom kodeksu, uprkos paragrafu po kojem komentari i vulgarne i uvredljive sadržine neće biti objavljene i autor teksta i dnevni list krše kodeks

8 Peri, Marvin: Ideologija, Clio, str.

i objavljuju autorski tekst sledeće sadržine »... I mi ćemo, zahvaljujući našim evroatlanskim ugičima, biti dobra gozba, ali za savremene NATO tatare, jer će se i kod nas ponašati, ako ikada budu imali priliku za to, ne daj Bože, onako kako ih opisuje gradonačelnik letonskog grada Venspilsa Ajvar Lembergs, koji kaže da su se NATO vojnici „ponašali u njegovom gradu kao svinje: vršili su nuždu na javnim mjestima, nastRTLali su na prolaznike, kršili su javni red, zakone Letonije i pravila ponašanja.”

Na sagledanom uzorku po pitanju NATO teme zastupljeni su dominantno tekstovi sa izrazito negativnim vrijednosnim kontekstom, ne rijetko neprikladne retorike u suprotnosti sa administrativnim i novinarskim funkcionalnim stilom izražavanja, ne isključujući ni govor mržnje.

VIJESTI

NATO tema u dnevnom listu Vijesti zastupljena je kroz izvještaje kao oblike novinarskog izražavanja kada je u pitanju prenošenje informacija o aktuelnim događajima u Crnoj Gori, kao i bezbjedonosnim strategijama SAD-a i NATO-a povodom aktuelnih sukoba na međunarodnoj sceni. Opsjeg tema u direktnoj i indirektnoj sprezi sa pitanjem NATO-a i vojnobezbjedonosnim međunarodnim pitanjima obuhvata 42 teksta. Zastupljene su i rubrike u kojima autori u formi komentara i kolumni iznose mišljenja i sudove o NATO-u i evroatlanskom procesu Crne Gore.

O roku ulaska Crne Gore u NATO dnevni list „Vijesti” kao i „Dan” navode kroz prizmu prepreka zbog, kako ističu, napada na novinare. U tim opaskama se očituje subjektivni vrijednosni sud datih medija po pitanju aktuelne NATO teme. Ono što je evidentno, to je da u ovom dnevnu listu nije zastupljeno izvještavanje sa bilateralnih susreta premijera Mila Đukanovića i hrvatskih i bosanskih zvaničnika, što su aktivnosti koje su obilježile početak mjeseca, i učvrstile međusobnu podršku po pitanju NATO integracija. Nasuprot tome VIJESTI u žiži bilateralnih aktivnosti Crne Gore i visokih diplomatskih susreta 03.06.2014. godine objavljuju autorski tekst „Opaka organizacija” u kojoj se očituje govor mržnje na račun vladajuće partije.

Pitanje evropskih i evroatlanskih integracija zastupljen je kroz geopolitički opsjeg autorskih tekstova sa tendencijom više ideoloških struja na globalnom nivou: evroskepticizam, evroazijatizam, unijatizam. Stoga, kada je u pitanju geopolitičko pitanje evidentna je fleksibilnost u dostupnosti prostoru za teorijske rasprave, analize i mišljenje autora.

Nasuprot tome, kada je u pitanju athok značaj i aktivnosti crnogorskih zvaničnika po pitanju NATO procesa, primijetne su i opstruktivne konotacije.

Evidentni su i tekstovi analitičara poput: „EVROPSKA UNIJA I DEMOKRATIJA”, „POHOD EVROPSKIH NACIONALISTA” i sl. na nivou intelektualno argumentovanih tumačenja, žanrovski usmjerenih evropskom unijatizmu, preuzetih iz drugih izvora, uz koje je naznačeno i obavezno ograđivanje, uz napomenu: „Mišljenja objavljena u tekstovima autora nisu nužno i stavovi redakcije Vjesti.” Takođe, tekstovi koji su preuzeti sa „*DEUTSCHE WELLE*” imaju vrijednost analitičkog pristupa aktuelnim dešavanjima i stvarnosti.

Tekstovi koji se odnose na stavove domaćih političkih subjekata objektivno su objavljena kategorija tekstova, bilo da se odnose na pozitivne afirmacije poput stava koordinatorke za NATO Pozitivne, Marije Martinović: „Moramo se ujediniti da kažemo koliko je NATO bitan”, bilo da je u pitanju NATO kao važan faktor i uslov u stavovima za sklapanje postizbornih koalicija. Kao i tekst koji se odnosi na NATO, a u skupštinskoj je proceduri.

Iskoristićemo parlamentarni termin „*UZDRŽANI*” naspram ZA i PROTIV opredijeljenih u određenom glasačkom procesu, jer pojam „neutralno” u kontekstu evroatlanskih integracija uzima se kao antipod procesu i vezuje se za „Pokret za neutralnost” u Crnoj Gori. Stoga, u znaku „*uzdržanog*” novinarskog aspekta, tema NATO je strukturirana sledećom sintaksičkom paralelom naslovljenog teksta: „NAIVJESNOST OKO NAPRETKA CRNE GORE NA PUTU KA ALIJANSI. USLOVNI POZIV U NATO U SEPTEMBRU”. Kao i tekst „NATO ŠTAB I VJEŽBE U CRNOJ GORI”, praćen je i prilogom tekstova sa dva oprečna stava političkih subjekata (sa pozitivnim vrijednosnim stavom) i sa (negativnim vrijednosnim stavom), kao i naslovnom stranom obilježenom sa tri stava objedinjena u jedinstven vizuelni kontekst: „NATO: CG JOŠ DA RADI ZA POZIV U VELSU; MOR: U DEMOKRATIJI NE TUKU NOVINARE: Ministarka Milica Pejanović Đurišić na Forumu ZBS saopštila da je vojska spremna za Alijansu.

NATO uloga po pitanju vojnih i strateških operacija na sukobljenim područjima Iraka i Ukrajine, takođe je objektivno izvještavanje o tim vidovima angažovanosti. Zastupljen je i određeni broj tekstova koji se odnosi na međunarodni nivo (svijet) sa povodom izvještavanja o razmatranju strategija o vojnoj pomoći SAD-a u Siriji, Iraku i Avganistanu, u borbi protiv terorizma. Zatim tekst u kojem generalni sekretar NATO-a Anders Fog Rasmussen kao akter iznosi razmatranja Alijanse povodom zahtjeva Ukrajine za pomoć u rešavanju krize. Komentar o odnosima unutar NATO saveza nakon teroristickih napada na SAD 11. septembra, 2001. godine, zasnovan na ekspertskom tumačenju (autor: Vladimir Vučković, magistar političkih nauka za međunarodne odnose). Na sličnoj tematskoj osnovi o transatlanskim odnosima, NATO snazi i kapacitetima nakon 11. septembra 2001 godine, baziran je i komentar sa *neutralnim* vrijednosnim sudom.

Negirajući vrijednosni stav imamo u tekstovima tipa: „MEDOJEVIĆ NE OČEKUJE POZIV U NATO...”. *Negativni* vrijednosni stavovi imaju tekstovi u formi **komentara**, kao oblik novinarskog izražavanja, koji žanrovski boji subjektivno raspoloženje datih autora na posve individualan način, ne zaovilazeći ni ironiju, i prozivke upućene vlasti u Crnoj Gori, ne rijetko kao povod da se namire neke lične konfliktne pobude. Poput negativnih izjava u tekstovima: „IZVIJENJE MINISTARKI PUSIĆ”, „TRAGIČNE POSLEDICE NATO PROŠIRENJA”, „POZIRANJE PO ZGARIŠTIMA”, „RADIKALNO-BANALNO ZLO”, očituje se govor koji sublimira stil oblika govora mržnje: 1.»...Elem, ako je ko poznat po legitimaciji svake neljudskosti onda su to lokalni zvaničnici – lokalni NATO-vci...«; 2.»... Treba imati na umu da su crnogorske ”crne trojke” lokalno ovaploćenje NATO ”tajnih armija”, a u odnosu prema neistomišljenicima NATO i Đukanović vode mrtvu trku u bahatosti i nasilju...«; 3.»...Nije lako gospođi ministarki. Treba li Crnoj Gori članstvo u NATO? Treba! Da li crnogorska vlada koja tragikomično vodi taj proces zaslužuje taj poziv? Ne, naravno. Stvar se zato svodi na izbor manjeg zla. Bolje Crna Gora u NATO-u i sa korumpiranom i kriminalizovanom vladom, nego van Alijanse... Izvinjavam se takođe Vesni Pusić za paljenje i pohoru Konavla i Dubrovnika. To jeste organizirao Đukanović, ali mi koji smo ga pokušali odvratiti od tog zločina, treba da se izvinimo...« (autor: Željko Ivanović)

Što se tiče tekstova koji se odnose isključivo na NATO kao proces integracija Crne Gore, efekti su više na relaciji usmjerenosti ka političkoj diskreditaciji vlasti kao ključnih aktera u procesu, nego što je u fokusu NATO kao ključ integracija i pozitivna svrha tog procesa.

POBJEDA

Kada je u pitanju zastupljenost NATO tema u dnevnom listu POBJEDA evidentna je posvećenost ovog dnevnog lista kao aktivnog subjekta koji je usmjeren prema aktuelnim rezultatima Sistema na tom polju i prema svojoj aktivnoj ulozi permanentnog praćenja. U tom smislu POBJEDA njeguje *participativnu političku kulturu* koja je osobina medija u kojoj je pažnja eksplicitno usmjerena na aktivnosti Vlade, kako na rezultate bilateralnih sastanaka po pitanju evroatlanskih integracija, tako i regionalne i međunarodne podrške Crnoj Gori. Aktivnosti po pitanju evroatlanskih integracija domaćih političkih subjekata visoko su pozicionirani u ovom dnevnom listu, tako da NATO teme u tom kontekstu zauzimaju prvo mjesto po važnosti aktuelnih zbivanja u Crnoj Gori. U rubrici Politika na naslovnim i prvim stranicama lista imaju prioritet i u odnosu na aktuelne teme postizborne koalicione kombinatorike.

Ovako strukturisana građa nudi informativnu mogućnost građanima na način jasne pozicioniranosti, čime se otklanjaju potencijalne ili namjerne mogućnosti arhitektonske postavke kada se želi staviti u drugi plan neko važno pitanje, a koje se kosi sa uređivačkom politikom određenog medija. Izgledno je da koncepcija koju dnevni list Pobjeda sprovodi najefikasnija, jer prati slijed događaja u skladu sa protokom koji Vlada sprovodi. Forma izvještaja i vijesti na prve dvije strane uz vizuelni efekat fotografija znatno krupnog formata utisak pojačava, dajući tom vizuelnom hiperbolom značaj subjektima koji su nosioci procesa. – obično premijer, gospodin Đukanović i drugi politički subjekti u pregovaračkom procesu. Time je evidentno postavljanje institucija i nosilaca institucija kroz pažljivo praćenje njihovih učinaka, što se reflektuje kao sigurnost i dato povjerenje. Stoga, akcenat je stavljen na Vladu i njen učinak po pitanju evroatlanskih integracija, bez drugih dijametralno suprotnih stavova koji bi žanrovski ugrozili racionalistički refleks datih sadržaja.

NATO u kontekstu strateške politike SAD-a zastupljen je u rubrici „Svet” kao tema koja je između ostalog bila i primarna u govorima predsjednika SAD-a, gospodina Baraka Obame, sa evropske turneje u Poljskoj, susreta lidera industrijski najrazvijenijih zemalja svijeta G7 u Briselu i posjete Normandiji povodom obilježavanja jubileja sedamdeseto-godišnjice „DAN D”.

Valjano obrazovanje, kao bitan faktor za sazrijevanje mladih u evroatlanskom integrativnom procesu, bitan je faktor za *afirmaciju vlastitih vrijednosti* mladih na način otklanjanja mogućnosti stvaranja tzv. subkultura mladih, u svojstvu odbijanja onog što postoji, jer je to „vlasništvo odraslih”. POBJEDA objavljuje tekst 05.06.2014. godine povodom posjete učenika OŠ „Pavle Rovinski” ambasadi Poljske u Crnoj Gore u sklopu manifestacije „Dan otvorenih vrata”. Ambasadorica Poljske Grażyna Silkorska ugostila je učenike, govoreći o političkoj istoriji Poljske, jubileju, 15 godina od ućlanjenja u NATO, 10 godina o priključenju Evropskoj uniji, ikonografiji Poljske. Manifestaciji su prisustvovali i studenatai Fakulteta političkih nauka. Aktivnosti ovog tipa u integracionom procesu bitni su i za proces *homo politicus* proces sazrijevanja mladih koji kroz valjano obrazovanje i pozitivne primjere postaju samostalni i aktivni subjekti političkog sazrijevanja. Stoga, i ovakvi tekstovi u štampi imaju vaspitno-obrazovnu vrijednost i edukativni značaj.

Što se tiče ostalih oblika novinarskog izražavanja NATO je osnovna tema i u intervjuu koji je za „Pobjedu” dao ministar Slovenije gospodin Roman Jakič, uz poruku pune podrške Crnoj Gori na putu ka ućlanjenju u Alijansu. Zastupljena su i dva komentara, prenos „Analiza Telegrapha”, autora Borisa Džonsona, gradonačelnika Londona, sa negativnim vrijednosnim stavom povodom vojne intervencije Saveznika 2003. godine i američke invazije kako tvrdi kao greške stranih uplitanja. Drugi komentar je prenos iz „Analiza Financial Times-a”, au-

tora Iva Dedlera, predsjednika za globalne poslove iz Čikaga, sa saglasnošću: „NATO mora ohrabriti članice na istoku”.

Kada je u pitanju zastupljenost NATO tema u dnevnom listu POBJEDA, evidentna je gotovo isključivost tekstova sa pozitivnim vrijednosnim stavom. Što se tiče građe, evidentno je da je u POBJEDI najselektivnije postavljena građa, jasno izdiferencirana kao prioritet, sa opsježnim tekstovima koji se odražavaju kao značajna posvećenost datom procesu. Posebno su uočljive naslovne sintagme koje formulišu temu na način da predstavljuju poseban vid metodičke refleksije naspram javnosti, upućujući na predmetnost o kojoj bi na pravi način trebalo razmišljati. Korpus čini čak **59** objavljenih tekstova. Kad se tiče isključivo vezanosti NATO pitanja za Crnu Goru, u ovom dnevnom listu jasno je izdefinisana najzastupljeniji opsjege datih tekstova.

DNEVNE NOVINE

Udnevnom listu „Dnevne novine” NATO tema zastupljena je u opsjege od **43** teksta, kao primarno pitanje ili indirektno u kontekstu. Kada je u pitanju praćenje dosadašnjih učinaka Crne Gore za pristup Alijansi, NATO kao povod bilateralnih susreta, aktivnosti i rezultata, podrške i očekivanja, zastupljeni su izvještaji kao forma novinarskog izražavanja. Kada je u pitanju međunarodna scena, u formi izvještaja zastupljen je i tekst o NATO strategijama povodom napredovanja terorističkih snaga u Iraku. Kao i retrospektivni izvještaj o ponuđenoj pomoći Srbiji od strane Bjelorusije protivrakletnim sistemom prije NATO bombardovanja, koje Slobodan Milošević nije očekivao da će se desiti kako je u izvještaju naglašeno.

Evidentan je i komentatorski izvještaj o strategiji ulaganja u vojsku i scenarijima direktnih troškova članstva u NATO, sa razmatranjima vojnog analitičara Zorana Bukvića i analitičara Ivana Jovetića, direktora Centra za evropsko obrazovanje. Kao i NATO strategija povodom napredovanja terorističkih snaga u Iraku.

Dominantan je tekst objavljen u „Dnevnim novinama” 05.06.2014. godine, povodom obilježavanja sedamdesetogodišnjice iskrcavanja savezničkih snaga u Normandiji. Tekst koji ima obrazovnu vrijednost baziran na istoriji ili povijesti kao društvenoj i humanističkoj nauci koja ce bavi proučavanjem ljudske prošlosti u osnovi sadrži značaj savezničkih snaga na dijahronoj ravni. Na osnovu pouzdanih podataka koje je priredio američki časopis Tajm, Dnevne novine objašnjavaju i opisuju ulogu **savezničkičkog djelovanja kao odbrambenih snaga** u akciji 6. juna 1944. godine u Normandiji, „invazijom kojom je

slomljena nacistička okupacija Evrope". Izlaganjem zbivanja iz prošlosti u Drugom svjetskom ratu, u svrsi oslobođenja od fašizma, opširan tekst o godišnjici „DANA D” čuva istoriju od zaborava i nudi edukativni sadržaj u svojstvu uviđanja važnosti savezničkih snaga kao vojnobezbjedonosnog faktora od opšte vrijednosti.

Većina savezničkih snaga od pomenutih u tekstu koje su učestvovala u prvoj seriji operacija iskrcavanjem u Normandiji, poznatije pod nazivom DAN D (američke, britanske, kanadske, francuske, uključujući i snage Australije, Belgije, Čehoslovačke, Grčke, Holandije, Nizozemske, Norveške i Poljske) nakon pet godina, od 4. aprila 1949. godine, formiranjem Sjeveroatlanskog saveza postaju dio jednog većeg savezničkog kruga, koji su osnovali Belgija, Kanada, Danska, Francuska, Island, Italija, Luksemburg, Holandija, Norveška, Portugallija, Velika Britanija i Sjeverne Američke države. A neke od pomenutih čine i dio današnje skupine NATO saveza.

Ovaj tekst koji se odnosi na savezničke operacije tokom Drugog svjetskog rata zanimljiv je, jer nudi pouku poznavateljima istorije NATO-a da je nakon Drugog svjetskog rata promijenjena geostrategijska, geopolitička i geoeкономска slika Evrope, i da razlozi nastanka NATO-a koji se mogu tražiti u tri osnovne sfere – bezbjedonosnoj, ekonomskoj i političko-ideološkoj vuku korjene još i prije njegovog formiranja. A nepoznavateljima teorije NATO-a, priča koja u osnovi nosi vojnobezbjedonosnu i odbrambenu istoriju pogodna je uvertira da shvate važnost odbrambeno-bezbjedonosne snage i za **našu zemlju** kao sigurnosnog mehanizma protiv svih rizika današnjice.

Stoga, kada je u pitanju NATO integracija Crne Gore imamo naslove sa pozitivnim vrijednosnim stavom, poput: „NATO važan za crnogorski razvoj”, „NATO osnažuje sigurnost države”, „Podrška učlanjenju raste”, „Crna Gora zrela za NATO” „NATO donosi benifite”, i sl. Pozitivni vrijednosni kontekst imaju i tekstovi koji se odnose na aktivnosti i bilateralne susrete državnih zvaničnika Crne Gore, sa tendencijom međunarodne podrške Crnoj Gori na putu ka evroatlanskim integracijama. Ekonomski aspekt i NATO obuhvaćen je „NATO KOD” temom o važnosti kodifikacije hrane po NATO standardima koji ima veliki značaj za privredni sektor Crne Gore. U formi izvještaja zastupljena je i tema na međunarodnom planu o načinu strateškog djelovanja SAD-a i NATO-a slanjem trupa u Poljsku tokom ukrajinske krize.

Negativni vrijednosni sud o politici NATO saveza sadržan je u kontekstu objavljenog intervjua predsjednika Rusije Vladimira Putina koji je dao za francuske medije. Kao i negativni vrijednosni sud u svojstvu skepse domaćeg opozicionog zvaničnika sa negativnim ocenama na račun Vlade. Kao reakcija na takve opaske objavljen je i tekst sa odgovorom Demokratske partije socijalista

(DPS-a): „Mandićeva politika gubi na vrijednosti”. Sa refleksijama opozicionih napada objavljena su dva teksta i jedan sa neutralnim vrijednosnim stavom. Zastupljena su i dva komentara, u svrsi saglasnosti autora sa datim procesom, i drugi o usaglašavanju stavova po pitanju NATO integracije u svrsi formiranja lokalnih vlasti.

Ostali tekstovi su sa zasnovani na pozitivnim vrijednosnim stavovima.

BLIC CRNA GORA

NATO kao tema u „BLICU” je zastupljena u broju od **24** objavljena teksta. Tekstovi su zasnovani na pozitivnim vrijednosnim stavovima u formi izvještaja o pozitivnim očekivanjima domaćih zvaničnika, reformi vojske, izvještaju sa rasprave u Parlamentu, u par navrata u indirektnoj formi sa akcentom na nosioce NATO funkcija, zatim tekst sa stavovima sjevernoatlanske alijanse prema Rusiji povodom ukrajinske krize, i sl.

NATO kao pitanje zastupljeno je i formi intervjua, sa gospodinom Majklom Kirbijem, ambasadorom SAD-a i gospodinom Aleksandrom Vučićem, premijerom Srbije, povodom pozicije Srbije i NATO-a. Kao i dva komentara povodom evroatlanskih integracija Crne Gore, i to jedan sa pozitivnim i jedan sa negativnim vrijednosnim stavom.

Teme o NATO-u u dva navrata sadrže kratke opaske kao multiplicirane informacije zasnovane na repliciranju. Takav je tekst sa skupštinske polemike u formi kratkog izvještaja naslovljen - „Jonica: Neka Kaluđerović kaže ko čini dvije trećine za ulazak u NATO” sa odgovorom na datu prozivku. Kao i tekst: „Đukanović sa balkenske turneje odgovorio na prozivke opozicije”, sa jasnim odgovorom: - Jako dobro znamo da privatna država ne može da bude kandidat za EU i NATO - ...Kao i tekst koji uključuje dijametralno različite strateške poglede i djelovanje između Putina i Obame. „Putin insistira da osudi vlast u Kijevu i njihove ofanzive na proruske separatiste na istoku Ukrajine, dok Obama maina administracija Rusiju optužuje za doturanje oružja i ljudstva pobunjenicima, uz najave jačanja istočnog krila NATO i vojne pomoći Ukrajini, Moldaviji i Gruziji...”

Teme su žanrovski razučene, od navedenih izvještaja sa polemičkim vrijednosnim sudovima, do teme pravnog okvira u formi izvještaja o odluci promjene zakona ANB po NATO standardu, kao i fragmenati o NATO-u u okviru širih kontekstualnih okvira.

Zastupljen je i *komentaroski izvještaj*, kao oblik novinarskog izražavanja, razvijen na iskustvu porodilje tokom NATO bombardovanja na Zvezdaru 1999

god. Tekst je potpisan, a autor razmatranje, objašnjenje i tumačenje jednog društvenog procesa, uokvirenog vremenskim i prostornim granicama razvija pozitivnim životnim načelima: „Sićušna beba sa slike izrasla je u prelijepu petnaestogodišnju djevojčicu koja ima sve petice i obožava odbojku. O tim danima 1999. godine, kada ju je njena mama kupala u mraku, Anja ne zna mnogo. Jedino je, kaže, svjesna da su svi oni 1999. godiine rođeni kao borici i pobjednici.”

U BLICU se izdvaja jedan od najautentičnijih priloga kada je u pitanju aktualno NATO pitanje. U svojstvu pozitivnih propagandnih načela, privlačnost poruke odnosi se na skretanje pozornosti kako bi se poruka prihvatila kroz znak i značenje, odnosno ikonama kao kategoriji znakova koje su slične predmetima i indeksima, znakovima koji su uslovljeni značenjem predmeta. Upravo naredni tekst o NATO-u „**Nove trupe na granici**” uokviren je u širu kontekstualnu cjelinu (autora Nemanje Vlača) koja ima komercijalni karakter:

Ruska vojska će danas u gradu Alabino u blizini Moskve svečano predstaviti svoj novi simbol – zvezdu petokraku u bojama nacionalne zastave.

NEDOUMLICE OKO NOVOG SIMBOLA

1 TEMNOVI T-72 NA PARADI
 Novi kipi posvete na paradi u gradu Alabino u blizini Moskve. Uokvireni su i posvećeni simbolu - petokraku zvezdi u bojama nacionalne zastave.

2 RUSKA ZASTAVA
 Dvostruka zastava Ruske Federacije ima crvenu, belu i plavu boju. U novom simbolu, zastava je posvećena. Simbol je petokraka zvezda, petokraka je crvena, belina je crvena, plavina je crvena.

3 AMERIČKE VAZDUŠNE SNAGE
 Predstavnik vojske sa dva zvezde američke vojske. Zvezda je petokraka, zvezda je petokraka, zvezda je petokraka, zvezda je petokraka, zvezda je petokraka.

4 KAPETAN AMERIKA
 Kapetan Amerika je superheroj, kapetan Amerika je superheroj, kapetan Amerika je superheroj, kapetan Amerika je superheroj, kapetan Amerika je superheroj.

5 MODERNIZACIJA
 Ruska vojska će danas u gradu Alabino u blizini Moskve svečano predstaviti svoj novi simbol - zvezdu petokraku u bojama nacionalne zastave.

NOVE OZNAKE RUSKE VOJSKE

Rusi kopiraju američkog superheroja

MOSKVA - Ruska vojska će danas u gradu Alabino u blizini Moskve svečano predstaviti svoj novi simbol - zvezdu petokraku u bojama nacionalne zastave.

NEMANJA VLAČA

Da je danas zvezda petokraka u bojama nacionalne zastave, zvezda petokraka u bojama nacionalne zastave, zvezda petokraka u bojama nacionalne zastave, zvezda petokraka u bojama nacionalne zastave, zvezda petokraka u bojama nacionalne zastave.

Nove trupe na granici

NATO trupe su na granici, NATO trupe su na granici, NATO trupe su na granici, NATO trupe su na granici, NATO trupe su na granici.

»Iako zvezda jeste ofarbana u boje ruske trobojke, one ne idu redosledom belo-plavo-crveno, već crveno-belo-plavo i pojedine ruske korisnike interneta to podsjeća na američke simbole. Tako je na Fejsbuk stranici poznatog sajta Lenta.ru jedna od komentatorki napisala da je nova zvezda podseća na američkog superheroja Kapetana Ameriku, dok je drugi korisnik jednostavno napisao da se radi o „200-procentnom amerikanizmu“...«

Sveobuhvatno, kada je u pitanju zastupljenost tema koje se odnose na NATO, opseg se mjeri pozitivnim vrijednosnim stavovima, sa elementima koji upućuju i na propagandni segment u smislu pozitivne inicijative.

INFORMER

NATO tema u dnevnom listu **Informer** zastupljena je kroz izvještaje kratke forme, kao oblika novinarskog izražavanja, kada je u pitanju prenošenje prevashodno stava političkih subjekata po tom pitanju. U zavisnosti od političke orijentacije datih subjekata, vrijednosni kontekst teme je zastupljen kako u pozitivnom, tako i u negativnom, kao i stavu netralnosti po pitanju Crne Gore u evroatlanskom procesu.

Znatna pažnja je posvećena vojnobezbjedonosnim strateškim akcijama na međunarodnoj sceni, snage SAD-a i Irana povodom krize u Iraku. Zastupljen je i komentatorski izvještaj sa tumačenjem ruskog ministra spoljnjih poslova Sergeja Lavrova o efikasnosti američkih vojnih trupa u Iraku od 2003-2011 godine, sa negativnim vrijednosnim stavom na račun američkih i britanskih akcija. Ukupan broj objavljenih teksova je **21**.

Tendencije proširenja NATO saveza nikada više kao sada nijesu na iskušenju. Kao i na početku samog formiranja 4. aprila 1949. godine, kada je dvanaest zemalja sa obe strane Atlanskog okeana oformilo Sjevernoatlanski savez, kako bi se suprostavilo riziku da Sovjetski Savez proširi svoju sferu uticaja i kontrolu nad Istočnom Evropom. Danas se kriza u Ukrajini upravo odrazila i kao iskušenje za zemlje **neutralne** po pitanju ulaska u NATO savez, među kojima je i Srbija. Stim u vezi, kada je u pitanju zastupljenost NATO tema u dnevnom listu „Informer“ umnogome se odnose na pitanje NATO i Srbije.

Teme su žanrovski bazirane na **pravnim aktima**, i razvijaju se pravcem pravila koja ti akti podrazumijevaju. Time se izbjegava svaki rizik novinarske neargumentovanosti. Stoga, teme imaju *obrazovni* karakter. Takav je „**Akt o sprečavanju ruske agresije 2014**“ koji je kako navodi Informer prošao dva čitanja u američkom kongresu i uskoro bi trebalo da bude usvojen. »Tim dokumentom se od američkog predsednika traži da „podstakne vojnu saradnju“ sa

zemljama u Evropi koje nisu članice NATO, a pre svega sa Srbijom koja se, prema mišljenju američkih kongresmena, previše približila Moskvi.” Kao i tema bazirana na aktu o nacionalnoj odbrani SAD (National Defense Authorization Act - NDAA).

NEDELJNIK MONITOR

U nedeljniku **Monitor** tokom monitoring perioda objavljena su 2 teksta u kojima je zastupljena NATO tema. Razmatranje, tumačenje i objašnjenje o NATO procesu, uokvireno je komentarom kao oblikom novinarskog izražavanja u kolumni. Autor kroz prizmu razmatranja geopolitičkog pitanja podstaknutog krizom u Ukrajini, dotiče se i NATO pitanja. Sem geopolitičkog razmatranja tekstovi su prožeti i pežorativnim aluzijama.

...»Još važnije, ova kriza, iznenađujuće brzo, reciklira i onaj najdublji hladnoratovski obrazac „neprijateljskog prijateljstva”, između dva imperijalno-militaristička centra, onog u Vašingtonu, i onog u Moskvi, koji je Evropom i svetom vladao čitavih pola veka. Uz neizbežne adaptacije, naravno. Pa u poslednjih nekoliko meseci eskalacije ukrjinske krize prisustvujemo jednom pravom malom „balu vampira”, velikom povratku „jastrebova” hladnog rata, mekkejnovaca u SAD i NATO, putinovaca u Rusiji, i, da ni u ovom velikom svetskom sukobu mala velika Crna Gora na bi izostala, đukanovićevaca u Crnoj Gori... «

Nasuprot činjenici da vladajuća partija u Crnoj Gori nije strukturalno određana ni sa kakvim pojmom „FRONT”, i odrednicama koje taj pojam po ovom autoru u narednom segmentu kako je citirano određuju, gdje povodom uspona ultradesnih snaga Nacionalnog fronta Marin Lepen, na izborima za Evropski parlament, tumači jednim paradoksom suštinske povezanosti, kako navodi, i sa „đukanovcima”.

... „Ako je II Zalivski rat 2003. označio vrhunac antiratnog, antiimperijalnog i antimilitarističkog, kriza u Ukrajini 2014. označila je vrhunac suprotnog, ratnog, imperijalnog i mlitarističkog posthladnoratovskog multipolarizma. PBM Marin Lepen je šarena kapitalističko-fašistička laž ovog drugog, ispod kojeg se krije nestvarna odnosno moguća PBM Evropa Alternativa, nego nemogućí pokušaj stare-nove VBM (Vašington-Brisel-Moskve) obnove hladnog rata. Sa svim njihovim mekkejnovcima, rasmusenovcima, putinovcima i đukanovcima”...

Vrijednosni okvir datih tekstova baziran je na vrednovanju društvenih uloga temeljeno na razvoju subjektivne teorije motivacije, bazirane na poimanju samog čovjeka, u središtu geopolitičkih procesa.

PORTALI

- **PORTAL ANALITIKA**
- **PORTAL CAFE DEL MONTENEGRO**
- **PORTAL VIJESTI**
- **PORTAL RTCG**

PORTALI

Portal kao najsavremenije sredstvo masovne komunikacije, najefikasnije reflektuje interakcije koje se dešavaju u društvu. Građa je postavljena tako da jasno diferencira sve sfere društva, a sam pojam društvene komunikacije, kao interakcije oko aktuelnih pitanja, dobija prostor za sagledavanje društvenog karaktera komunikacije. Usled brzog protoka informacija na elektronskim medijima, (Tv, Radio) online mediji nude prostor za detaljniji pristup, te informacije koliko god bile istovjetne, na portalu imaju vrijednost oblikovati, obrazovati, odnosno aktuelno pitanje predstaviti učinkovitije nego drugi mediji. Stim u vezi, u tematskom okviru Politika, oko aktuelnog pitanja NATO integracijija Crne Gore, kada tema progresa Crne Gore igra značajnu ulogu, na portalima se najadekvatnije može sagledati koliko je ljudski svijet spreman da stvara, održava, popravlja i da se transformiše. Upravo, portali kao noviji medij dobijaju tu komunikacijsku vrijednost procesa transmisije. Sadržaji tekstova gotovo da su istovjetni, sa malom nijasama u odstupanju, u zavisnosti od moguće zastupljenosti drugih oblika novinarskog izražavanja, osobenosti komentatorskih izvještaja i efekata video snimka.

PORTAL ANALITIKA

PORTAL ANALITIKA objavio je 58 tekstova tokom monitoring perioda. Izvještaji kao oblici nivrskog izražavanja zastupljeni su pri izvještavanju sa bilateralnih susreta, ređe vijest u svrsi najavljiivanja predstojećih aktivnosti. Najčešće je zastupljen kao i na drugim portalima *komentatorski izvestaj*? Komentatorski izvestaj može da bude, u cjelini, pozitivna ili negativna kritika jednog događaja, ali može i kroz formu zaključka da se iznese kao javna ocena. Stoga, **najzastupljeniji su tekstovi sa pozitivnim vrijednosnim stavom** domaćih i međunarodnih političkih zvaničnika po pitanju Crne Gore u procesu NATO integracija. Evidentiran je i sam komentar kao oblik novinarskog izražavanja. Tekst je potpisan inicijalima, a autor razmatra, objašnjava i tumači jedan društveni proces, uokviren platformom koja uključuje i NATO, kao uslov koalicione konsolidacije i NATO integracije, kao jedan od ključnih principa. Stoga, vidimo da je NATO kao ključna sprega duboko strukturisan u bit političkih programa, sjedne strane, kao načelo progresivnih nastojanja Crne Gore; ali i kao svrha koja se negativno kotira u okrilju dijela opozicionih partija s druge strane.

Sadržaji emitovanih izvještaja kao povratna sprega pored pozitivnih vrijednosnih stavova bazirani su i na izvještajima koji otvaraju pitanje *socijalne interakcije*, što znači načina na koji subjekt dozivljava sebe i druge - *percepcija*

drugih - kao jedan od njenih najvažnijih elemenata. Kada je u pitanju NATO, kao aktuelno pitanje u Crnoj Gori, u datim tekstovima zapaženo je bavljenje umjesto evroatlanskim procesom, tzv. *atribucionim procesom*. U socijalnoj psihologiji atribucionni proces manifestuje se kroz proces *dispozicije* drugih na osnovu njihovog akcija i sudjelovanja u datom procesu koji je od važnosti za društvo. Takvi tekstovi bazirani na dispoziciji strane u procesu, uključuju sledeće attribute kao znakove opštenja: **1. MANDIĆ: NATO najmanje zainteresovan za podršku foliranata sklonih izdaji, 2. DANILOVIĆ: U slučaju neutralnosti, pouzdano tvrdim da će Rusija garantovati teritorijalni integritet Crne Gore. 3. MEDOJEVIĆ: Nećemo dobiti poziv za NATO zbog dvostruke igre prema Briselu i Moskvi, 4. DANILOVIĆ: NATO nije bezbjedonosno već provokativno-marketinško pitanje.**

Kada se uzme efekat tekstova, kao poruka naspram auditorijuma, dominantni su tekstovi za pozitivnim vrijednosnim kontekstom u datom procesu evroatlanskih nastojanja.

PORTAL CAFE DEL MONTENEGRO

Portal CDM je objavio je 55 tekstova. Sadržaji emitovanih tekstova su oblikovani izvještajem kao najzastupljenijim oblikom novinarskog izražavanja, a vrijednosni kontekst baziran je na stavovima subjekata koji tumače ili su akteri evroatlanskog procesa. Dominantni su izvještaji koji prenose pozitivna i objektivna razmatranja međunarodnih zvaničnika: pohvale, podrške i uputstva, utisci sa bilateralnih susreta, očekivanja i pozitivne prognoze na račun postignutog rezultata Crne Gore u dosadašnjem procesu kriterijuma relevantnih za proces evroatlantskih integracija. Nasuprot izvještajima koji prenose objektivnu sliku aktuelnih procesa: **(PEJANOVIĆ-ĐURIŠIĆ: Crna Gora će napraviti napredak na Samitu u Velsu, Još jedna stepenica ka punopravnom članstvu u NATO, Crna Gora uspješno okončala četvrti ciklus MAP, Fraj: Crna Gora lider u evropskim i evroatlantskim integracijama, Fišer Đukanoviću: Crna Gora najozbiljniji kandidat i prva u redu za NATO, Skupština će se izjasniti o jačanju partnerstva sa Alijansom itd. evidentni su i tekstovi sa negativnim vrijednosnim stavovima datih subjekata.**

NATO u svrsi instrumentalne vrijednost političke kontrole, nasuprot integracionom faktoru, postaje komunikološka činjenica koja se kroz date izvještaje pokazuje kao sredstvo za postizanje političkih ciljeva.

Komunikacija koja zadovoljava potrebu za društvenim upravljanjem u skladu sa načelima težnje za dominacijom i moći odražava se kroz političko opštenje kada se druga strana želi staviti u podređenu ili bespomoćnu poziciju

u datim nastojanjima. Tada se objektivne mogućnosti aktera svode na niži nivo od potencijalnih, a sami proces sujeti i subjektivno osmišljavaju. Takvi su tekstovi sledećeg tipa na portalu: Mandić uvjeren da Crna Gora neće dobiti poziv za NATO: 1. Crna Gora neće dobiti poziv za ulazak u NATO jer države članice neće da rizikuju da ih premijer Milo Đukanović izda kao što je svojevremeno izdao i sopstvenu državu, kazao je lider Nove srpske demokratije Andrija Mandić u intervjuu za Dan... 2. Međunarodni pritisak na Crnu Goru da reformiše obavještajno-bezbjednosni sektor u skladu sa NATO standardima još nije dao nikakve rezultate, zbog čega pozivnica za članstvo neće biti upućena iz Velsa, smatra poslanik Demokratskog fronta (DF) **Koča Pavlović**. 3. Danilović: NATO je provokativno-marketinško pitanje.

Izveštaji upućuju da negativne vrijednosne sudove koje zastupa dio opozicionih partija i NVO Pokret za neutralnost.

Ono što se može prepoznati kao *medijska inicijativa* u strukturi komunikacijskog procesa to je princip povratne sprege. Ovaj princip nudi prostor mogućnosti odgovora u skladu sa reakcijom na primljenu poruku. *Princip povratne sprege* pripada ravnopravnom prostoru u procesu komunikacije, kada recepijent u skladu sa primljenom porukom postaje odgovora bez mogućnosti da pošiljalac kalkuliše mogućim efektom sopstvenih riječi:

1. NOVA: DPS potvrdio da je Đukanović veleizdajnik... Naravno, to se ne može ni demantovati jer čitava Crna Gora zna da je Milo Đukanović u trenutku dok su NATO avioni sijali smrt po Crnoj Gori i Srbiji žestoko podržavao te aktivnosti NATO-a, što se u svakoj državi na svijetu smatra činom izdaje", kazali su u NOVA-oj. Izveštaji koji reflektuju negativne vrijednosne sudove vezuju se za opozicione i stavove Pokreta za neutralnost.

2. DPS: Za četničkog vojvodu su državni uspjesi izdaja: Četnički vojvoda i predsjednik Nove srpske demokratije NOVA Andrija Mandić jako dobro zna da će članstvom u NATO-u Crna Gora osigurati političku stabilnost, obezbijediti ekonomski i društveni razvoj i da će najbolje čuvati teritorijalni i državni integritet. Zato priželjkuje da naša zemlja ne postane u septembru punopravna članica NATO-a, jer bi se na taj način privremeno odložilo gašenje njegove destruktivne i antidržavne politike, ocijenili su u Demokratskoj partiji socijalista DPS.

Osim efekta dominacije tekstova sa pozitivnim vrijednosnim kontekstom, ima i tekstova koji evidentiraju i suprotna vrijednosna načela.

PORTAL VIJESTI

PORTAL VIJESTI objavio je 36 tekstova tokom monitoring perioda. Izvještaji kao oblici novinarskog izražavanja najzastupljenija su forma kojom su prenešene pozitivne poruke, pohvale i ocjene sa bilateralnih susreta povodom NATO integracija, NATO u sklopu čestitki od strane Crne Gore međunarodnim zvaničnicima povodom obilježavanja jubileja, izvještaji sa skupštinskih zasijedanja, foruma i bilateralnih susreta, sadržinski su istovjetni sa tekstovima na drugim portalima.

Takođe su prisutni tekstovi koji sadrže elemente dispozicije kroz aspekt opozicionih političkih subjekata: 1. Pavlović: Đukanović neće da se odrekne kontrole nad ANB, zato nema poziva za NATO, 2. Sukob Medojević i poslanika DPS-a: Mafija vlada Crnom Gorom 3. DF: Vlada da kaže koliko je tačno ljudi za NATO, naši podaci pokazuju drugačije. Time se NATO uzima kao svojevrsan repertoar, kulturna paradigma unutar postojećeg sistema političkih odnosa. Vrijednosni kontekst u najvećem dijelu je pozitivan. U jednom tekstu imamo komentar vojnog analitičara Zorana Bukvića, a vrijednosni sud je neutralan.

Kao što je pomenuto u uvodnom dijelu, teme na portalima su gotovo istovjetne, ali kada je u pitanju mjerenje efekata poneka pojedinost se izdvoji kao osobena. Tako na portalu Vijesti imamo tekst koji po strukturi pripada *referin-cijalnom* i *emotivnom jeziku* komuni-kacijskog procesa. U pitanju su dva potpuno suprotna gledišta, i kao takva tipična su kada je po srijedi bilo koji progresivni proces. Prvu karakteriše **logički znak**, koji se kodira kroz homologiju, objektivno, opšte; naspram izražajnog znaka koji se određuje kroz analogiju, subjektivno, afektivno, posebno. Prva se uzima kao selektivna, druga kao totalna kategorija.

ZA I PROTIV

Mevludin Nuhodžić

Strateški cilj Crne Gore je članstvo u NATO, što podrazumijeva ostvarivanje svih standarda i obaveza u procesu pristupanja, a dodatni dopunski protokol je još jedna obaveza koju Crna Gora želi ispuniti u susret predstojećem samitu u Velsu. Osnovni cilj pristupanja dodatnom dopunskom protokolu je unaprijediti saradnju putem intenzivnijeg učešća članica NATO-a i PZM na vojnim vježbama na teritoriji Crne Gore, ali učešća na vojnim vježbama jedi-

nica Vojske Crne Gore na teritoriji država članica NATO-a i PZM. Na ovaj način će Crna Gora još više ojačati svoje partnerske veze s članicama NATO-a i PZM i znatno povećavati interoperabilnost Vojske Crne Gore s NATO-om.

Strahinja Bulajić

Crna Gora ni pod kakvim uslovima ne smije da bude dio NATO-a, te ofanzivne i militantne vojne alijanse. Za Crnu Goru optimalna varijanta je vojna neutralnost. Dodatni dopunski protokol, nije ništa drugo do korak dalje u realizaciji sofa sporazuma i dalje utapanje Crne Gore u NATO.

Sofa sporazum je instrument globalizma, kojim se precizira status NATO trupa na našoj teritoriji, pritom dovodeći Crnu Goru u vanredno ponižavajući status. Ako je za indenpendiste suverenitet Crne Gore jedna od ključnih političkih odrednica, onda je prihvatanje dodatnog dopunskog protokola tragičan dokument.

Kao princip u strukturi političkog komunikacijskog procesa, kada je u pitanju NATO integracija, zastupljen je i princip povratne sprege KO JE KOME ŠTA REKAO, NA KOJI NAČIN I SA KAKVIM REZULTATOM? ..., „Rasprava o Predlogu zakona o potvrđivanju Dodatnog dopunskog protokola Sporazuma između država ugovornica Sjevernoatlantskog ugovora i ostalih učesnica Partnerstva za mir, našla se u sjenci sukoba i salvi uvreda između lidera PZP-a Nebojše Medojevića i poslanika DPS-a.” U odnosu na temu na dnevnom redu skupštinskog zasjedanja, tekst je naslovljen senzacionalnim naslovom, kao i datim video zapisom. Istom segmentu pripada i izvještaj sa sastanka Koordinacionog tima za NATO i Pokreta za neutralnost, sa dominantnim efektom video zapisa, u kojem dominira spektar opštenja Pokreta za neutralnost koji prevazilazi konvencionalne okvire opštenja, ali ima efekte senzacionalne vrijednosti.

Sagledavanjem cjelokupnog spektra datih tekstova dominantni su tekstovi sa pozitivnim vrijednosnim stavovima, sa izuzetkom negativnih koji su prikazani kroz stavove datih subjekata ili organizacija.

PORTAL RTVCG

Portal RTVCG objavio je 35 tekstova u toku monitoring perioda. Izvjestaji kao oblik novinarskog izražavanja najzastupljenija je forma, sa pozitivnim vrijednosnim stavovima datih subjekata. Novinarska inicijativa prepoznaje se u posebnoj rubrici „OTVORENO O NATO-u” gdje se ogleda kontekst izuzetno pozitivnog vrednovanja: „Samit će prepoznati napredak CG”, „DPS: Realno da dobijemo poziv”, „Kaluđerović: Za NATO 46% građana”, „NATO garant bezbjednosti”, „NATO je prioritet svih nas”, „CG je geostrateški važna za NATO”, „Optimizam u oči NATO Samita u Velsu”, „Zaslužujete poziv u NATO« itd.

Tekstova sa negativnim vrijednosnim stavom datih subjekata bilo je 3. Kroz refleksije nihilizam i anarhizam imamo sledeće tekstove: „**Ništaod poziva u Velsu.** Stavovi, saopšteni nakon sastanka crnogorskih ministara sa NATO zvaničnicima u Briselu, ukazuju na to da Crna Gora neće dobiti poziv za članstvo u Alijansi na predstojećem samitu, smatra funkcioner Demokratskog fronta, Predrag Bulatović...”

U odnosu na opozicione poruke povodom NATO integracija imamo i tekst kao odgovor u *metalingvističkoj funkciji* komunikacije koji se kao odgovor objavljuje kada se javi potreba za objašnjenjem pravog smisla, a postoji potencijalna opasnost da javnost kao primalac neće shvatiti smisao aktuelnog procesa na najbolji način jer je komunikacija ometena oprečnim stavovima.

U istoriji je anarhizam objašnjen kao jedan od radikalnih pokreta koji je napadao kapitalizam. Anarhisti ili radikalni individualisti, kako je pojavom ideologija u prošlosti protumačen i ovaj pojam, bili su podozrivi prema birokratiji i centralizovanoj vlasti i pred-vidali društvo bez države. Stoga imamo i tekst koji objašnjava povode negacije ulasku u NATO sledećim:

Nećete u NATO zbog antidržavne politike

Članstvom u NATO Crna Gora će obezbijediti stabilnost, ekonomski i društveni razvoj, i to lider Nove srpske demokratije, Andrija Mandić dobro zna, zato, kako tvrde u Demokratskoj partiji socijalista, priželjkuje da naša država ne dobije poziv sa Samita Alijanse u Velsu.

Mandić je ranije ocijenio da Crna Gora sigurno neće dobiti poziv za članstvo sa Samita u Velsu.

„Četnički vojvoda Mandić jako dobro zna da će članstvom u NATO-u Crna Gora osigurati političku stabilnost, obezbijediti ekonomski i društveni razvoj i da će najbolje čuvati teritorijalni i državni integritet. Zato priželjkuje da naša zemlja ne postane u septembru punopravna članica NATO-a, jer bi se na taj način privremeno odložilo gašenje njegove destruktivne i antidržavne politike“, naveli su iz DPS-a.

Prema njihovim riječima, kada Crna Gora bude za istim stolom sa najmoćnijim državama svijeta koje su članice NATO saveza, politika Mandića će prestati da ima bilo kakav značaj.

„A to će biti uskoro. Sa ili bez pitanja u vezi NATO-a lokalni izbori su potvrdili da Demokratskom frontu i njihovoj agresivnoj politici ističe rok trajanja. Čak za njih više ni roditelji ne glasaju. Politika koja je sačuvala živote u Crnoj Gori, mir i multinacionalno jedinstvo, koja je obnovila državu i koja je reformisala naše društvo, čemu svjedoče uspjesi u evropskim i evroatlantskim integracijama, za Mandića je izdajnička. Iz vizure nekoga koje čitavog sebe posvetio rušenju demokratske Crne Gore takvi epiteti su očekivani. Onda pretpostavljamo da su pozivi stranim investitorima da ne ulažu u našu državu, diplomatske ofanzive da se Crnoj Gori zabrani pravo na samoopredjeljenje, uzimanje 5 i po miliona eura da se bori protiv svoje domovine za Mandića i njegovo društvo najveći izrazi patriotizma“, kažu iz DPS-a.

Oni tvrde da je dobro što Mandić priznaje da nema informacija o tome da li će Crna Gora dobiti poziv sa Samita u septembru.

„Time potvrđuje da je njegova priča bez ikakvog osnova. Jedine pouzdane informacije koje je on ikada imao i na koje se svaki građanin Podgorice mogao osloniti jeste precizno vrijeme kada koja pekara sprema bureke dok je on držao „dijetu“ u prostorijama Skupštine“, zaključuju iz DPS-a.

Tema efekata komuniciranja tipična je za pitanja masovnih medija, ali i interpersonalnih komuniciranja u oblasti strategija sa ciljem smanjenja neizvjesnosti i pritisaka, u smislu osnovne vrijednosti komunikativnog procesa koji je sadržan u stabilnosti i reformama društva spremnog da ide u korak sa novim izazovima savremenih okolnosti i shvatanja. Stoga, NATO kao aktuelno pitanje u datim tekstovima ima izuzetno pozitivan vrijednosni kontekst.

VRIJEDNOST ENTROPIJE

Ono što se pokazalo kao evidentno na sagledanom uzorku određenih medija, kada je u pitanju komunikacija i informacija, između ostalih vrijednosnih kategorija i tzv. vrijednost entropije.

Na primjeru dnevnih novina VIJESTI, PORTALU VIJESTI i emisije „Načisto” na TV VIJESTI, imamo između ostalog i efekat kada „informacija meri jednu situaciju jednake verovatnoće, koja postoji na izvoru. Ta statistička vrednost predstavlja entropiju. Entropija jednog sistema je sistem podjednake verovatnoće kojoj teže njegovi elementi. Drugim rečima, entropija se identifikuje sa stanjem nereda. Entropija je maksimalna kada postoji podjednaka verovatnoća da se bilo koji od mogućih elemenata javi u svojstvu sledeće karike. Entropija nužno prethodi informaciji, odnosno informacija se može razumeti kao negacija entropije. Otuda, prema ovom određenju, najinformativnija poruka, bila bi istovremeno i naj-nepredvidljivija, što bi na kraju dovelo do njene potpune nerazumljivosti.”⁹

Vrijednost entropije imamo i u već navedenom segmentu analize u okviru emisije „Načisto”, sa gošćom Daliborkom Uljarević iz Centra za građansko obrazovanje.

„Važno je da informisanje o NATO-u bude objektivno i da to prestane biti neka vrsta privilegije Vlade i Vladi bliskih organizacija. Mislim da je jako važno da se na različitim nivoima razgovara i mislim da je dobro što mi imamo organizacije civilnog društva koje se otvoreno protive pristupanju NATO savezu jer to daje jedan novi kvalitet društvenoj debati i kroz taj kvalitet mi možemo doći u konačnici do jednog društvenog konsenzusa ili pak one većinske odluke koju niko neće sporiti.”

Upravo taj sindrom entropije evidentiran u medijima dovodi do prepreka u percepciji pojedinca ili mogućnost odabira svodi na odluku po inerciji. Stoga je valjano obrazovanje i informisanje od ključnog značaja za sami evroatlanski proces. Jer jasna informacija razbija entropiju kao princip nepredvidljivosti.

Evidentno je postavljanje vjerovatnoće po pitanju NATO procesa kroz prizmu odnosa dvije mogućnosti SAD:RUSIJA, ponajviše u dnevnom listu DAN, potom mjerniom jedinicama jednake zastuplenosi vrijednosnih stavova ZA I PROTIV. (Primjer: Portal Vijesti str. 100)

Vrijednosnu kategoriju entropije imamo i na sledećoj naslovnoj strani, u primjeru jednake vjerovatnoće kada je ona maksimalna i vrijednost informacije svodi na nivo koji joj upravo prethodi kao neodređenost. Percepcija objektivne stvarnosti tada biva podvedena pod pojam zbunjenosti.

9 Mandić, Tijana: Psihologija komunikacije, CLIO 2003, str.34, 35

Vrijednosni kontekst entropije možemo prepoznati i u prvoj emisiji „Okvir” 01.06.2014. godine kroz principe jednake vjerovatnoće u selekcijama poruke: NATO u okviru tema za glasanje, kao znak s jedne strane, i klip „mačak koji stoji mirno dok sluša taktove ruske himne sa mobilnog telefona” s druge. Ovaj proces semioze kroz date znakove, intencionalno su ideološke refleksije, koje su kao oblici svijeti kroz medije i reflektovane kao aktuelni društveni kodovi. Osim toga, princip entropije u ovom slučaju prepoznaje se i kroz komercijalne vrijednosti datog klipa.

Stoga, razlika je između komunikativne i informativne prakse medija.

ZAKLJUČAK

Proces NATO socijalizacije uslovljen je podsticajem u zavisnosti od određenih političkih orijentacija i pitanja kako se NATO kao paradigma određuje u različitim vrstama političkog iskustva. Na sagledanom uzorku evidentne su i određene psihologijske varijable i njihov uticaj na percepciju u zavisnosti od onog što se zbiva između pojedinih sukobljenih država i uopšte na međunarodnoj sceni. Dakle, NATO u sferi geopolitičkog pitanja. NATO na razmeđu političke percepcije koja pruža suprotna objašnjenja u zavisnosti od poimanja dvaju velikih sila SAD-RUSIJA otvara prostor i za barijere ideološke prirode kao oblika hegemonije. Kao i usresređenost na interakciji *političkih i psiholoških razloga*, odnosno mišljenja grupa građana formirana jedino na iskustvu o bombardovanju 1999. godine na prostorima bivše Jugoslavije. Stoga, dati uzorak je indicirao da postoje predrasude po pitanju NATO integracija. Njihovi uzroci odražavaju se kroz *tradicionalne predrasude*, kao vrsta koja u procesu socijalizacije uzima kao polazište određeno kulturno nasleđe kao faktor negativne; kao i *psihološke predrasude*.

Dati uzorak je pokazao visok stepen informisanosti, ali *opsjeg prihvatanja i opsjeg odbijanja* zavise prije od stepena obrazovanja nego informisanosti. Jer opsjeg prihvatanja leži prije svega u intenzitetu kojim se pojedinac povezuje sa datim objektom. Jer puka informacija naspram javnosti može nositi i opsjeg neopredjeljenja. Stoga, jedan dio javnosti pripada i toj skupini (**neopredjeljeni**) najčešće uzrokovanoj nezainteresovanošću, usled opterećenosti osnovnim egzistencijalnim pitanjima i pitanjima ličnog ekonomskog opstanka.

Kako bi se podigao nivo obrazovanja po pitanju NATO integracija, evidentirane su i brojne aktivnosti koje podrazumijevaju posjete fakultetima Crne Gore, kroz susrete i predavanja studentima od strane političkih subjekata i predstavnika ministarstava, kao i Koordinacionog tima Za NATO.

S druge strane, dati uzorak ukazuje na porast podrške građana u rasponu od 4%. U odnosu na objavljenih 42% u februaru mjesecu, kroz izlaganje o NATO-u gospodina Đukanovića u Bijelom Polju, do 46% kako je istakao gospodin Nebojša Kaluđerović, nacionalni koordinator za NATO.

Neformalna NATO integrisanost Crne Gore odrazila se kroz ekonomsku i naučnu sferu u Crnoj Gori. NATO benifiniti prepoznati su na **odrzanom skupu "Kod NATO" kao šansa crnogorskim privrednicima za plasman proizvoda po NATO standardima**, kao i panelu "NAUKA I NATO". Time je NATO program za mir i bezbjednost osmišljen kao instrument politika za unaprijeđenje saradnje i dijaloga sa svim partnerima putem nauke i inovacija i ima za cilj da doprinese bezbjednosti i stabilnosti primjenom najboljih tehničkih ekspertiza

u rješavanju problema sa globalnim posljedicama kao i da odgovori na prioritetne oblasti koje su identifikovane u novoj politici partnerstva, kako je promovisano na skupu.

U sferi u kojoj kategorija progresa ima veliki značaj, pojam *komunikacije* igra značajnu ulogu. Stoga, Savjet za članstvo u NATO, imenovao je nacionalnog koordinatora (gospodin Nebojša Kaluđerović) i formirao Komunikacioni tim koji je u skladu sa smjernicama otvorio dijalog sa nevladinim sektorom, medijima, akademskom zajednicom, biznis zajednicom i sl. Komunikologija je relativno mlada interdisciplinarna nauka, što potvrđuju i upravo navedeni različiti segmenati društva povezani u jedinstven komunikološki sistem, u sprezi sa procesom NATO integracija.

Komunikacija je u veoma bliskoj vezi sa *informacijom*. Stoga, **MEDIJI** itekako igraju važnu ulogu u pomenutom integracionom procesu. Kako je informacija na neki način i forma društvene svijesti, postavlja se pitanje kojim intenzitetom mediji idu u korak sa datim integracionim procesom i koliko doprinose novostečenom znanju o NATO-u i evroatlanskim integracijama?

Na sagledanom monitoring uzorku od 01.06.2014 - 21.06.2014 godine, evidentiran je visok procenat zastupljenosti NATO tema u izdvojenim medijima. Podaci se odnose na svaki medij pojedinačno kao i za čitav korpus zajedno. Što se tiče elektronskih medija broj priloga je prikazan sa akcentom na centralne informativne emisije, kao i tabeli broj 3 u autorskim emisijama pomenutih medija.

ŠTAMPANI MEDIJI:

MEDIJ	BROJ TEKSTOVA
Pobjeda	59
Dan	44
Vijesti	42
Dnevne novine	43
Blic CG	24
Informer	21
Nedeljnik Monitor	2
Ukupno	235

Tabela 1.

TELEVIZIJE:

MEDIJ	BROJ PRILOGA
RTCG1	26
RTCG2	28
TV Pink	28
TV MBC	9
TV Vijesti	17
TV Prva	25
TV Atlas	12
TV Montena	15
Ukupno	160

Tabela 2.

TV EMISIJE:

MEDIJ I EMISIJA	ZASTUPLJENOST
RTCG1 – „Izazov”	2
RTCG1 – „Okvir”	2
RTCG1 – „U centar”	1
TV Vijesti – „Načisto”	1
TV Atlas – „Bugajski time”	1
TV Atlas – „U raljama života”	1
TV Atlas i TV Prva – „Živa istina”	1
Ukupno	9

Tabela 3.

ONLAJN PORTALI:

MEDIJ	BROJ PRILOGA
Portal Analitika	58
Portal Cafe del Montenegro	55
Portal RTCG	35
Portal Vijesti	36
Ukupno	184

Tabela 4.

Dobijeni rezultati tokom monitoring perioda (jun 2014. godine), ukazuju na visok stepen zatupljenosti NATO tema u crnogorskim medijima. Kvalitativno-kvantitativna analiza cjelokupnog medijskog materijala determinisana na NATO pitanju ukazuje na dominaciju pozitivnih vrijednosnih stavova u odnosu na određeni opseg koji je baziran na negativnom vrijednosnim stavovima.

Podaci prezentirani u tabelama, kao i sagledani kvalitet izvještavanja i sama pozicioniranost NATO tema u strukturi informativnih sadržaja, ukazuje na rezultat po kojem dnevni list POBJEDA i PINK rezultiraju najintenzivniju medijsku inicijativu. „Infomonte” na TV Pink i Dnevnik2 TVCG zauzimaju leadersko mjesto po zastupljenosti NATO tema. Što se tiče emisija u tabeli br. 2. leadersku poziciju i po kvalitetu sadržaja i po isključivoj zastupljenosti NATO tema zauzima emisija „IZAZOV” na TVCG, autorke Isidore Sekulić Šoć.

S obzirom na opseg od 419 tekstova u štampanim i onlajn medijima i ukupno 160 priloga u centralnim informativnim emisijama, kao i broj autorskih emisija posvećenim NATO pitanjima i evroatlanskom procesu, rezultat ukazuje na efekat moguće persuazije. Visok procenat zastupljenosti može se uzeti kao medijska inicijativa kroz persuazivnu aktivnost, kao model komunikacije s efektom uticanja na javnost da prihvati stav i vrednovanje sa međusobnim zadovoljstvom onog ko ubjeđuje i javnosti koja se ubjeđuje. Svakako, u tom interaktivnom procesu, s obzirom na utvrđeni intezitet zastupljenosti NATO tema u medijima, može se predvidjeti i dalji porast podrške javnosi po pitanju evroatlanske integracije.

LITERATURA

1. Vojčić, V: *Politička kultura i politička socijalizacija*, Zagreb 1993
2. Mandić, Tijana: *Psihologija komunikacije*, CLIO 2003
3. Savić, Andrija; Bajagić, Mladen: *Bezbednost sveta - od tajnosti do javnosti*, Beograd 2005
4. Tahirović, Mehmed: *Crna Gora na putu u NATO*, Podgorica, 2010
5. Šiber, Ivan: *Osnove političke psihologije*
7. www.gov.me
8. www.mod.gov.me
9. www.mvpei.gov.me
10. www.natomontenegro.me

